

V.V.

JAARBOEK VAN DE TECH- NISCHE HOOGESCHOOL TE DELFT.

UITGEGEVEN DOOR DEN SENAAAT
IN SEPTEMBER 1936.

DRUKKERIJ WALTMAN, A. J. MULDER, DELFT

561
E

JAARBOEK VAN DE TECHNISCHE HOOGESCHOOL
TE DELFT

UITGEGEVEN DOOR DEN STAAT
IN SEPTEMBER 1918

VERKRIJFBIJZONDER VERMIDDELING VAN DE STAAT

**COMMISSIE VOOR DE REDACTIE VAN
DIT JAARBOEK.**

Ir. G. Diehl.

Jhr. dr. G. J. Elias.

Dr. W. Reinders.

COMMISSIE VOOR DE REDACTIE VAN
DIT JAARBOEK

De voorzitter
De leden

INHOUD.

---

	blz.
Gedenkdagen	VIII
I. Geschiedenis der Technische Hoogeschool.	
1. Arbitrage. Rede, uitgesproken op den gedenkdag van de Technische Hoogeschool op 8 Januari 1936, door den Rector Magnificus, Prof. ir. G. Diehl	3
2. Verslag van het studiejaar 1935—1936. Rede, uitgesproken op Maandag 21 September 1936 door Prof. ir. G. Diehl bij de overdracht der waardigheid van Rector Magnificus aan Prof. Jhr. dr. G. J. Elias	25
3. Ambtsaanvaarding van Hoogleraren.	42
4. Jaarverslag van de Commissie van uitvoering van het Delftsch Hoogeschoolfonds over 1935—1936	44
5. Delftsch Excursiefonds	75
6. Lijst van rectoren en secretarissen van den Senaat sedert de oprichting der Technische Hoogeschool	79
7. Eere-doctoraten, verleend sedert de oprichting der Technische Hoogeschool	81
8. Lijst van de in 1935—1936 voor het eerst ingeschreven studenten	83
9. Overzicht van het aantal der in 1934—1935 en in 1935—1936 voor het eerst ingeschreven studenten	91
10. Overzicht van het totale aantal der in 1934—1935 en in 1935—1936 ingeschreven studenten	92
11. Lijst van de in 1935—1936 met goed gevolg geëxamineerden	93
12. Overzicht van het aantal geslaagden voor examens gedurende het studiejaar 1935—1936	101
13. Promotiën gedurende het studiejaar 1935—1936	102
14. Prijsvragen	103

II. Staat van de Technische Hoogeschool bij den aanvang van het studiejaar 1936—1937.

Gebouwen der Technische Hoogeschool	108
Ligging der gebouwen	109
College van Curatoren	110
Secretaris van curatoren	110
Rector magnificus en secretaris van den senaat	110
College van rector magnificus en assessoren	111
Commissie voor de redactie van het jaarboek	111
Commissie van overleg met de studenten	111
Commissie voor de Bibliotheek	112
Hoogleraren	113
Oud-hoogleraren	118
Lectoren	120
Privaat-docenten	121

Verzamelingen behorende onder art. 1 van het reglement op het beheer en het gebruik der verzamelingen en hulpmiddelen voor het onderwijs aan de Technische Hoogeschool.

I. Verzamelingen behorende onder art. 1a.

1. Bibliotheek	123
2. Verzamelingen modellen waterbouwkunde	123
3. „ Indische bouwstoffen en modellen	123
4. „ mechanische technologie	124
5. „ scheepsmodellen	124
6. „ mineralen en gesteenten	124
7. „ ertsen	124
8. „ algemeene geologie	124
9. „ historische geologie en palaeontologie	124
10. Geologische verzameling van Nederland	124
11. „ „ „ Ned.-Indië	124
12. „ „ „ de Ned. W.-I. eilanden.	124
13. „ „ „ Suriname	124
14. Verzameling van modellen op het gebied van Mijnkunde	125

II. Laboratoria en verzamelingen van hulpmiddelen voor het onderwijs, behorende onder art. 1b.

1. Hoofdgebouw (Oude Delft 95)	125
a. Handteekenen	125
b. Boetseeren	125
2. Gebouwen aan de Jaffalaan	125

	bldz.
3. Gebouw voor weg- en waterbouwkunde	125
a. Laboratorium voor grondmechanica	125
b. Laboratorium voor bouwstoffen en bouwconstructies.	125
4. Gebouw voor geodesie, landmeten en waterpassen . . .	125
5. " " bouwkunde	125
6. " " decoratieve kunst	125
7. " " werktuig- en scheepsbouwkunde	125
a. Laboratorium voor werktuigkunde	126
b. Verzameling van werktuigen en werktuigonderdeelen	126
c. Verzameling voor mechanische technologie	126
d. Laboratorium voor het mechanisch onderzoek van vezelstoffen en papier	126
e. Laboratorium voor metallographie	126
f. Laboratorium voor aëro- en hydrodynamica	126
g. Laboratorium voor toegepaste mechanica	126
8. Laboratorium voor electrotechniek	126
9. Gebouw voor scheikunde	126
a. Laboratorium voor physische scheikunde	126
b. " " anorganische scheikunde	126
c. " " organische scheikunde	126
d. " " chemische technologie	127
e. " " de technologie van oliën en vetten	127
10. Laboratorium voor analytische scheikunde	127
" " microchemie	127
11. " " microbiologie	127
12. " " technische botanie	127
13. Cultuurtuin voor technische gewassen	127
14. Laboratorium voor metallographie	127
15. Gebouw voor mijnbouwkunde	127
a. Laboratorium voor delfstofkunde	127
b. " " aardkunde	127
c. " " historische geologie en palaeonto- logie	127
d. " " ertskunde	128
e. " " docimasie en metallurgie	128
f. Museum voor mineralogie en geologie	128
16. Laboratorium voor technische physica	128

GEDENKDAGEN.

---

8 Januari 1842. Bij Koninklijk Besluit No. 73 wordt eene Koninklijke Akademie te Delft opgericht ter opleiding der burgerlijke Ingenieurs zoo voor 's lands dienst als voor de nijverheid en van kweekelingen voor den handel.

4 Januari 1843. Plechtige inwijding der Koninklijke Akademie door Z.M. Koning Willem II, vergezeld van Z.K.H. den Prins van Oranje, beschermheer der Akademie.

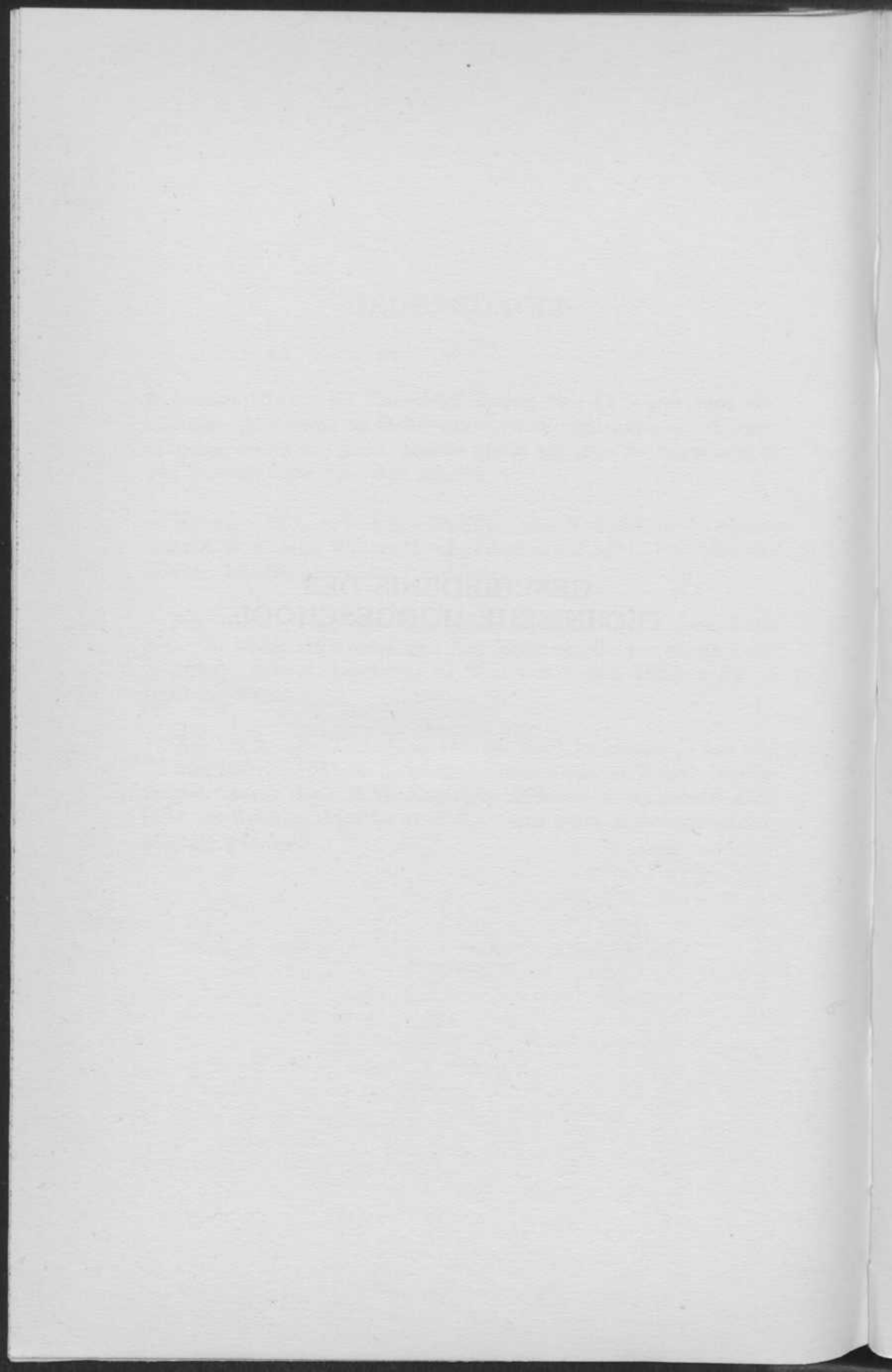
1 Juli 1864. Ingevolge Koninklijk Besluit van 20 Juni 1864 No. 136 wordt de Koninklijke Akademie opgeheven en de Polytechnische School, krachtens de Wet van 2 Mei 1863 S. 50, te Delft gevestigd.

10 Juli 1905. De Technische Hoogeschool, krachtens de wet van 22 Mei 1905, S. 141, in de plaats gekomen van de Polytechnische School, wordt door H.M. Koningin Wilhelmina, vergezeld door H.M. de Koningin-Moeder en Z.K.H. den Prins der Nederlanden, plechtig geopend.

I.
**GESCHIEDENIS DER
TECHNISCHE HOOGESCHOOL.**

1. ARBITRAGE.

Rede, uitgesproken op den gedenkdag van de Technische Hoogeschool, op 8 Januari 1936, door den Rector Magnificus,
Prof. Ir. G. Diehl.

Mijne Heeren Curatoren, Professoren, Lectoren en Privaat-docenten, Dames en Heeren Assistenten en Studenten en voorts Gij allen, die deze plechtigheid met Uwe tegenwoordigheid vereert.

Zeer geachte Toehoorders!

Voor het studiejaar 1935/36 benoemd tot Rector Magnificus der Technische Hoogeschool, valt mij de eer te beurt heden in de traditioneele Senaatsvergadering ter herdenking van den stichtingsdag der Koninklijke Academie te Delft, als voorlooper onzer Hoogeschool, de bij senaatsbesluit van 14 April 1919 tot des Rector's plicht gestelde rede te houden, waarvoor deze openbare zitting pleegt te worden bestemd.

Als Voorzitter, tevens eerste dienaar van den Senaat, voeg ik mij natuurlijk gaarne naar boven aangehaald senaatsbesluit, ook wat betreft de m.i. daaraan ten grondslag te achten beperking, dat het onderwerp der rede zal zijn ontleend aan het vak van studie, hetwelk door den spreker meer in het bijzonder wordt beoefend.

Deze vooropstelling heeft geenszins de bedoeling, om te signaleeren, dat van deze opvatting van genoemd senaatsbesluit door enkele van mijn voorgangers wel eens is afgeweken, maar wel om bij voorbaat in het licht te stellen, dat ik het mede daarom aangewezen vind het min of meer rechtskundig onderwerp van mijn rede, te weten: „Arbitrage”, meer in het bijzonder te beschouwen voor zoover betrokken bij de uitoefening van het architectenvak.

Juist de begrenzing van mijn onderwerp ontslaat mij echter niet van de noodzaak, om hier op de juridische beteekenis van arbitrage in te gaan, omdat men met dit woord pleegt aan te duiden alle

beslechting van geschillen, welke buiten den overheidsrechter om geschiedt, terwijl, althans voor het bouwbedrijf, het overgrootste deel dier beslechtingen in strikt juridischen zin geen arbitrage kan worden genoemd, noch de daarmede belaste personen met den naam van scheidsmannen of arbiters zouden mogen worden aangeduid. Hoewel het gebruik verklaarbaar is, om alle beslissingen in geschillen door een ander of anderen dan den overheidsrechter zonder onderscheid „arbitrage” te noemen, — zooals ik nader hoop duidelijk te maken —, is het van belang na te gaan, welke wel en welke **niet als rechtspraak** gelden.

Rechtens is onder arbitrage alleen te verstaan **rechtspraak** door scheidsmannen, zooals deze wettelijk is geregeld in de artt. 620 tot 657 van het Wetb. v. Burg. Rechtsv., dat de civiele procedure regelt. De beslissing in het arbitrale geding heeft plaats door een **vonnis** en arbiters zijn **rechters** door partijen aangewezen.

Rechtspraak door daartoe door partijen aangewezen personen is al zeer oud en, — wetenschappelijk uitgemaakt, — zelfs ouder, dan de rechtspraak door daartoe door de overheid aangestelde personen. Zij bleef later naast de overheidsrechtspraak gehandhaafd en regelingen met betrekking tot arbitrage zijn in de oudste wetgevingen terug te vinden. Zoo bepaalde een wet van Solon, dat men zich moest houden aan de beslissing van den arbiter en dat men niet daarna met het geschil naar den rechter mocht gaan. In Sparta oordeelden arbiters in de tempels, na partijen een eed te hebben afgenomen, dat zij zich aan de beslissing zouden onderwerpen.

Het oud-Romeinsch recht erkende de arbitrage oorspronkelijk meer als middel ter voorkoming van een proces (een opvatting nog na te voelen in het instituut der Fransche vredesgerechten), doch men was vrij, om de beslissing al dan niet na te komen. Later vonden de Romeinen een oplossing in indirecten dwang, .nl. door voorafgaande overeenkomst, om zich aan de arbitrale uitspraak te houden met daaraan verbonden wederzijdsch boetededing. Justinianus erkende zelfs de uitspraak der scheidsmannen volledig of direct, doch alleen wanneer partijen zich schriftelijk hadden vereenigd om het geschil door arbitrage te beslechten of binnen 10 dagen de uitspraak niet hadden aangevallen.

Het recht van arbitrale berechting is in de Fransche constitutie van 1791 aldus omschreven: „Le droit des citoyens de terminer „définitivement leurs contestations par la voie de l'arbitrage ne „peut recevoir aucune atteinte par les actes du pouvoir législatif.” In onze staatsregeling van 1798 is dat zelfde beginsel overgenomen.

In het Romeinsche recht bestond er strijd of de afspraak, om toekomstige geschillen aan arbitrage te onderwerpen (*pactum de compromittendo*), rechtskracht had. Onze wetgever erkent deze afspraak, al schijnt hij verbaasd over zijn eigen toegevendheid op d'it punt, daar hij zich in art. 620, 3e lid, van het Wetb. v. Burg. Rechtsv. aldus uit: „Men kan zich zelfs vooraf verbinden om geschillen, welke in het vervolg mochten kunnen opkomen, aan de uitspraak van scheidsmannen te onderwerpen.” Verder zwijgt de wet echter over deze overeenkomst, terwijl zij ten aanzien van die, welke betrekking heeft op de arbitrage in **bestaande** geschillen, een reeks voorschriften geeft. Zoo moet deze laatste overeenkomst, dus voor bestaande geschillen, het z.g. *compromissum*, op straffe van nietigheid, **schriftelijk** worden aangegaan (vermoedelijk nog een overblijfsel van de hiervoren aangehaalde regeling van Justinianus); de namen en woonplaatsen der scheidsmannen „welke steeds in oneffen getal moeten zijn”, moeten in de acte worden vermeld; enz.; vereischten, waarop ik overigens in deze beschouwingen niet zal ingaan. In het streelend besef echter, zooveel dames onder mijn gehoor te zien, acht ik het wel pikant nog even te vermelden, dat vrouwen volgens de wet geen arbiters kunnen zijn, wat wel eigenaardig aandoet, als men bedenkt, dat de vrouw volgens de wet wel koopvrouw kan wezen en b.v. ook tot de advocatuur, zij het dan ook nog niet tot de rechterlijke macht, is toegelaten. Laat ons aannemen, dat de wetgever in overmaat aan galanterie jegens de dames deze een blijvende jeugd heeft willen toekennen en haar daarom in één adem van het arbiterschap uitzonderde met de minderjarigen, althans art. 622 Rv. zegt: „Behoudens de bepalingen van art. 29 van dit wetboek kan ieder, die lasthebber kan wezen, ook tot scheidsman worden benoemd. „Hiervan zijn uitgezonderd vrouwen en minderjarigen.”

Vooropstellende, dat de noodzakelijke grondslag voor iederen vorm van arbitrage bestaat in een desbetreffende overeenkomst tusschen de geschilhebbende partijen, — waarbij het beslissend oordeel, of zulk een overeenkomst inderdaad aanwezig is, bij den Rechter blijft berusten, — is dus vast te stellen, dat een overeenkomst, om een geschil niet te brengen voor den gewonen rechter, in twee typen kan voorkomen:

- a. als acte van compromis, welke aan bepaalde in de wet voorgeschreven vereischten moet voldoen en voor bestaande geschillen wordt gemaakt;

- b. als pactum de compromittendo of arbitraal beding, ook arbitrale clause genaamd, welke wordt aangegaan voor eventuele geschillen, welke in de toekomst kunnen ontstaan en (in overeenstemming met de meeste overeenkomsten) niet schriftelijk **behoeft** te geschieden.

Het laatstgenoemde type komt het meest voor en wel als deel of aanhangsel van overeenkomsten van anderen aard. Zoo treffen wij het arbitraal beding aan:

- I. in statuten of reglementen van vereenigingen met betrekking tot geschillen tusschen de leden onderling;
- II. als clause in een contract, b.v. een firmacontract; een bestek van aanneming als onderdeel van het aannemingscontract;
- III. in overeenkomsten, die toepasselijk verklaren zekere algemeene bekende en ter griffie eener Rechtbank of elders gedeponeerde conditiën, bepalingen of voorwaarden, b.v. verzekeringsovereenkomsten.

Voor al het beding sub II genoemd, hetwelk op één lijn te stellen is met de arbitrale clause in een koopcontract, een assurantiepolis, een contract van bevrachting e.d., komt in die mate voor, dat kan worden gezegd, dat vrijwel de geheele georganiseerde groothandel en -bedrijven op deze wijze hunne geschillen aan den overheidsrechter onttrekken. Dit vindt zijn afspiegeling in de tientallen vaste scheidsgerechten in ons land, welke in hoofdzaak op dezen vorm van arbitrage zijn gebaseerd. Voor het bouwwezen is in 1907 als vast scheidsgerecht voor de geschillen tusschen **opdrachtgever** en **aannemer** geconstitueerd de Raad van Arbitrage voor de Bouwbedrijven in Nederland, terwijl voor de geschillen tusschen **opdrachtgever** en **architect** als zoodanig is aan te merken de Commissie van Geschillen van den Bond van Nederlandsche Architecten.

De wet erkent alzoo twee vormen van arbitrage, waarbij de arbiters dus optreden als werkelijke rechters en de uitspraken gelijk staan met de vonnissen van de rechterlijke macht en dus ten uitvoer kunnen worden gelegd, d.w.z. dat nakoming kan worden afgedwongen door dezelfde rechtsmiddelen als de wet ter beschikking stelt, tot lijfswang toe. Daartoe heeft de President van de Rechtbank bij welke een arbitraal vonnis ter griffie gedeponneerd is, ten verzoeken van de eischende partij, dit vonnis slechts uitvoerbaar te verklaren, waartoe hij overgaat zonder dit naar den materielen inhoud te beoordeelen.

De rechterlijke taak der arbiters spreekt ook duidelijk¹⁾ hieruit, dat indien bij acte van compromis of bij arbitraal beding aan arbiters niet uitdrukkelijk is toegekend de bevoegdheid, om „als goede mannen naar billijkheid” te oordeelen, deze evenals de overheidsrechter gebonden zijn aan ons materieel wettenrecht. Is die bevoegdheid, om als goede mannen naar billijkheid te oordeelen, wel toegekend, dan moeten de arbiters voor recht verklaren, wat zij als eerlijke mannen rechtvaardig achten, zonder zich te binden aan den inhoud van wetten en wetboeken, behoudens de verplichting zich te houden aan het z.g. „dwingend recht”, in hoofdzaak vervat in de wetsartikelen betreffende „openbare orde” en „goede zeden”. Zoo zal een arbiter, bevoegd als goede man naar billijkheid te oordeelen, in tegenstelling met de wet een **mondeline** sommatie voldoende kunnen achten; daar waar de wet in enkele gevallen getuigenbewijs verbiedt, behoeft hij deze beperking niet toe te passen; hoewel volgens de wet de rente van geldsommen begint te loopen van de dagvaarding af, kan hij die rente laten ingaan op het tijdstip van de nalatigheid; enz., alle voorbeelden van zijn grootere vrijheid in vergelijking met den overheidsrechter. Toch moet men die vrijheid van den arbiter-goede-man-naar-billijkheid niet als een ongebonden vrijheid voorstellen.

De arbiter is in zijn uitspraak natuurlijk wel beperkt door de overeenkomst van partijen. De overeenkomst tusschen twee meerderjarige personen, in het bezit van hunne verstandelijke vermogens, is de grondslag van iedere rechtspraak ook en in de eerste plaats van iederen arbiter. Met de erkenning, dat een overeenkomst de grondslag moet wezen van iedere goede uitspraak, is de uitspraak nog niet gereed. In tal van gevallen immers kunnen de bewoordingen der overeenkomst voor verschillende uitlegging vatbaar zijn. De vraag is dan hoe moet de overeenkomst worden geïnterpreteerd. Dat daarbij de toepassing van het belangrijke, eenvoudige en logische beginsel „een man een man, een woord een woord” in de practijk soms veel moeilijkheden kan baren, behoeft ik een gehoor als het mijne niet te verzekeren en niet te expliceren. In deze kunnen arbiters van den geschoolden jurist en van de juridische wetenschap veel leeren.

Onze wet geeft ons een goede vingerwijzing in de artt. 1374 en 1375 B.W.

Art. 1374 B. W.: „Alle wettelijk gemaakte overeenkomsten „strekken dengenen, die dezelve hebben aangeaan tot wet.

„Zij kunnen niet herroepen worden, dan met wederzijdsche toestemming of uit hoofde der redenen, welke de wet daartoe voldoende verklaart.

„Zij moeten te goeder trouw worden ten uitvoer gebracht.”

Art. 1375 B.W.: „Overeenkomsten verbinden niet alleen tot datgene, hetwelk uitdrukkelijk bij dezelve bepaald is, maar ook tot al hetgeen, dat naar den aard van dezelve overeenkomsten door de billijkheid, het gebruik of de wet wordt gevorderd”.

Op grond van het vorenstaande en met in acht neming van het feit, dat, behoudens in zeer bijzondere gevallen, geen hooger beroep of redres van de uitspraak mogelijk is, mag wel worden geconstateerd, dat aan arbiters een groote macht is toegekend en de overheid ten aanzien van de rechtspraak veel uit handen heeft gegeven. Geen wonder dan ook, dat door den wetgever aan de uitspraken bijzondere eischen zijn gesteld, terwijl ook een 10-tal gronden van vernietiging zijn vastgelegd, ter voorziening tegen de beslissing van scheidslieden. Die gronden betreffen echter alle min of meer fouten van arbiters van formeelen aard of bedrog en valsheid. Het belangrijke hoofdbeginsel blijft, dat bij betwisting van een arbitraal vonnis de overheidsrechter dit niet op materieele gronden mag beoordeelen.

Dat de wet op bovenomschreven wijze voorziet in de mogelijkheid om een gedeelte der rechtspraak aan de overheid te onttrekken, mag worden gezien als erkenning ook door de overheid van de van ouds bestaande behoefte der maatschappelijke samenleving aan een vorm van rechtspraak, die rekening houdt met het ongeschreven recht, dat leeft in het evolueerend rechtsbewustzijn van den mensch. De arbitrale berechting geeft in dit opzicht voldoening door de deskundigheid der arbiters, door de ongebondenheid aan het wettelijk procesrecht, inclusief bewijsrecht en door de ongebondenheid aan het materieele recht. De hieruit voortvloeiende snellere beslissing van het geschil en de veelal geringere kosten mogen als bijkomstige voordeelen meetellen, de wensch naar rechtspraak door deskundigen, welke voedsel vond in en groeide met de enorme ontwikkeling van handel en industrie aan het eind der vorige eeuw, moet als de hoofdoorzaak worden beschouwd voor het ontstaan en de toeneming in aantal van de vaste scheidsgerechten en, als gevolg daarvan, voor de groote vlucht, die de arbitrale berechting heeft genomen. De toepassing van stoom en electriciteit, hebben geleid tot dusdanigen bloei der techniek en specialiseering der productie, dat alleen ter-zake-kun-

digen zich een helder denkbeeld kunnen vormen van de verhoudingen en vraagstukken, welke daarvan het gevolg zijn. Ook de meest wetenschappelijke en ervaren beroepsrechter staat als een vreemde daartegenover. De verhoudingen en opvattingen staan bovendien aan voortdurende wijziging bloot, terwijl ook internationale invloeden zich doen gelden. Alleen de deskundige kan de oorzaken, den samenhang en de gevolgen, van wat zich in het bedrijfsleven afspeelt, begrijpen en verheimelijkte bedoelingen en manipulaties der partijen doorzien.

Indien met de uitdrukking „leekenrechtspraak” iets denigreerends wordt bedoeld, bewijzen de tegenwoordige toestanden wel, dat handel en bedrijf dit geheel anders opvatten en het woord van collega Veraart: „Minder leek dan de beroepsrechter treedt wel niemand bij oordeelvellingen op”, wordt in dit verband dan ook eerder op zijn plaats geacht.

De practijk van de arbitrale berechting heeft er toe geleid, — ik doelde hierop reeds bij den aanvang van mijn rede — een vorm van uitspraak in geschillen ingang te doen vinden, welke niet meer als berechting, d.i. rechtspraak, in de **juridische beteekenis** kan worden beschouwd. Deze vorm van beslissing wordt met den eigenaardigen naam van „bindend advies”, (contradictio in terminis!) aangeduid. Een bindend advies toch is geen rechtspraak, geen vonnis geveld door scheidsmannen in den zin der wet, doch slechts een oordeel, een nadere uitlegging, door een of meerdere deskundige adviseurs — die natuurlijk ook voor één of meer juristen kunnen zijn — met betrekking tot een partijen bindende overeenkomst. Dit advies zal partijen binden, gelijk de overeenkomst zelve haar bindt. Zulk een uitspraak kan dan ook niet als een arbitraal vonnis onmiddellijk door de „sterke arm” van den deurwaarder ten uitvoer worden gelegd. De tusschenkomst van den overheidsrechter is noodig om, indien de in het ongelijkgestelde partij niet vrijwillig aan het bindend advies voldoet, een voor ten uitvoerlegging vatbaar vonnis te verkrijgen. Bij betwisting zal de rechter het advies ook naar zijn redelijkheid en billijkheid, dus op **materieelen grond**, beoordeelen.

Deze tegenwoordig algemeen geldende opvatting omtrent de bevoegdheid van den rechter is nog niet zoo heel lang in de rechtspraak algemeen erkend. Voor 15 tot 20 jaar geleden gold nog algemeen, dat behoudens bedrog of valsheid of kwade trouw van de „adviseurs” den rechter geen nader onderzoek van het bindend advies naar inhoud of strekking was toegestaan. Eerst geleidelijk is in deze meening kentering gekomen. De tegenwoor-

dige opvatting steunt op een arrest van den Hoogen Raad van 11 Januari 1924, waarbij deze hoogste instantie principieel besliste: „De artt. 1374 en 1375 B.W. zijn ook voor het bindend advies van kracht; de uitspraak is dus geenszins bindend, als zij naar inhoud en strekking niet redelijk en niet billijk is.” Of als ik mij nog meer bij den gedachtengang van ons hoogste rechtscollege mag aanpassen: Het advies is niet bindend, als een partij geacht moet worden onredelijk te handelen door zijn tegenpartij aan het advies te willen houden.

Er is dus een kennelijk verschil in juridische beteekenis tusschen een vonnis en een bindend advies, terwijl toch, althans in de bouw-wereld, deze uitspraken als beslechtingen van geschillen gelijkelijk „arbitrage” worden genoemd. Het zij mij vergund hiervan nu eerst de verklaring te geven.

Een arbitraal vonnis geeft in een geschil de **definitieve, de eindbeslissing**, vatbaar om ten uitvoer te worden gelegd, tenzij het door den rechter wordt vernietigd. Vernietiging kan echter alleen volgen in de tien in art. 649 Rv. genoemde gevallen van formeelen aard, welke gevallen bij behoorlijke oplettendheid door scheidsmannen zijn te vermijden. Een actie tot vernietiging van een arbitraal vonnis is dan ook, in het algemeen gesproken, onvruchtbaar, tenzij arbiters zich aan formeele overtredingen hebben schuldig gemaakt.

Een bindend advies, als zijnde geen vonnis, is niet onmiddellijk voor executie vatbaar, zoodat nakoming van de uitspraak niet zonder meer door wettelijke machtsmiddelen direct is af te dwingen. Weigert een partij de nakoming van een bindend advies, dan blijft voor de wederpartij niet anders over, dan nakoming te vorderen voor den gewonen rechter, om aldus een vonnis te verkrijgen, waardoor de feitelijke nakoming van de beslissing wordt bereikt. De **grondslag** van die vordering vormt dan de overeenkomst, waarbij partijen zich verbonden de beslissing van de Commissie van Advies als bindend te aanvaarden, met als onderdeel dier overeenkomst het inmiddels verkregen bindend advies.

Zoolang nu de opvatting gold, dat de rechter zich niet tot beoordeelen van inhoud en strekking van het bindend advies voegde moest achten, was zulk een advies eigenlijk in nog meerdere mate onaantastbaar dan een vonnis, daar het ook niet op formeele overtredingen, als zijnde niet aan formeele voorschriften gebonden, kon worden aangevallen. Voor de praktijk kwam dit hierop neer, dat zoowel een arbitraal vonnis als een bindend advies, behoudens zeer bijzondere gevallen, de eindbeslissing in een geschil vormde. Hieruit is te verklaren het gebruik in technische kringen waarop ik

in den aanvang wees, om beide vormen van beslechting over één kam te scheren en eenvoudig weg beide „arbitrage” te noemen.

Hiermede is echter niet verklaard, waarom dit gebruik in zwang is gebleven, nu **vast** staat, dat de rechter het bindend advies **wel** op materieelen grond mag beoordeelen en dus theoretisch een bindend advies niet als definitieve beslissing van een geschil meer is te beschouwen, daar het ten aanzien van zijn redelijkheid en billijkheid voor den rechter kan worden betwist, wat in verband met hooger beroep en cassatie zou kunnen leiden tot een langdurig verloop vooraleer een definitieve beslissing in het geschil is verkregen. Dit is hieruit te verklaren, dat het practisch zoo'n vaart niet loopt. Men bedenke wel, dat de jurisprudentie der laatste jaren uitwijst, dat het onderzoek naar de redelijkheid en de billijkheid niet mag leiden tot een vernieuwde behandeling van de zaak voor den rechter en dat het bindend advies dan in strijd moet worden geacht met de goede trouw, in objectieven zin, indien het klaarblijkelijk en evident in strijd is met de redelijkheid en de billijkheid. De vraag voor den rechter gaat dus niet hierom, of de gebezigde argumenten voor het motiveeren van het advies in zich zelve juist zijn, doch alleen of de daarop gebouwde conclusie als advies logisch daaruit voortvloeit. Een bindend advies, dat niet door bedrog is verkregen of waarin de adviseurs niet te kwader trouw b.v. hun beslissing partijdig zouden hebben gegeven, zal dus practisch ook weinig kans hebben, om door den rechter onverbindend te worden geoordeeld. In dit licht gezien, is het verklaarbaar, dat ook **nu nog** het bindend advies als scheidsrechterlijke uitspraak wordt opgevat en deze vorm van beslechting als arbitrage wordt aangeduid.

De vraag kan rijzen, **waarom** de praktijk behoefte heeft gevoeld aan het bindend advies als vorm van uitspraak en waarom tegenwoordig nog prijs gesteld wordt op en zelfs de voorkeur wordt gegeven aan een uitspraak bij bindend advies in plaats van bij vonnis, waar toch de nakoming der uitspraak bij vonnis meer direct is safe gesteld in vergelijking tot die bij bindend advies.

Als voornaamste reden daartoe mag wel worden beschouwd de omstandigheid, dat juridisch niet volkomen vaststaat of het Rijk, de Provincies en de Gemeenten bevoegd zijn, om zich aan een arbitraal vonnis te onderwerpen; een kwestie ten aanzien waarvan de rechtspraak, in verband met art. 620 Rv., gemeenlijk aanneemt, dat genoemde overheidslichamen die bevoegdheid niet bezitten. Om de moeilijkheden met het oog op deze aangelegenheid te ontgaan, is het bindend advies als rechtsfiguur ontstaan, die practisch tot hetzelfde resultaat voert als het arbitraal vonnis, maar

juridisch slechts een deel uitmaakt van de overeenkomst tusschen partijen.

In de Algemeene Voorschriften voor de uitvoering en het onderhoud van werken onder beheer van het Departement van Waterstaat, (de A. V. van Waterstaat genaamd) welke voor rijkswerken geldig zijn en bijna algemeen voor werken van andere overheidslichamen worden overgenomen, is in de geschillenregeling **dan ook** opgenomen, dat voor zoover de geschillen aan den overheidsrechter zijn onttrokken en aan derden worden opgedragen, deze behandeld worden door een commissie van advies, welke haar beslissing geeft in den vorm van een bindend advies. Waar deze A. V. van Waterstaat, hetzij geheel, hetzij ten deele, ook voor vele particuliere werken van toepassing werden verklaard, heeft daarmede het bindend advies als vorm van beslissing willig ingang gevonden bij geschillen met betrekking tot de **particuliere** bouwwerken.

Behalve het gesignaleerde belang voor publiekrechtelijke lichamen, moet worden in het oog gehouden, dat de uitspraak bij bindend advies geacht wordt het voordeel te hebben niet meer gebonden te zijn aan de dwingende bepalingen uit den titel der scheidsrechterlijke uitspraken van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, waardoor ook voor den particulier voorkeur kan bestaan voor dezen vorm van beslechting. Men verkiest deze dan in het algemeen boven een arbitraal vonnis:

- I. wanneer partijen elkander voldoende vertrouwen, dat de uitspraak zal worden nageleefd, zoodat zij wel aan een uitspraak, doch niet aan een executorialen titel hechten;
- II. wanneer partijen niet over de uitlegging der overeenkomst verdeeld zijn, maar een aanvulling daarop wenschen en er dus geen rechtsgeschil, doch een belangengeschil aanwezig is;
- III. wanneer partijen verdeeld zijn over een feitelijke vraag: b.v. is de geleverde waar in orde of niet in orde?; heeft het goed een bepaalde kwaliteit?, e.d.; in de bouwbedrijven te vergelijken met keuring van materialen.

Na deze lange uitwijding over de eigenlijke arbitrage in rechtskundigen zin en het daarmee in onze kringen gelijkgestelde surrogaat, het bindend advies, wordt het tijd „de revenir à nos moutons”, in casu: de architecten.

In driërlei functie kan de architect bij arbitrage in het bouwbedrijf betrokken worden en wel:

- A. als directie, d.i. vertrouwensman en **vertegenwoordiger** van den opdrachtgever als partij, tegenover den aannemer;
- B. als partij **tegenover** den opdrachtgever;
- C. als arbiter;

A. De kans om in een arbitrage te worden betrokken is voor den architect wel het grootst in zijn hoedanigheid van directie. Hij zal dan moeten optreden als vertegenwoordiger van zijn opdrachtgever in een geschil, dat deze als aanbesteder tegenover den aannemer verdeeld houdt.

Hoewel dus zelf geen partij in het geschil en dus ook voor zijn persoon geen direct financieel belang hebbend bij de uitspraak, speelt veelal de architect in het proces de rol van „den man, die de klappen krijgt”.

Geen wonder dan ook, dat kritiek op de uitspraken het meest gehoord wordt van de zijde van de bij de geschillen betrokken architecten.

Voorop stellende, dat ik allermint wil te kennen geven, dat tekortkomingen van de zijde der directie meer dan die van aannemerszijde oorzaken van geschillen zouden vormen, zij het mij, die zich tot taak gesteld heeft in deze speciaal de figuur van den architect te belichten, vergund op veel voorkomende ondoordachtheden, tekortkomingen of nalatigheden van dezen functionaris bij den bouw te wijzen, welke niet alleen oorzaken kunnen zijn tot conflict, doch veelal in de arbitrale uitspraken tot ongelijk aan de zijde van den aanbesteder kunnen leiden.

Men diene dan allereerst te bedenken, dat de bepalingen van de overeenkomst, welke tusschen aanbesteder en aannemer is aangegaan, in hoofdzaak vervat zijn in het bestek van het aangenomen werk en dat voor den inhoud van dit bestek en dus ook voor die bepalingen, de architect wat de formuleering aangaat, verantwoordelijk is. Zoo al het **geheele geschil** niet gaat om verschil van opvatting der partijen ten aanzien van de interpretatie van een of meerdere bepalingen van de overeenkomst, komen er toch vrijwel in elk geschil met betrekking tot het bouwbedrijf een of meerdere **geschilpunten** voor, ten aanzien waarvan de beslissing principiëel een uitspraak is omtrent interpretatie en daardoor een uitspraak geeft over het al of niet geslaagd zijn van het bestek als werk van den architect. Hierin schuilt reeds een van de ondankbare kanten van de rol van den architect, te ondankbaarder, naarmate hij meer zijn best gedaan heeft naar zijn beste weten

deze bepalingen zoo te redigeeren, dat daaruit geen moeilijkheden voor zijn opdrachtgever zouden voortvloeien. Menig bestek echter, ook van overigens zeer bekwame architecten, geeft blijk, dat er bij dit „beste weten” met betrekking tot goed stellen en zijn bedoelingen duidelijk weergeven, nog wel een schepje bij kon.

Voornamelijk wordt door den architect te veel vergeten, dat zelfs de eenvoudigste technische omschrijvingen in het bestek dienen te worden gesteld in het bewustzijn, dat ook een arbitraal beding zal worden opgenomen, waarmede ik wil zeggen, dat met het oog op de kans van geschil, die omschrijvingen tot geen misvatting aanleiding mogen geven en te goeder trouw niet in strijd met de bedoelingen van den architect geïnterpreteerd moeten kunnen worden. Te veel nog wordt eerst aan het arbitraal beding gedacht aan het eind van het bestek, waar gewoonlijk een hoofdstuk aan de geschillenregeling gewijd wordt.

Het moge voor menig architect niet de meest aantrekkelijke bezigheid zijn, die, na den scheppenden arbeid van het ontwerpen, hem wacht, om in strikt zakelijke omschrijvingen de gewrochte schepping tot een aaneenrijging van nuchtere technische constructiegevalletjes terug- en onder woorden te brengen, hij vergete echter niet, dat zeer kleine onvolkomenheden in besteksvoorschriften tot groote gevolgen in arbitrage aanleiding kunnen geven en dat, mede daarom, deze zijde van zijn taak even groote verzorging behoeft, als hij aan zuiver architectonische gedeelten van zijn werk pleegt te geven.

Ter toelichting moge dienen een voorbeeld, ontleend aan een geschil, waarin in 1934 door arbiters, aangewezen uit den Raad van Arbitrage, vonnis werd gewezen. Een der geschilpunten betrof de interpretatie van het voorschrift uit het bestek, dat voor een bepaald onderdeel van het werk „Waalklinkers” moesten worden gebruikt. De opvatting van de eene partij was, dat daaronder moesten worden verstaan klinkers, afkomstig van een fabriek aan de Waal; de andere partij oordeelde, dat de gebezigde uitdrukking de opvatting rechtvaardigde, dat voor dit deel van het werk klinkers van Waalvorm moesten worden gebruikt. Arbiters oordeelden, dat, waar de bouw plaats vond in een omgeving, waar veel steenfabrieken zijn, de laatste opvatting moest worden aangehouden. Een duidelijker omschrijving van de bedoelingen van den architect had dit geschilpunt kunnen elimineeren.

Een andere in geschillen dikwijls aan den dag tredende tekortkoming is, dat de architect de draagwijdte van zijn eigen besteks-

voorschriften onderschat door niet te beseffen, dat deze veelal zijn eigen bemoeiingen bij den bouw impliceeren.

Zoo kan het in de meeste bestekken opgenomen voorschrift, dat aanspraken op betaling van meerderwerk slechts zullen gelden, indien **schriftelijke** opdracht van het betreffende meerderwerk kan worden overgelegd, volkomen illusoir worden gemaakt, ingeval de directie aan dit voorschrift niet zelf de hand houdt, b.v. door ook **mondelijke** opdrachten daartoe te verstrekken, ja zelfs betalingsvorderingen daarvan, in andere dan de in geschil op grond van het genoemde voorschrift bestreden rekeningen, goed te keuren.

Genoemd voorschrift geeft aanbesteders in geschillen gereede aanleiding verweer te voeren door zich te beroepen op het ontbreken van „schriftelijke” opdrachten, waarbij door arbiters nog al dikwijls dit verweer moet worden verworpen, omdat door de directie zelf bij het verstrekken van opdrachten het voorschrift niet is aangehouden en dan later beroep daarop het karakter van strijd met de goede trouw aanneemt. Duidelijk is dit geformuleerd in de uitspraak in een geschil voor den Raad van Arbitrage in 1932, waar arbiters het verwerpen van een dergelijk verweer als volgt motiveeren: „Bij de beoordeeling van dit verweer, „mocht niet uit het oog worden verloren, dat de gewoonte, om „in een bestek schriftelijke opdrachten te eischen, ontstond met „de bedoeling, om een aanbesteder tegen onjuiste en moeilijk „controleerbare aanspraken van aannemerszijde te vrijwaren, doch „dat dit verweermiddel wederom in strijd met de billijkheid en „goede trouw wordt gehanteerd, indien men het gebruikt in ge- „vallen, waarin practische, tevoren door de directie niet voor- „ziene of niet voorzienbare eischen van den bouw, een vermeer- „dering van aannemerswerk noodig maken en evenzeer in geval, „**hetzij** door het verstrekken van details of werkteekeningen, „waarin klaarblijkelijk meerder werk voor een aannemer ligt op- „gesloten, **hetzij** door een mondelinge opdracht, aanbesteders „wensch, om meer werk te ontvangen, duidelijk wordt verklaart. „Een detail of werkteekening, als hier bedoeld, moet trouwens „als schriftelijke opdracht worden beschouwd”.

Evenzoo komt het herhaaldelijk voor, dat beroep op de bepaling in het bestek, dat bijbestelde of te verrekenen posten om geldig te zijn regelmatig in het dagboek of de weekstaten moeten zijn opgenomen, waardeloos wordt gemaakt door de omstandigheid, dat de directie verzuimde dit dagboek tijdens den bouw aan te leggen of regelmatig bij te houden, volgens voorschriften in het bestek gesteld.

Wat in de bouwpraktijk het meest aanleiding geeft tot arbitrage, is het geschilpunt, wie van beide partijen, aanbestedder of aannemer, aansprakelijk is voor te late oplevering van het werk. Schuld aan de zijde van de directie geeft aanleiding tot schadevordering van den aannemer, terwijl schuld aan de zijde van den aannemer het inhouden van boete door den aanbestedder ten gevolge kan hebben. Veelal is een schadevordering van den aannemer in arbitrage een reactie op het inhouden van boete bij de afrekening. De aannemer zal dan trachten aannemelijk te maken, dat de vertraging te wijten is aan de directie, om aldus verweer te voeren tegen den boete-eisch van aanbestedder en tegelijk de schadevordering te motiveeren.

Als gronden van dat verweer en dien eisch treft men gewoonlijk aan de beweringen, dat de directie niet tijdig zorgde voor de nadere detail- en werkteekeningen voor den bouw, dat zij de buiten bestek gehouden leveringen van technische installaties te laat bestelde of aanbesteedde en dat zij in het algemeen den aannemer deed wachten op aanwijzingen en beslissingen inzake de uitvoering, als de keuze van materialen, kleur, afwerking, e.d. Hoewel deze haast stereotiepe gronden volgens de uitspraken voor den Raad van Arbitrage lang niet altijd gegrond bevonden worden, moet toch worden erkend, dat zeer vele malen bij de behandeling der geschillen blijkt, dat de architect niet voldoende doordrongen was van zijn verplichting, om, meer speciaal bij voorschrijven van opleveringstermijnen, zijnerzijds alles in het werk te stellen om tijdige oplevering mogelijk te maken en wel in de eerste plaats door het tijdig verschaffen van detail- en werkteekeningen. Ook meermalen werkt hij de mogelijkheid van vertraging in de aanbesteding of bestelling van technische installaties e.d. in de hand door deze buiten bestek te houden. Door deze, eventueel in de vorm van stelposten, over den aannemer te doen loopen en hem daardoor de opdrachten te doen verstrekken, wordt ook diens verantwoordelijkheid voor het tijdig gebeuren ingeschakeld en blijft voor de directie slechts te voorzien in het tijdig nemen van beslissingen ter zake.

Het zal wel overbodig zijn er op te wijzen, dat bij geschilpunten van dezen aard eventuele nalatigheden van den architect, hoewel veelal veel te breed uitgemeten, hem toch onaangename oogenblikken kunnen bezorgen in zijn functie van vertegenwoordiger van partij-aanbestedder, wier belangen hij dan **verdedigt**, doch meestal beter zou hebben **gediend** door het stipter in acht

nemen van de geschetste verplichtingen en voorzieningen tijdens den bouw.

B. Het sub B. genoemde geval, dat de architect zelf optreedt als **partij, tegenover** zijn opdrachtgever, kan zich uit den aard der zaak slechts voordoen in een geschil, dat voortvloeit uit een rechtsverhouding tusschen deze beiden, terwijl de berechting van dat geschil bij arbitrage zal geschieden, indien beide partijen dit bij acte van compromis nader overeenkomen of indien zij zich bij arbitraal beding tevoren daartoe hadden verbonden.

Dat na het ontstaan van een geschil tusschen architect en opdrachtgever bij compromissum een arbitrale beslechting zou worden overeengekomen, is in den regel niet te verwachten, omdat partijen meestal niet in zoodanige stemming zijn om dan met elkaar nadere overeenkomsten aan te gaan, die tot berechting bij arbitrage zou voeren, inplaats van den strijd voor den beroeps-rechter uit te vechten. Bovendien is de verhouding tusschen opdrachtgever en architect rechtens niet speciaal geregeld, daar de wetgever ten deze geen bijzonder regelend recht heeft gegeven, wat hierop neerkomt, dat de bevoegdheden van den architect binnen de grenzen van zijn overeenkomst met den opdrachtgever, — welke de rechter bij gebrek aan beter moet afleiden uit wettelijke bepalingen, welke niet precies op deze verhouding passen, — door den rechter veel beperkter plegen te worden opgevat, dan strookt met den practischen gang van zaken bij het tot stand komen van een bouwwerk en met de opvatting omtrent deze bevoegdheden, die de deskundigen op grond van de werkelijke verhouding logisch en juist oordeelen. Daar nu het geschil tusschen architect en opdrachtgever, zoo al niet gaande over algeheele ontkenning van het bestaan der overeenkomst, d.i. der opdracht, in den regel zal loopen over de bevoegdheden van den architect, zoo ligt het voor de hand, dat de geschilhebbende bouwheer ook om die reden weinig geneigd zal zijn bij compromis, dus na het ontstaan van het geschil, de beoordeeling over te laten aan deskundigen met hun ruimere opvatting van deze bevoegdheden.

Uit het bovenstaande volgt, dat een geschil tusschen opdrachtgever en architect in het algemeen dan alleen in arbitrage zal worden berecht, indien partijen zich door een arbitraal beding tevoren bij de overeenkomst daartoe hadden verbonden.

Het lijkt alzoo heel eenvoudig zich als architect te verzekeren van zijn recht, om zijn toekomstige geschillen met een opdrachtgever buiten den overheidsrechter om berecht te krijgen, door

geen opdracht te aanvaarden, dan bij **contract**, waarin een arbitrale clause is opgenomen; een wijze van doen, welke vrijwel zonder uitzondering wordt gevolgd, met betrekking tot de toekomstige geschillen tusschen **opdrachtgever** en **aannemer** van een bouwwerk.

Zoo eenvoudig dit lijkt, zoo moeilijk blijkt dit in de praktijk te bereiken. Daarvoor zijn allerlei redenen. Vooreerst de moeilijkheid, dat de opdracht aan een architect om een bouwwerk tot stand te brengen niet één, maar vier achtereenvolgende opdrachten omvat. Deze hebben resp. betrekking op de vier achtereenvolgende en in elkaar overgaande, doch in verband met hunne rechtsgevolgen te onderscheiden groepen van werkzaamheden, welke de architect voor het tot stand brengen van een normaal bouwwerk voor rekening van den bouwheer verricht, te weten: a. het maken van een ontwerp (z.g. voorloopig ontwerp) met globale begroting; b. het maken van een uitvoeringsontwerp met bestek en begroting; c. het houden van een aanbesteding en d. het voeren der directie. Er zouden dus vier contracten met den opdrachtgever moeten worden aangegaan, wilde de architect zich voor den totalen omvang zijner bemoeiingen gedekt voelen en wellicht dan een goedkeurend knikje verdienen van Mr. W. A. M. Cremers, die immers in zijn werk „Bouwrecht” schrijft: „Geen enkel architect zou zonder een behoorlijk contract met een opdrachtgever in zee willen gaan, indien hij beseftte, dat zijn bevoegdheid aan zeer enge banden ligt.” Uit het feit dat in de praktijk vrijwel geen enkele overeenkomst tusschen opdrachtgever en architect bij contract wordt aangegaan, moet toch niet worden afgeleid, dat het gros der architecten zonder besef van zijn rechtspositie rondloopt.

Sinds jaar en dag heeft de Bond van Nederlandsche Architecten althans blijk gegeven dit besef wel te bezitten, maar tevens te begrijpen, dat gezien de bijzondere maatschappelijke verhouding tusschen bouwheer en architect, een vooraf te teekenen contract, en dan nog wel voor elke afzonderlijke groep van bemoeiingen van den architect, niet bepaald het middel zou wezen, om dezen tegenover den opdrachtgever in het licht van diens vertrouwensman te plaatsen.

Ter vermindering van deze moeilijkheden heeft de B.N.A. gemeend een boekje te moeten samen stellen, getiteld: „Algemeene Regelen betreffende de honoreering van den architect en de verdere rechtsverhouding tusschen opdrachtgever en architect,” waarin volgens de nieuwste uitgave, de z.g. A. R. 1932, de omvang van de opdracht, honoreering, verplichtingen, aansprakelijk-

heid en bevoegdheden van den architect zijn omschreven en begrensd, het auteursrecht is geregeld en een geschillenregeling met arbitraal beding is vastgelegd, waarbij een vast scheidsgerecht, de Commissie van Geschillen van den B.N.A., voor de berechting is aangewezen.

Oorspronkelijk was aan deze Algemeene Regelen toegevoegd een concept-contract, waarin deze A.R. als basis van de overeenkomst werden genoemd, en welk contract bestemd was om vòòr aanvaarding eener opdracht door partijen te worden geteekend. Reeds bij een herziening in 1922 dezer Regelen is dit concept-contract als aanhangsel weggelaten, daar de praktijk uitwees, dat, hoewel de Regelen duidelijk de opdracht splitsen in vier verschillende opdrachten, overeenkomstig de vier groepen van architect-werkzaamheden hiervoren genoemd, er vrij wel geen bouwheer te vinden was voor het teekenen van een contract vooraf, meestal vreezende zich tot de totale opdracht aan den architect daarmede te binden. Om nu deze regelen toch verbindend te krijgen op de overeenkomst, welke in het gewoonlijk mondeling verstreken en aanvaarden van een opdracht ligt besloten, worden **nu** de A.R. door de architecten vrij algemeen als adhaesiecontract gebruikt, door deze vóór het aanvaarden van de eerste opdracht ter kennis te brengen van den opdrachtgever — gewoonlijk door hem het bewuste boekje toe te zenden of te overhandigen — of de opdracht te bevestigen op briefpapier, waarop gedrukt, dat alle opdrachten worden aanvaard en uitgevoerd overeenkomstig de A.R. van den B.N.A., gedeponereerd ter Griffie van de Arrondissements Rechtbank te Amsterdam.

Als men bedenkt, dat de gebondenheid van een partij aan een adhaesiecontract volgens het geldend recht eerst vaststaat, als die partij van deszelfs bepalingen kennis heeft genomen en òf door woord of daad haar instemming heeft betoond, òf door haar stilzwijgen bij de andere partij het vertrouwen heeft opgewekt, dat zij zich aan de contractsbepalingen wil onderwerpen, dan ligt het voor de hand, dat in de eerste plaats door den architect moet worden vermeden, dat de opdrachtgever aannemelijk kan maken geen kennis van het contract te hebben. In dit verband is dan ook het toezenden of ter hand stellen van het contract zonder meer altijd een zwakke grond, om later het bewijs aan te ontleenen, dat inderdaad de contractsbepalingen ter kennis van de tegenpartij zijn gebracht. Alleszins aanbevelenswaardig is daarom bij het toezenden of overhandigen te wijzen op de voornaamste bepalingen, welke in het boekje voorkomen.

Bovendien dient de architect bedacht te zijn op het **tijdstip**, waarop hij den opdrachtgever van de Algemeene Regelen als contractsbepalingen in kennis stelt, daar speciaal het daarin vervatte arbitraal beding een **voorafgaande** overeenkomst eischt en dus niet toepasselijk is op rechtshandelingen, welke plaats grepen, vóór dat vaststond, dat dit beding door partijen was aanvaard. Met deze kant van de aangelegenheid wordt in de praktijk door den architect nog vele malen geen of onvoldoende rekening gehouden, wat dan ingeval van geschil ten gevolge kan hebben, dat de aangewezen arbiters zich onbevoegd moeten verklaren met betrekking tot het geheele of een deel van het geschil. Dit verschijnsel vloeit weer voort uit de eigenaardige, dikwijls tastende, wijze, waarop een opdracht veelal tot stand komt. Aan de eerste inleidende besprekingen, welke op zich zelf dikwijls uit toevallig samen treffen voortspruiten en veelal aanleiding geven tot den te kennen gegeven wensch in een schets eens vast te leggen in hoeverre een opgekomen gedachte, omtrent een nog vaag voorgenomen bouwplan, wel ware te verwezenlijken, zouden feitelijk al vooraf de Algemeene Regelen, als bindende bepalingen ten aanzien van de groeiende verhouding tusschen de partijen moeten worden overgelegd en op de bijzondere punten van den inhoud moeten worden gewezen. Zeer begrijpelijk blijft dit achterwege, maar dikwijls ook de voorzichtige geste, om na het eerste onderhoud, voor er nog iets door den architect als schets is opgezet, den bouwheer of bouwheer-in-wording per brief de plaats gevonden besprekingen te bevestigen onder overlegging van de A.R., enz. Aldus is dikwijls de goede gelegenheid verzuimd, om dit te doen en wordt ermede gewacht tot de schets, als voorloopig ontwerp, is goed gekeurd en aanvaard als basis, waarop — gewoonlijk ook mondeling — de 2e overeenkomst tot stand komt, doordat de betreffende opdracht wordt verstrekt, om nu een uitvoeringsontwerp klaar te maken. Vóór daartoe wordt overgegaan, wordt dan door den architect de gelegenheid waargenomen, om door overlegging van het boekje de rechtsverhouding c.a. tusschen beide partijen te preciseeren. Het is echter duidelijk, dat dan de A.R., speciaal voor zoover het daarin opgenomen arbitraal beding aangaat, **niet** gelden voor de eerste overeenkomst, welke het voorloopig ontwerp betref.

Gelukkig worden de meeste opdrachten van architecten afgewikkeld, zonder dat tusschen architect en opdrachtgever geschillen optreden, welke tot het inroepen van een rechtsprekende instantie leiden.

Voor zoover dit echter wèl het geval is, en die geschillen voor beslechting bij de Commissie van Geschillen van den B.N.A. zijn aangebracht, is mij bij onderzoek gebleken, dat, in het tijdvak 1919 tot 1934, 62 gevallen in behandeling zijn genomen en afgedaan en dat daarbij in 19 gevallen of 30 % gedaagde verweer voerde door onbevoegdheid der arbiters te bepleiten, op grond van vermeend of voorgewend ontbreken van een arbitraal beding. Blijkens de gegeven uitspraken nam in 3 van die 19 gevallen gedaagde tijdens de behandeling zijn beweringen ten aanzien der onbevoegdheid terug, terwijl in totaal 3 gevallen arbiters zich onbevoegd verklaarden.

Hoewel deze constateering geen pertinente conclusie rechtvaardigt, meer in het bijzonder omdat in de genoemde cijfers o.m. niet voorkomt het aantal geschillen, dat door schikking aan berechting wordt onttrokken, waaronder vermoedelijk juist gevallen zullen voorkomen, waarbij tijdig wordt ingezien, dat arbitraal beding aan de overeenkomst ontbreekt, zoo mag toch wel worden afgeleid, dat in een belangrijk percentage der gevallen het onweerlegbaar ter kennis brengen van de bepalingen der A.R. als adhaesiecontract nog altijd onvoldoende plaats vindt.

C. Ten aanzien van het geval, sub C. genoemd, dat de architect als **arbiter** optreedt, behoeft het wel geen betoog, dat de kans, om in **deze** kwaliteit in arbitrage te worden betrokken voor hem lang niet zoo groot is, als in de gevallen A. en B. omschreven.

Deze functie toch is er geen, welke hem, zooals in de beide vorige gevallen, als het ware door de omstandigheden wordt opgelegd, maar een, waartoe hij zal worden aangezocht en tegenover welke hij volkomen vrij staat haar te aanvaarden dan wel te weigeren. Moge hij zich onderscheiden voelen door onder vele vakgenooten tot deze gewichtige functie te worden geroepen, en reeds daarom neiging gevoelen, de uitnoodiging te accepteren, dan strekke hem dit juist tot aansporing, om ook andere factoren in overweging te nemen, vooraleer hij deze taak aanvaardt. Deze eisch, om zich nauwgezet rekenschap te geven van de taak, die hij door het arbiterschap te aanvaarden op zich neemt, geldt niet uitsluitend voor den architect, maar evenzeer voor andere deskundigen, die voor benoeming in aanmerking worden gebracht.

De aangezochte dient zich wel bewust te zijn, dat deze taak van recht te spreken over zijn medemenschen een moeilijke en verantwoordelijke is en hij vrage zich wel af, of alle factoren in het betrokken geval aanwezig zijn, om het hem mogelijk te maken die

taak met eere te vervullen. Hij bedenke dan: „Het is eervol, om geroepen te worden tot recht doen. De eer komt ons echter eerst toe, wanneer wij die taak met eere volbracht hebben”, zooals Mr. W. Nolen het zoo juist zegt in zijn verdienstelijk werk „Handleiding voor Arbiters”.

Dat de deskundige als niet-jurist in staat is recht te doen, dankt hij aan de gebruikelijke bevoegdheid, hem als arbiter verleend, om als „goede man naar billijkheid” te mogen oordeelen, zooals ik reeds tevoren uiteengezet heb. Hij late zich echter door deze bevoegdheidsformule niet op een dwaalspoor brengen door „goede man” op te vatten als „goedige man” of „billijkheid” als een geneigdheid, om op gevoel af uitspraak in een bepaalde richting te doen. Zij houdt niet anders in dan de bevoegdheid, om als **rechtvaardig** man naar zijn beste weten recht te doen, zonder rekening er mede te houden, wat recht zou zijn in den zin der wet.

Zonder deze uitdrukkelijke bevoegdheid, moet hij evenals de overheidsrechter, zijn oordeel geven met in acht neming van de wet, tot welke prestatie hij als niet-jurist geacht moet worden niet in staat te zijn. Hij zou in zijn oordeel dan te zeer op dat van anderen moeten afgaan, daar hij zelf onvoldoende rechtskennis heeft, om de wet toe te passen. Indien dan ook bij acte van compromis of bij arbitraal beding verzuimd mocht zijn deze bevoegdheid van arbiters vast te leggen, onthoude de deskundige-niet-jurist zich van het aanvaarden van een benoeming tot scheidsman.

Maar ook wanneer deze bevoegdheid, om vrij van de wet recht te doen, wel is toegekend, beseffe de arbiter nog in menig opzicht aan de wet gebonden te zijn. De wettelijke bepalingen van het „dwingend recht” moet hij in acht nemen, zoomede die, welke meer speciaal de arbitrage betreffen, wil hij geen gevaar loopen achteraf zijn uitspraak nietig verklaard te zien. Welke wetsbepalingen betreffende „openbare orde” en „goede zeden” in acht dienen te worden genomen, is weer niet zonder rechtskundigen bijstand door den arbiter-niet-jurist uit te maken. Evenmin is het hem geraten te riskeeren, om zonder hulp van den jurist wel toe te zien, dat met betrekking tot de uitspraak alle voorzieningen zullen worden getroffen, b.v. in geval van wettige arbitrage om deze niet te brengen onder de 10 in de wet genoemde gevallen, waarin voor den rechter de beslissing als nietig kan worden bestreden. Ook met het oog op andere in acht te nemen wettelijke formaliteiten, blijft juridische bijstand voor den arbiter gewenscht. Ik wijs in dit verband op art. 628 Rv., waarbij wordt bepaald, dat de scheidsmannen kunnen worden veroordeeld „tot

vergoeding van schaden en interessen jegens de partijen, bijaldien zij zonder wettige redenen geen uitspraak hebben gedaan binnen den termijn daartoe bepaald."

Het komt mij dan ook in het algemeen niet verantwoord voor, dat door een deskundige-niet-jurist een benoeming tot arbiter wordt aanvaard, indien hem geen rechtskundige bijstand ter beschikking staat, hetzij in den vorm van een jurist-mede-arbiter, hetzij van een jurist-secretaris als adviseur.

De hiervoren geschetste voorzorgen, in acht te nemen, om te bevorderen, dat de te geven uitspraak ook de eindbeslissing in een geschil oplevert, geven op zich zelve nog geen waarborg voor een goede berechting van het geschil. De deugdelijkheid van de arbitrage als rechtspraak is veeleer afhankelijk van de deskundigheid der arbiters en hunne volstreckte onpartijdigheid.

De georganiseerde arbitrage, waaronder te verstaan is, arbitrage welke bij arbitraal beding ter berechting aan vaste scheidsgerechten is voorbehouden, geeft zoowel ten aanzien van de deskundigheid als van de onpartijdigheid de beste waarborgen, omdat in die vaste instituten te goeder naam en faam bekend staande deskundigen van tevoren voor langeren tijd zijn benoemd, waaruit ter berechting van een gegeven geschil arbiters worden aangewezen, of door beide partijen met wederzijdsche instemming, of door een buiten de berechting blijvende onpartijdige derde, gewoonlijk den voorzitter van het vaste scheidsgerecht.

Bij ongeorganiseerde arbitrage, welke veelal in den vorm van z.g. partijarbitrage wordt geregeld, d.w.z. dat elk der partijen één arbiter aanwijst, terwijl de derde door de eerste twee of door een onafhankelijken derde wordt aangewezen, zit nogal eens het streven voor, om zich als partij in den door haar gekozen arbiter een scheidsman te verzekeren, die in het geschil zich geroepen zou gevoelen speciaal de belangen van zijn kiezer te behartigen. Het spreekt van zelf, dat een arbiter, die zich voor die rol leent, hoe deskundig overigens, zijn functie van rechter onwaardig vervult en de arbitrage als rechtspraak naar beneden haalt. Hoewel gelukkig in de meeste z.g. partijarbitrages de door elk der partijen gekozen arbiters zich boven de partijen weten te stellen en ongeacht wie hen gekozen heeft als „goede mannen" uitspraak doen, ware het te wenschen, dat heel dit systeem van partijbenoeming in den ban werd gedaan, teneinde ook den schijn van partijdigheid te vermijden.

In dit verband is het juist de architect, die het bestek maakt en de geschillenregeling redigeert, die veel kan doen, om zijn

opdrachtgever te weerhouden partijarbitrage als geschillenregeling in de overeenkomst met den aannemer te doen stellen.

Mocht de inhoud van mijn rede, tegen de verwachting van mijn gehoor, niet voor 100 % op architectonisch terrein zijn gelegen, dan blijf ik het des te meer dankbaar voor de betoonde belangstelling en hoop dan toch, dat de gehouden beschouwingen door U niet geheel misplaatst geacht zullen worden in dit milieu, waar voor het onderwerp in het leerplan geen groote plaats is ingeruimd en ook bezwaarlijk zou kunnen worden, maar wel belangstelling mocht worden verwacht voor bemoeiingen van zoo specifieke aard, waarvoor elk afgestudeerde, doch speciaal de bouwkundig ingenieur, in de zelfstandige uitoefening van zijn vak, zoo licht geplaatst kan worden.

Ik heb gezegd.

2. Verslag van het Studiejaar 1935 – 1936.

Rede uitgesproken op Maandag 21 September 1936 door Prof. ir. G. Diehl, bij de overdracht der waardigheid van Rector Magnificus, aan Prof. Jhr. dr. G. J. Elias.

Mijne Heeren Curatoren, Professoren en Lectoren, Dames en Heeren Privaatdocenten en Assistenten dezer Hoogeschool en voorts Gij allen, die deze plechtigheid met Uwe tegenwoordigheid vereert,

Zeer geachte Toehoorders!

Het is met groote voldoening, dat ik profiteer van de omstandigheid, dat in deze Buitengewone Senaatsvergadering de afgetreden Rector Magnificus nog een laatste stukje van zijn taak als zoodanig te vervullen heeft, om vooraf Uwe aandacht te mogen vragen voor het memoreeren in dezen kring van de heugelijke gebeurtenis, welke wel plaats had na afloop van het tijdvak, waarvan het overzicht het eigenlijke onderwerp van mijn rede uitmaakt, doch welke geheel ons Vaderland in de laatste weken zoo met dankbaarheid en vreugde vervult, dat het van zelf sprekend is ook van deze plaats van haar te gewagen.

Met blijde verrassing en levendige belangstelling heeft ook de Senaat van de Technische Hoogeschool de heugelijke tijding van de verloving van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana met Prins Bernhard van Lippe-Biesterfeld vernomen en met groeiende voldoening medegeleefd in de steeds stijgende vreugde, welke in aller harten is gewekt door de sympathieke eenvoud, ongedwongenheid en hartelijke tegemoetkoming, waarmede het jonge Vorstelijk Paar zich aan ons geheele volk heeft voorgesteld en het in zijn jong geluk heeft doen deelen.

Van harte hoopt de Senaat der Technische Hoogeschool, dat dit jong geluk in zich bergt de kiem voor een voortdurend gelukkige echtvereniging, met welke de gansche natie met eerbied en vereering zal mogen blijven medeleven, als in deze dagen van voorbeeldig eensgezind vreugdebetoon.

De Technische Hoogeschool heeft zich in den loop der tijden bij herhaling in hartelijke belangstelling van de zijde der Koninklijke Familie mogen verheugen en harerzijds bij vele gelegenheden van haar liefde, trouw en aanhankelijkheid aan het Huis van Oranje blijk gegeven. Moge deze onderlinge band in de toekomst nog versterkt worden, nu door deze verloving de Koninklijke Familie staat vermeerderd te worden met als Lid een man van academische vorming, wiens belangstelling in kunst en wetenschap en wiens werkzame geest hem zoo bij voorbaat stempelen tot den hoogen geïnteresseerde, wien de Senaat een eerbiedig welkom toeroept.

Gesteld voor de taak, om verslag te doen van de lotgevallen van de Technische Hoogeschool over het afgelopen studiejaar en van den toestand, waarin deze instelling zich voor het oogenblik bevindt, heb ik mij natuurlijk afgevraagd, of er belangrijke gebeurtenissen van dit jaar te memoreeren zijn, die in dit overzicht voorrang van behandeling zouden vragen.

Bij den terugblik op het afgelopen jaar schijnt het mij echter toe, dat geen gebeurtenissen van bijzonder belang zijn voorgekomen of uitzonderlijke nooden voor dit moment den toestand kenmerken. Het komt mij voor, dat onze hoogeschool, zich voegend naar de tijdsomstandigheden, zoodanige aanpassing aan de haar opgelegde bezuinigingen heeft weten te vinden, dat het voor den niet-ingewijde den indruk maken moet, dat de geheele instelling toch functioneert als een glad loopende machine, welke schijnbaar geen bijzondere aandacht vraagt. Voor den ingewijde daarentegen is het geen geheim, dat de aanpassing aan de maatregelen van de laatste jaren bijzondere bezwaren voor het onderwijs heeft meegebracht, welke slechts daardoor weinig aan den dag treden, omdat klachten over overmatige belasting van leerkrachten eenerzijds en te kort aan leermiddelen anderzijds, in een lofwaardig streven naar medewerking, niet of nauwelijks worden geuit. Hoe verdienstelijk in zeker opzicht deze aanpassing moge wezen, is het toch bedenkelijk, dat het besef van te moeten bezuinigen er van zelf toe heeft geleid en nog leidt, dat vele wenschelijkheden van uitbreiding, verbetering, vernieuwing, — noodzakelijk in onzen tijd van steeds voortschrijdende techniek —, in de laatste jaren niet meer naar voren zijn gebracht, waardoor de indruk zou kunnen worden gewekt, dat de bezuinigingen zijn gevonden in het afschaffen of nalaten van overbodige zaken en wij die bezuinigingen zouden moeten zien als een heilzame saneering van onze overheids-

instelling. Toegegeven, dat met de bezuiniging ook wel eenige saneering tevens zal zijn bereikt, moeten wij er ons toch van bewust zijn, dat een normale gezonde bloei, om van groei maar niet te spreken, door haar den pas is of dreigt te worden afgesneden en het alle moeite kost, om met de beschikbaar gestelde middelen de schijnbaar glad loopende machine draaiende te houden.

Daar ik groote waardeering koester voor de weloverwogen wijze, waarop de maatregelen ter bezuiniging ten aanzien van onze hoogeschool zijn doorgevoerd en ik niets dan lof heb voor de loyale wijze, waarop de hoogeschool in haar beheer medewerkt die maatregelen zoo doeltreffend mogelijk ten uitvoer te brengen, acht ik het van het grootste belang, dat noodzakelijk geachte desiderata tot handhaving van het peil van onze inrichting als opleidings- en researchinstituut ter kennis worden gebracht en niet uit beduchtheid voor echec verzwegen blijven, opdat de beslissende instanties inzicht behouden in de draagwijdte van maatregelen, die de nood der tijden haar ter overweging voorlegt.

Overgaande dan tot het eigenlijke jaarverslag, is er, op grond van het voorafgaande, voor mij geen aanleiding af te wijken van de gebruikelijke indeeling van dit jaaroverzicht en zal ik dus beginnen met de mededeelingen omtrent het aantal ingeschrevenen.

Het aantal ingeschrevenen bedroeg in het studiejaar 1935-1936 in totaal 1882, tegenover 1918 in het vorig jaar, terwijl het aantal der voor de eerste maal ingeschrevenen daalde van 368 op 355 in 1935-1936. Beide aantallen bewegen zich dus in zwak dalende lijn.

Het aantal geslaagden voor het ingenieursexamen bedroeg 212, tegenover 210 in het vorig studiejaar.

Voor het examen voor civiel-landmeter slaagden 4 studenten.

Van de beschouwingen, welke mijn ambtsvoorganger in het jaarverslag 1934-1935 naar aanleiding van deze aantallen van dat jaar ten beste gaf, wil ik hier in herinnering brengen, dat deze, met name, wat de werkgelegenheid voor de afgestudeerden aangaat, een zeer somber beeld opriepen. Tevens gaf hij uiting aan de belangstelling, waarmede ook dezerzijds het Rapport van de „Commissie ter bestudeering van de toenemende bevolking van Universiteiten en Hoogescholen en de werkgelegenheid voor academisch gevormden” werd tegemoet gezien.

Inmiddels is dit Rapport onder den titel „De Toekomst der academisch Gegradueerden” in een lijvig boekdeel van ruim 600

bladzijden gepubliceerd en heeft naast groote belangstelling algemeene bewondering voor den daarin in betrekkelijk korten tijd tot stand gebrachten enormen arbeid gewekt. De uitkomsten van de onderzoekingen dier Commissie wijzen wel uit, dat mijn voorganger de toekomst der afgestudeerden niet te donker had afgemaald en ik acht het van buitengewoon belang, dat door hem en door het veel omvattend materiaal, dat ter zake door de Commissie is verwerkt, een duidelijk, zij het dan niet bemoedigend, beeld van de toekomstmogelijkheden der academisch gevormden is verkregen.

Dit beeld moge hun wel voor oogen staan, die in de toekomst moeten beslissen, of zij de studie voor ingenieur zullen beginnen.

Het ligt natuurlijk niet in mijn bedoeling in dit jaaroverzicht het genoemde rapport te behandelen en ik zou het dan ook bij mijn uitgesproken waardeering voor den belangrijken arbeid der Commissie gevoegelijk kunnen laten, ware het niet, dat in de conclusies der Commissie maatregelen tot beperking van het aantal academisch gevormden worden aanbevolen, waarvan ik van deze plaats slechts wil opmerken, dat de geoorloofdheid van die beperking door de Commissie wordt gegrond op motieven, welke ruimte voor tegengestelde conclusies wijd open laten.

Immers, zijn het juist de academisch gegradueerden, die in deze tijden van gebrek aan werkgelegenheid op alle gebied, gedoemd tot werkloosheid en voor hunne capaciteiten geen emplooi vindend, „hun energie en gaven maar al te vaak op destructieven arbeid richten?” Of zouden de personen, die de Commissie met deze omschrijving op het oog heeft, nog niet veeleer en op een daartoe veel geëigender leeftijd en graad van ontwikkeling worden gerecruteerd uit de groote groep van hen, die bij het verlaten van de inrichtingen van middelbaar onderwijs, evenzeer zonder uitzicht op emplooi, door de voorgestelde maatregelen bovendien den weg naar hooger onderwijs, en dus hooger ontwikkeling, afgesloten zouden vinden?

Hoe dit zij, met betrekking tot de door de Commissie voorgestelde of dergelijke eventueele maatregelen zal de Technische Hoogeschool zich te zijner tijd te beraden hebben, reden, waarom ik meen, er hier de aandacht op te mogen vestigen.

Onder de ingeschrevenen kwamen 89 bezitters van een ingenieursdiploma voor, die hun studie in een bepaalde richting wenschten voort te zetten; 13 hunner lieten zich voor een bepaald studiejaar inschrijven, daarmede den wensch te kennen gevend,

naast hun reeds verkregen ingenieursdiploma nog een tweede te verwerven.

Aan 12 ingenieurs kon door de Stichting tot Verruiming van Werkgelegenheid voor academisch Gevormden werkgelegenheid in laboratoria enz. worden verschaft.

Even als vorige jaren bestond tegen de inschrijving van het geringe aantal personen, dat zich daarvoor aanmeldde en die niet van Nederlandsche nationaliteit waren of die niet het Nederlandsch onderdaanschap bezaten, geen bezwaar.

Het aantal promoties bedroeg 7, waarvan 2 met lof. Onder de gepromoveerden waren 2 doctorandi in de wis- en natuurkunde.

Het Koninklijk Besluit betreffende de toelating tot de examens aan de Technische Hoogeschool op grond van buitenlandsche diploma's is nader gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 14 September 1935, Staatsblad no. 576 en heeft betrekking op toelating tot de examens van Siameezen.

Op de door de Afdeeling der Werktuig- en Scheepsbouwkunde uitgeschreven prijsvragen is één antwoord ingekomen, dat echter niet voor een bekroning in aanmerking kon komen.

Volgens artikel 38 der hooger-onderwijswet werden 17 beurzen, elk groot *f* 700,— toegekend, waarbij voor zooveel noodig vrijstelling van betaling van collegegeld werd gegeven.

Uit den algemeenen begrootingspost werden 3 beurzen met vrijstelling van betaling van collegegeld en 75 zonder deze vrijstelling verleend; de toegekende voorschotten varieerden van *f* 50,— tot *f* 1000,—; van één student werd de beurs, te rekenen van 1 Januari, en van één student, te rekenen van 1 Mei 1936, ingetrokken. Twee studenten waren vrijgesteld van de betaling van collegegeld en ontvingen geen verdere toelage.

Eén student ontving een toelage, groot *f* 1000,—, uit het s'Jacobfonds.

Uit het Baehrfonds werden twee beurzen verstrekt, n.l. één van *f* 1000,— en één van *f* 750,—.

Eén student ontving uit het Baehrfonds *f* 190,— en uit het Lipkensfonds *f* 120,—. Uit laatstgenoemd fonds werd voorts een beurs van *f* 240,— toegekend.

Acht studenten genoten toelagen uit het W. G. van der Boor's Delftsch Studiefonds, t.w.: 1 van *f* 1000,—; 1 van *f* 900,—; 1 van *f* 600,—; 1 van *f* 500,—; 3 van *f* 400,— en 1 van *f* 300,—.

Uit het studiefonds van de Vereeniging van Delftsche Ingenieurs werden aan 7 studenten voorschotten tot een totaal bedrag van f 3560,— verstrekt.

Twee studenten zagen zich uit het Vrouwe Janssens Arriëns Fonds studiebeurzen toegewezen.

In den afgelopen cursus was geen der studenten in het genot van een studietoelage voor den Indischen burgerlijken dienst.

Een tweetal eerste-luitenants van het Koninklijk Nederlandsch Indische Leger was aan de Technische Hoogeschool ingeschreven. Een hunner beëindigde in den loop van het jaar de studie, na het behalen van het diploma van electrotechnisch ingenieur.

Aan 2 buitenlanders en aan één tewerkgestelde door de Commissie voor Tewerkstelling en Crisisfonds van de Nederlandsche Chemische Vereeniging te Amsterdam gaf de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, krachtens artikel 54 der hoogeronderwijswet toegang tot de Technische Hoogeschool gedurende het studiejaar 1935-1936.

Evenals vorige jaren verleende de Fransche Handelsattaché te 's-Gravenhage, de heer André Dupin, wederom zijn welwillende medewerking, om studenten der Technische Hoogeschool gedurende de zomervacantie als volontair bij ondernemingen in Frankrijk te plaatsen. Niettegenstaande de moeilijke tijdsomstandigheden en het groot aantal van 30 gegadigden, werden allen geplaatst.

Voor zijn zeer gewaardeerde bemoeiingen betuig ik hem van deze plaats onzen hartelijken dank.

Behoudens een voorziening in een vacature, onderging de samenstelling van het College van Curatoren geen verandering.

Tot lid van het College van Curatoren werd ter voorziening in de vacature, ontstaan door het overlijden van Dr. ir. F. G. Waller, wiens bijzondere verdiensten, ook ten opzichte van onze hoogeschool, reeds door mijn ambtsvoorganger in het licht werden gesteld, bij Koninklijk Besluit van 6 December 1935 benoemd: Ir. J. Klopper, oud-hoogleraar der Technische Hoogeschool.

Moge Prof. Klopper reeds in anderen vorm onze hartelijke betuiging van welkom in het College zijn kenbaar gemaakt, gaarne herhaal ik die betuiging van deze plaats, hem de verzekering gevende, dat wij het op hoogen prijs stellen, dat hij, met zijn groote kennis van en warme belangstelling voor het technisch

hooger-onderwijs, zijn belangrijke ervaring en invloed ten dienste der Technische Hoogeschool beschikbaar wil stellen.

Jhr. ir. H. Strick van Linschoten werd met ingang van 1 April 1936 herbenoemd tot Secretaris van het College van Curatoren.

In de samenstelling van den Senaat kwam dit jaar wijziging door nieuwe aanstelling en ontslag.

L. O. Wenckebach, benoemd tot buitengewoon hoogleeraar in het boetseeren en de beeldhouwkunst, hield op 8 October 1935 een openingsrede, getiteld: „De versiering en het handwerk”.

J. M. Tienstra, benoemd tot buitengewoon hoogleeraar in het landmeten, het waterpassen en de geodesie, hield op 5 November 1935 een openingsrede, getiteld: „Foutentheorie en vereffening met betrekking tot de landmeetkunde”.

Dr. ir. J. Goudriaan, benoemd tot buitengewoon hoogleeraar in de bedrijfsleer, hield op 12 Februari 1936 een openingsrede, getiteld: „De oorzaken der werkloosheid en de middelen ter bestrijding”.

Prof. dr. F. E. C. Scheffer, die met ingang van 1 September 1935 was opgetreden als Secretaris van den Senaat, zag zich genoodzaakt wegens gezondheidsredenen daarvoor te bedanken. De Senaat benoemde tot zijn opvolger met ingang van 1 Maart 1936 Prof. Jhr. dr. G. J. Elias.

Aan het einde van het studiejaar 1935-1936 eindigde de ambtsperiode van drie hoogleeraren, n.l.: Dr. M. de Haas, Dr. ir. H. ter Meulen en Ir. G. H. de Vries Broekman, wien op hun verzoek met ingang van 1 September 1936 eervol ontslag werd verleend, met dankbetuiging voor de belangrijke in hunne betrekkingen bewezen diensten. In aansluiting aan hunne afscheidscolleges, welke werden gehouden respectievelijk op 5, 9 en 18 Juni 1936, was elk der scheidenden een grootsche hulding bereid, waarbij zijn geschilderd portret werd aangeboden en waarop een druk bezochte afscheidsreceptie volgde.

Aan hen verliest de Technische Hoogeschool drie mannen van groote wetenschappelijke beteekenis en de Senaat drie leden, waarop hij vol vertrouwen steunde. Moge hun een lange toekomst van welverdiende rust zijn beschoren.

Bij Koninklijk Besluit van 8 Juli 1936, Staatsblad No. 1366, werd het Delftsche Hoogeschoolfonds aangewezen als bevoegd,

om bij de Afdeeling der Algemeene Wetenschappen een bijzonderen leerstoel te vestigen, opdat door den hiervoor te benoemen hoogleeraar onderwijs wordt gegeven in de physische technologie.

In het corps van doceerend personeel hadden voorts nog de volgende mutaties plaats:

Mejuffrouw Dr. R. A. Biegel, toegelaten als privaat-docent in de psychotechniek, opende op 17 October 1935 hare lessen met een voordracht over: „De factor „mensch” in het arbeidsproces”.

Ir. J. Roosenschoon, toegelaten als privaat-docent in den vliegtuigbouw, opende op 6 November 1935 zijne lessen met een voordracht over: „De ontwikkeling van het vliegtuig”.

Dr. J. W. Loos, toegelaten als privaat-docent in de eerste hulp bij ongelukken, ving op 19 November 1935 zijne lessen aan met een voordracht, getiteld: „Over wijziging in de behandeling van ongevallen”.

Mejuffrouw Dr. ir. A. E. Korvezee, toegelaten als privaat-docent in de radio-activiteit, hield bij den aanvang van hare colleges een openbare les op 18 December 1935, getiteld: „De bepaling van het gehalte van radiumhoudende stoffen”.

Ir. P. M. Heertjes, toegelaten als privaat-docent in de chemische technologie der kleurstoffen, ving zijne colleges aan in een openbare les op 31 Januari 1936 met een voordracht over: „Onoplosbare kleurstoffen”.

C. J. Kluyvers was van 16 September 1935 tot 1 April 1936 belast met het onderwijs in het burgerlijk recht en hypothecaire en kadastrale administratie, met den persoonlijken titel van lector. Met ingang van laatstgenoemden datum werd hem op zijn verzoek eervol ontslag verleend. In zijn plaats werd met ingang van 1 September 1936 benoemd Mr. J. H. J o n a s, hypotheekbewaarder te Zutphen.

De Senaat mocht van zijn belangstelling blijk geven bij de hier volgende verjaardagen en jubilea, welke dit jaar voorkwamen:

Prof. L. A. van Royen bereikte den 70-jarigen leeftijd op 9 October 1935.

Prof. ir. J. A. G. v a n d e r S t e u r bereikte den 70-jarigen leeftijd op 30 October 1935.

De oud-hoogleeraar Mr. dr. C. A. Verry n S t u a r t bereikte op 22 December 1935 den 70-jarigen leeftijd.

Prof. P. Meyer was op 1 Januari 1936 gedurende 25 jaar als

hoogleraar aan de Technische Hoogeschool verbonden, naar aanleiding waarvan op 1 Februari d.o.v. een geslaagde huldinging en een druk bezochte receptie plaats hadden.

Op 9 Januari 1936 herdacht J. Noorden, machinist A bij het Gebouw voor Werktuig- en Scheepsbouwkunde, dat hij 25 jaar bij de Technische Hoogeschool werkzaam was.

Prof. ir. G. H. de Vries Broekman bereikte op 26 Maart 1936 den 70-jarigen leeftijd, terwijl hij op 16 April 1936 gedurende 35 jaar aan onze onderwijsinstelling werkzaam was.

Prof. A. F. Gips mocht op 26 April 1936 den 75-jarigen leeftijd bereiken.

1 Juni 1936 was de administratief ambtenaar N. van den Berge 25 jaar aan de Technische Hoogeschool werkzaam, in verband waarmee op 26 Mei 1936 een huldinging, gevolgd door een receptie, plaats vond.

Prof. dr. M. de Haas bereikte op 2 Juli 1936 den 70-jarigen leeftijd.

Prof. ir. C. W. Weys bereikte op 18 Augustus 1936 den 80-jarigen leeftijd.

Ook dit jaar mocht de Technische Hoogeschool zich verheugen in verschillende onderscheidingen, welke werden verleend aan personen, die aan haar verbonden zijn of geweest zijn:

28 October 1935 werd Prof. dr. ir. D. F. Slothouwer benoemd tot commandeur in de Orde van den Witten Leeuw van Tsjechoslowakye.

30 October 1935 werd Prof. ir. J. A. G. van der Steur benoemd tot commandeur in de Orde van Oranje-Nassau.

Aan Dr. ir. M. C. F. Beukers, assistent in vasten dienst voor de physische chemie werd in November 1935 door de Royal Photographic Society te Londen toegekend de Williamson-Photographic-Researchprijs.

15 Januari 1936 kende de Geological Society of London aan Prof. dr. G. A. F. Molengraaff de Wollaston Medal toe.

In April 1936 verleende de universiteit te Gent het doctoraat, honoris causa, aan Prof. ir. G. H. van Mourik Broekman en Prof. dr. F. E. C. Scheffer.

In April 1936 werd Prof. jhr. dr. G. J. Elias benoemd tot ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw.

De vast hoofd-assistent B. Helweg, die in verband met het bereiken van de wettelijk gestelde leeftijdsgrens op 1 Juni 1936

eervol ontslag als zoodanig verkreeg, werd op 18 Juni 1936 benoemd tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Deze onderscheiding werd hem op het afscheidscollege van Prof. ir. G. H. de Vries Broekman uitgereikt.

Op het laatst van Juni 1936 werden de volgende Belgische onderscheidingen verleend:

Aan den Curator Ch. J. I. M. Welter het Grootkruis van de Orde van Leopold II;

Aan Prof. L. A. van Royen de onderscheiding van Groot-officier in de Kroonorde van België;

Aan Prof. ir. D. Dresden die van Officier in de Kroonorde van België.

Ter gelegenheid van den verjaardag van H.M. de Koningin op 31 Augustus 1936 werd Prof. ir. G. H. van Mourik Broekman benoemd tot ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw, terwijl aan den amanuensis bij het gebouw voor scheikunde G. G. Jense en aan den amanuensis bij de delfstofkunde C. van Dijk de eere-medaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau werd toegekend.

Aan Prof. ir. J. W. Thierry werd van de Kerstvacantie tot het einde van den cursus ziekteverlof verleend. In zijn onderwijs werd voorzien door leeropdrachten aan den buitengewoon hoogleeraar Ir. J. A. Bakker en aan Ir. W. Kamp, hoofdingenieur bij de Zuiderzeewerken.

Het spijt mij te moeten vermelden, dat, hoewel beterend, zijn nog niet volledig herstel Prof. Thierry heeft genoopt verlenging van ziekteverlof tot de a.s. Kerstvacantie aan te vragen, in de daarbij uitgesproken verwachting zijn werkzaamheden dan in vollen omvang te kunnen hervatten. Naar wij hopen, zien wij hem dan weer in volle gezondheid in ons midden.

Op 14 Januari 1936, tijdens het geven van een college, trof Prof. dr. J. A. Veraart door het in het ongereede raken van het schoolbord een ernstig ongeluk, waardoor hem 7 vingers werden gebroken. Aan onmiddellijk operatief ingrijpen, gevolgd door een ziekenhuisverpleging van dertien dagen en een langdurige nabehandeling, hebben wij te danken, dat geen complicaties optraden en collega Veraart zijn werkzaamheden nog in den cursus heeft kunnen hervatten. Daar het schijnt, dat geen nadeelige

gevolgen van het ongeval te wachten zijn, wenschen wij collega Veraart met zijn herstel hier nogmaals geluk.

Toen mijn hopen al overging in de verwachting, dat de Technische Hoogeschool dit cursusjaar voor verliezen door den dood zou blijven gespaard, werd zij in de laatste maand van den cursus nog door één sterfgeval getroffen.

Op 10 Augustus 1936 overleed de assistent in de architectuur J. C. Speelman, die bijna 29 jaar aan onze inrichting was verbonden. Behalve speciaal bij mij, die van hem gedurende 12 jaren een trouwe medewerking als assistent mocht ondervinden, zal zijn toegewijde persoonlijkheid ook bij vele anderen, die met hem samenwerkten, in dankbare herinnering blijven.

Van de buitenlandsche verloven, welke in het afgelopen jaar aan hoogleeraren werden verleend tot het houden van voordrachten, het vervullen van opdrachten of het bijwonen van congressen en wetenschappelijke vergaderingen, noem ik de volgende:

Van 13 tot en met 20 September 1935 werd aan Prof. ir. W. Schermerhorn verlof verleend voor een reis naar Jena tot het bijwonen van de jaarvergadering van de Deutsche Gesellschaft für Photogrammetrie en voor het verrichten van proefnemingen aldaar met Prof. dr. O. von Gruber inzake luchttriangulatie.

Van 22 tot en met 28 September 1935 werd aan Prof. dr. ir. H. I. Waterman verlof verleend tot het houden van een voordracht op het 15e congres voor toegepaste scheikunde te Brussel, zoomede om deel te nemen aan een algemeene discussie van The Faraday Society te Cambridge over polymerisatie en condensatie.

Van 24 September tot 24 November 1935 werd aan Prof. ir. R. L. A. Schoemaker verlof verleend, om gevolg te geven aan het verzoek van de Bataafsche Petroleum Mij., haar van technisch advies te dienen inzake den voorgenomen bouw van eenige utiliteitswerken op Curaçao. Tijdens het verlof werd aan Ir. A. H. van Rood een onderwijsopdracht in de architectuur verleend.

Van 19 tot en met 27 October 1935 werd aan Prof. ir. M. H. Caron verlof verleend, om als lid van de Regeeringsdelegatie en als afgevaardigde van de Technische Hoogeschool het Congrès International des Mines, de la Métallurgie et de la Géologie appliquée te Parijs bij te wonen.

Met ingang van 22 Februari 1936 werd aan Prof. ir. W.

Schermerhorn een verlof van 4 maanden verleend voor een reis naar Nieuw-Guinea, eenerzijds tot ondersteuning en anderzijds tot bestudeering van de aldaar in uitvoering zijnde werkzaamheden ten behoeve van luchtkarteering van een gedeelte van dat eiland.

Van 16 tot en met 18 Maart 1936 werd aan Prof. dr. ir. J. A. Schouten verlof verleend tot het houden van een voordracht aan de Universiteit te Londen.

Aan Prof. dr. ir. C. J. van Nieuwenburg werd van 23 April tot 2 Mei 1936 verlof verleend voor het houden van voordrachten voor de Microchemische Vereeniging te Praag en voor de vereeniging van den zelfden naam te Weenen.

Van 22 tot en met 27 Juni 1936 werd aan Prof. dr. ir. H. I. Waterman verlof verleend voor het bijwonen van de World Power Conference te Londen ter indiening van een rapport over smeerolie en ter aanvaarding van het voorzitterschap van Sectie F. van dat congres.

Van 16 tot 21 Juni 1936 werd aan Prof. ir. E. J. F. Thierens verlof verleend voor het bijwonen van een bijeenkomst te Londen van de International Electrotechnical Commission ter behandeling van electrotechnische gegevens en materialen op scheepsgebied.

Van 6 tot en met 10 Juli 1936 werd aan Prof. E. J. Vossnack verlof verleend voor het deelnemen als lid van een Nederlandsche delegatie aan de 4e Internationale Reddingboot Conferentie te Gotenburg in Zweden.

Van 25 Juli tot 1 Augustus 1936 verbleef Prof. dr. ir. A. J. Kluyver te Londen, om op te treden als regeringsgedelegeerde bij het 2e internationale congres voor microbiologie.

Van vertegenwoordiging van de Technische Hoogeschool naar buiten en van bezoek aan onze hoogeschool moge het volgende vermelding vinden:

Prof. dr. ir. D. F. Slothouwer vertegenwoordigde de Technische Hoogeschool bij het van 22 tot 28 September 1935 gehouden 13e Internationale Architecten Congres te Rome.

Prof. dr. ir. C. J. van Nieuwenburg, die op 31 December 1935 aan de beurt van aftreding was als lid van den Raad van Bestuur van de Stichting voor Materiaalonderzoek, werd door den Senaat als zoodanig herbenoemd.

Aan het Nederlandsch Genootschap voor Verlichtingskunde is namens den Senaat bericht, dat Prof. dr. C. Zwikker is aan-

gewezen als vertegenwoordiger van den Senaat in de commissie, waaraan zal worden verzocht voorstellen te doen, welke ten doel hebben genoemd genootschap te hervormen.

Daar geen der leden bereid bleek de Technische Hoogeschool te vertegenwoordigen bij de herdenking van het 300-jarig bestaan van de Harvard University te Cambridge, Massachusetts, van 16 tot 18 September 1935, besloot de Senaat een schriftelijken gelukwensch te zenden.

Prof. dr. H. Bremekamp vertegenwoordigde den Senaat op de van 21 tot en met 23 Februari 1936 gehouden conferentie te Woudschoten over „Het Universiteitsvraagstuk”.

De Senaat, van meening, dat gronden aanwezig waren, om geen gevolg te geven aan de uitnoodiging tot het zenden van een afgevaardigde naar de herdenking van het 550-jarig bestaan van de Universiteit te Heidelberg, van 27 tot 30 Juni 1936, heeft volstaan met het zenden van een brief, waarin de beste wenschen voor de toekomst werden geuit.

De Senaat wees als zijn vertegenwoordigers op het Internationaal Mathematisch Congres 1936 te Oslo aan de hoogleeraren Dr. H. Bremekamp en Dr. ir. J. A. Schouten.

De Rector Magnificus en de Secretaris van den Senaat vertegenwoordigden de Technische Hoogeschool bij de herdenking van het 300-jarig bestaan van de Rijkuniversiteit te Utrecht op 22, 23 en 24 Juni 1936, waar eerstgenoemde de eer had namens de Nederlandsche Universiteiten en Hoogescholen het woord te voeren en den Senaat van de jubileerende universiteit een oorkonde met gelukwenschen aan te bieden.

De Rector Magnificus en de Secretaris van den Senaat gaven gevolg aan een uitnoodiging van de Vereeniging voor Volkenbond en Vrede tot het bijwonen van de Grotiusplechtigheid te Delft op 16 Mei 1936.

Prof. dr. ing. C. Feldmann was als waarnemend Rector Magnificus op 10 Juni 1936 tegenwoordig bij de opening door den Minister van Waterstaat van het 6e internationale congres van de Union Internationale des Producteurs et Distributeurs d'Energie Electrique in de Ridderzaal te 's-Gravenhage.

De Rector Magnificus en de Secretaris van den Senaat woonden op 20 Juni 1936 de onthulling en overdracht van zeven glasramen in de Nieuwe Kerk te Delft bij.

Aan de uitnoodiging tot het bijwonen van de herdenking van het 75-jarig bestaan van de Svenska Teknologföreningen te Stock-

holm van 18 tot 20 Mei 1936 is geen gevolg gegeven. Volstaan is met het zenden van een schriftelijken gelukwensch.

Aan de uitnoodiging tot het bijwonen van de herdenking van het 100-jarig bestaan van de Technische Hochschule te Darmstadt van 27 tot 29 Mei 1936 is eveneens geen gevolg gegeven en volstaan met het zenden van een schriftelijken gelukwensch.

Prof. ir. J. G. Wattjes heeft den Senaat vertegenwoordigd bij de Erasmusherdenking op 10 en 11 Juli 1936 te Rotterdam.

Ter vervanging van Prof. dr. M. de Haas werd Prof. dr. J. G. Rutgers aangewezen als lid van den Hoogeschoolraad van het Delftsch Hoogeschoolfonds.

Op 17 Augustus 1936 bracht Zijne Excellentie M. L. A. Drummond, Minister van Onderwijs in New South Wales, vergezeld van den Chef der afdeeling Hooger Onderwijs van het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, den heer Mr. A. J. L. van Beeck Calkoen, een bezoek aan de Technische Hoogeschool. Bezocht werden o.a. het laboratorium voor metallographie, waar de aanwezige assistenten het gezelschap hebben rondgeleid en enkele proeven hebben gedemonstreerd, en het waterloopkundig laboratorium, waar de directeur dier inrichting uitvoerige inlichtingen heeft verstrekt.

Van 14 tot en met 17 April 1936 had in het gebouw voor Werktuig- en Scheepsbouwkunde een vacantieleergang plaats, georganiseerd door de afdeeling voor werktuig- en scheepsbouw van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs.

Op uitnoodiging van de Vereeniging tot het houden van wetenschappelijke lezingen hield Prof. dr. H. Dooyeweerd, hoogleeraar bij de Vrije Universiteit te Amsterdam een serie lezingen over „Grondslagen en grondgedachten van de wijsbegeerte der wetsidee”.

Het 2e Anti-lawaaï congres werd op 21 April gehouden in het Laboratorium voor Technische Physica.

Betreffende de gebouwen en hulpmiddelen der Technische Hoogeschool kan het volgende worden medegedeeld:

In Maart 1936 heeft de Senaat een voorstel tot het College van Curatoren gericht betreffende uitbreiding van het lokaal naast de Prinsenkamer, waarvan de uitvoering nog in het stadium van overweging verkeert.

Met het oog op het in 1942 te gedenken 100-jarig bestaan van het onderwijsinstituut, dat tot de tegenwoordige Technische

Hoogeschool is uitgegroeid, en in het besef van de onvoldoende gelegenheid, welke onze inrichting in haar vergaderzaal van den Senaat in de kapel van het Meisjeshuis als Aula ter beschikking staat, heeft de Senaat een commissie benoemd ter bestudeering van een plan voor een nieuwe aula, bestaande uit de hoogleeraren Ir. M. J. Granpré Molière, Dr. ir. D. F. Slothouwer, H. J. van Veen, Dr. ir. C. J. van Nieuwenburg en Ir. G. Diehl.

Aan de Internationale Vereeniging voor de Rubbercultuur in Nederlandsch-Indië werd vergunning verleend tot stichting van een semipermanenten bijbouw aan het laboratorium voor technische botanie.

De overbrenging van het metallographisch laboratorium van het perceel Oude Delft 71 naar het gebouw voor werktuig- en scheepsbouwkunde, waarvan in de rectoraatsrede van 1935 gewag gemaakt werd, is nog niet voltooid. Wel werd het reeds overgebrachte gedeelte van het metallographisch laboratorium na de Kerstvacantie in gebruik genomen, waardoor een groote verbetering voor de praktische oefeningen der werktuigkundige studenten tot stand kwam.

De verhuizing van het resterend gedeelte van dit laboratorium kan nog geen voortgang vinden, daar de ontruiming van de hiervoor bestemde lokaliteiten, waarin thans Vezeldienst en Textielonderwijs gehuisvest zijn, nog steeds op zich laat wachten. Het is te hopen, dat deze gedwongen splitsing spoedig tot het verleden zal behooren, aangezien deze een zeer oneconomischen, maar vooral een voor het onderwijs nadeeligen, toestand bestendigt.

De Bibliotheek blijkt zich te verheugen in een voortdurend groeiende belangstelling van studeerenden in binnen- en buitenland.

De wetenschappelijke staf dezer inrichting vooral ziet zich daardoor van jaar tot jaar geplaatst voor een toename der werkzaamheden, welke zonder uitbreiding van wetenschappelijk personeel niet meer behoorlijk te verrichten is. Alleen reeds het aantal inkomende brieven met aanvragen en inlichtingen, dat van 3200 per jaar op 1 September 1928 steeg tot 9800 per jaar op den zelfden datum in 1935, vertoont een accres van ruim 200 %. Geen wonder, dat de Bibliothecaris jaar op jaar zijn verzoek herhaalt om aanstelling van een assistent. Dat tot heden aan die verzoeken geen gevolg is kunnen worden gegeven, mag voor mij geen aan-

leiding zijn, om na te laten door vermelding in dit jaarverslag de aandacht voor deze aangelegenheid levend te houden.

Het verheugt mij in dit verslag uiting te mogen geven aan mijn voldoening, dat ten aanzien van de studenten en de studentenwereld, waarmede de Senaat gedurende het afgelopen jaar een druk en levendig contact ook buiten het direct verband met het onderwijs heeft onderhouden, kan worden vermeld, dat met de verschillende studentenorganisaties een goede verstandhouding is bestendig, welke niet weinig bijdraagt de taak van alle betrokkenen bij het onderwijs aan onze hoogeschool te veraangename.

Wel was de Rector Magnificus genoodzaakt op 26 November 1935, op grond van artikel 69 der hooger-onderwijswet, aan een student een berisping toe te kennen, doch dit betrof een geheel uitzonderlijk en op zichzelf staand geval van overtreding der tucht.

Van de zijde van den Senaat is dan ook bij herhaling belangstelling betoond bij de verschillende uitingen van opgewekt studentenleven, welke ook dit jaar, niettegenstaande de tijdsomstandigheden, niet ontbraken.

Zoo werd op 14 December 1935 door het Technologisch Gezelschap zijn 45-jarig en op 18 Maart 1936 door de Electrotechnische Vereeniging haar 30-jarig bestaan herdacht in een sfeer van medeleven en toegewijde belangstelling van de bij deze vakvereenigingen meer in het bijzonder betrokken vakgenooten onder onze Senaatsleden.

De diësviering van het Delftsch Studenten Corps op 20 Maart 1936, opgeluisterd door een vroolijken stoet van versierde voertuigen, mocht tegen verwachting enkele corpsleden tot ongepaste buitensporigheden vervoeren, dit gebeuren werd onmiddellijk gecorrigeerd door een spontane scherpe uitspraak van een algemeene ledenvergadering tegen soortgelijk optreden, welke getuigt van den goeden geest tot inachtnemen van correct gedrag naar buiten, waarvan op treffende wijze, in den veranderden vorm waarin en de gepaste manier waarop dit jaar op 20 December 1935 de z.g. almanak-avond werd gevierd, reeds, tot groote voldoening der daarbij genoodigde gasten, getuigenis was gegeven.

Van de corpsvereenigingen vierde de Delftsche Studenten Aero-club haar eerste lustrum op 31 Januari 1936, ter eere waarvan dien dag een groot aantal genoodigden aan een feestmaaltijd aanzaten en den volgenden dag vliegdemonstraties plaats hadden, bij

gelegenheid waarvan het door de leden van de D.S.A. gebouwde vliegtuig P.H.D.S.A. door Mevrouw Lambach-Tirion „Prinses Juliana” werd gedoopt.

Op 4 en 5 Juli herdacht de Delftsche Studenten Roeivereniging „Laga” haar 60-jarig bestaan met roeiwedstrijden aan de Zweth, waarbij de Laga-ploegen niet beantwoordden aan het groot enthousiasme, waarmede dit feest gevierd werd.

Groote belangstelling, zich uitend in druk bezoek, was een gevolg van het feit, dat op 12 October 1935 het Bestuur der Delftsche Studenten Schaakclub „Paris” Dr. A. Aljechin en Dr. M. Euwe op de Societeit „Phoenix” ontving, voor het spelen van de 5e partij om het wereldkampioenschap.

De jaarlijksche uitvoeringen van de Delftsche Studenten Tooneel Vereeniging, het Delftsch Studenten Muziek Gezelschap „Apollo” en de Delftsche Studenten Carroussel Vereeniging, welke respectievelijk op 20 Februari, 6 Maart en 3 April 1936 plaats hadden, verliepen onder groote belangstelling zeer geslaagd, waarbij in het bijzonder mag worden vermeld, dat bij gelegenheid van de uitvoering van „Apollo” Prof. dr. M. de Haas tot Eere-Voorzitter van dit Gezelschap werd benoemd.

Hiermede gekomen aan het einde van dit jaaroverzicht, rest mij nog, waarde Elias, het teken van de waardigheid van het ambt, dat Gij reeds drie weken daadwerkelijk bekleedt, aan U over te dragen.

Van onze aangename samenwerking, waaraan de ongebruikelijke duur van slechts een half jaar was beschoren, zal ik steeds een even aangename herinnering bewaren, waarvoor ik U dankbaar blijf. Gedurende die samenwerking heb ik Uw scherp verstand, Uw weloverwogen oordeel en Uwe hooge plichtsopvatting zoodanig leeren waardeeren, dat het voor mij een uitgemaakte zaak is, dat het vertrouwen, dat de Senaat U door zijn voordracht tot benoeming schonk, door U niet zal worden beschaamd.

Gij weet zoo goed als ik, dat het ambt groote inspanning vergt. Moogt Gij na afloop, evenals ik, ervaren hebben, dat het groote voldoening geven kan.

Leve de nieuwe Rector!

Ik heb gezegd.

3. Ambtsaanvaarding van Hoogleraren.

J. M. Tienstra aanvaardde op 5 November 1935 het buitengewoon hoogleeraarsambt in de Afdeeling der Weg- en Waterbouwkunde, om onderwijs te geven in het landmeten, het waterpassen en de geodesie, met een rede, getiteld: „Foutentheorie en vereffening met betrekking tot de landmeetkunde”.

Jacob Menno Tienstra werd 7 April 1895 te Sneek geboren. In 1913 verwierf hij het einddiploma der H.B.S. met 5-jarigen cursus en werd in October van dat jaar benoemd tot adspirant landmeter van het kadaster. Van 1 Augustus 1914 tot 1 Maart 1918 was hij in militairen dienst. In dien tijd behaalde hij in 1917 de middelbare akte wiskunde K I en slaagde in 1918 voor het examen voor landmeter van het kadaster. Als zoodanig was hij werkzaam te Zutphen van 1 Februari 1919 tot 1 Januari 1925. Inmiddels behaalde hij in 1922 de middelbare akte wiskunde K V. Van 1 Januari 1925 tot 7 September 1931 was hij werkzaam als landmeter van het kadaster te Amsterdam. In de studie jaren 1925—1926, 1926—1927 en 1927—1928 volgde hij aan de Universiteit te Amsterdam colleges in natuurkunde, theoretische mechanica en sterrenkunde. Met ingang van 7 September 1931 werd hij benoemd tot lector aan den landmeterscursus verbonden aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen, welke betrekking hij tot 1 September 1935 bekleedde.

Van zijn hand verschenen publicaties in het „Tijdschrift voor Kadaster en Landmeetkunde”, in de „Proceedings van de Koninklijke Academie van Wetenschappen” en in het „Zeitschrift für Vermessungswesen”.

Dr. ir. J. Goudriaan aanvaardde op 12 Februari 1936 het buitengewoon hoogleeraarsambt in de Afdeeling der Algemeene Wetenschappen om onderwijs te geven in de bedrijfsleer, met een rede, getiteld: „De oorzaken der werkloosheid en de middelen ter bestrijding”.

Jan Goudriaan werd 5 December 1893 te Amsterdam geboren. Na in 1910 het einddiploma der H.B.S. met 5-jarigen cursus te hebben verworven, studeerde hij aan de Technische

Hoogeschool te Delft, waar hij in Juli 1915 met lof slaagde voor het examen voor werktuigkundig ingenieur. Van 1 Augustus 1914 tot 1 Mei 1916 was hij in militairen dienst. Met ingang van laatstgenoemden datum werd hij benoemd tot adjunct-inspecteur van den Arbeid te Amsterdam en ingaande 1 Augustus 1918 tot inspecteur 2e klasse. Op 1 Maart 1922 volgde zijne benoeming tot directeur van het Centraal Normalisatie Bureau. 17 November 1922 promoveerde hij met lof tot doctor in de technische wetenschap. In September 1924 werd hij benoemd tot ingenieur in algemeenen dienst bij de Maatschappij voor Scheeps- en Werktuigbouw „Fijenoord” te Rotterdam om in September 1925 te worden benoemd tot hoofdingenieur. In April 1926 aanvaardde hij het ambt van bijzonder hoogleeraar in de bedrijfsleer aan de Nederlandsche Handelshoogeschool te Rotterdam. In Juni 1928 werd hij benoemd tot hoofd van de bedrijfsorganisatie van het Philips' Concern te Eindhoven; in October 1933 volgde zijne benoeming tot onderdirecteur van de N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken.

De heer Goudriaan was voorts lid en adjunct-secretaris van de socialisatiecommissie der S.D.A.P.; lid en secretaris van de commissie van onderzoek naar de toestanden in het bouwbedrijf; lid van de commissie van onderzoek naar de werking van de Arbeidswet in Duitschland; mede-oprichter en bestuurslid van het Nederlandsch Instituut voor Efficiency; mede-oprichter en secretaris van de Afdeeling voor technische economie van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs; lid van de Hoofdcommissie voor de Normalisatie in Nederland; lid van de centrale commissie voor de statistiek; lid van de commissie van onderzoek betreffende een centraal melkbedrijf voor de gemeente Amsterdam; mede-oprichter en bestuurslid van de Nederlandsche Vereeniging voor waardevast geld; commissaris van de Hollandsche Draad- en Kabelfabriek te Amsterdam.

Van zijn hand verscheen een groot aantal publicaties, ten deele opgenomen in de „Economisch-Statistische Berichten”, in „De Naamlooze Vennootschap” en in „De Economist”.

4. Jaarverslag van de Commissie van Uitvoering van het Delftsch Hoogeschoolfonds over 1935-1936.

Het Delftsch Hoogeschoolfonds mag zich verheugen in een gezonden groei. Wanneer we de jaarverslagen van het Fonds sinds de oprichting in 1925 nagaan, dan valt in de eerste plaats op, dat het ledental sterk is toegenomen. De oorzaak hiervan is voornamelijk gelegen in de toetreding van een groot aantal studeerenden aan de Technische Hoogeschool.

Deze belangstelling van de zijde van de studenten kan niet hoog genoeg op prijs gesteld worden en zonder twijfel zal hierdoor het doel van het Fonds, de bevordering van de technische wetenschap, zeer gebaat worden.

Wat het kapitaalbezit betreft, ook hierop heeft de crisis haar eroderende werking uitgeoefend, waartegenover echter een belangrijke aanwinst te constateeren valt, n.l. een schenking groot f 10.000,— door de ervan van wijlen Dr. ir. F. G. Waller. De opbrengst (rente) van het kapitaal vertoont een geringe daling.

De contributies en vrijwillige bijdragen geven een verblijdende toename te zien. Deze toename is ten deele veroorzaakt door het sterk stijgende ledental, maar bovendien zien we een groeiende belangstelling voor het Fonds bij vereenigingen, maatschappijen en corporaties. Wij waardeeren zeer de bijdrage, die we mochten ontvangen van de Afdeeling Werktuig- en Scheepsbouw van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs, alsmede die van de Internationale Vereeniging voor de Rubber- en andere Cultures in Ned. Indië. De mededeeling gedaan bij deze bijdrage, n.l. dat de Vereeniging hoopte hiermede de prettige samenwerking met de Technische Hoogeschool te bevorderen, zal niet alleen door ons, maar niet minder door de Technische Hoogeschool met instemming ontvangen zijn.

Met de toename van de beschikbare middelen zijn ook de toegestane subsidies belangrijk geworden, met het gevolg dat het Fonds op nagenoeg elk terrein zich in het leven van de Technische Hoogeschool een plaatsje heeft weten te veroveren.

Het grafisch overzicht van den groei van het Fonds, dat wij hiernaast afdrukken, geeft een overzichtelijk beeld van het hierboven geschetste.

In de vergadering van de Commissie van Uitvoering op 13 Juni 1935 is de besteding van de beschikbare gelden voor het nieuwe cursusjaar behandeld. Volgens mededeeling van den Penningmeester van Gecommitteerden zou voor het boekjaar beschikbaar zijn een bedrag van f 8.498,80. Voor het nakomen van aangegane verplichtingen moest worden gereserveerd een bedrag van f 3.250,—, zoodat een bedrag van f 5.248,80 voor subsidies over was. Er waren aanvragen voor subsidies binnen gekomen tot een bedrag van f 3.300,—, zoodat aan alle aanvragen ruimschoots kon worden voldaan.

In verband met de drukke bezigheden van den Voorzitter is aan Gecommitteerden voorgesteld van de gecombineerde vergadering af te zien en de voorstellen van de Commissie van Uitvoering betreffende de toegestane subsidies wel te willen goedkeuren.

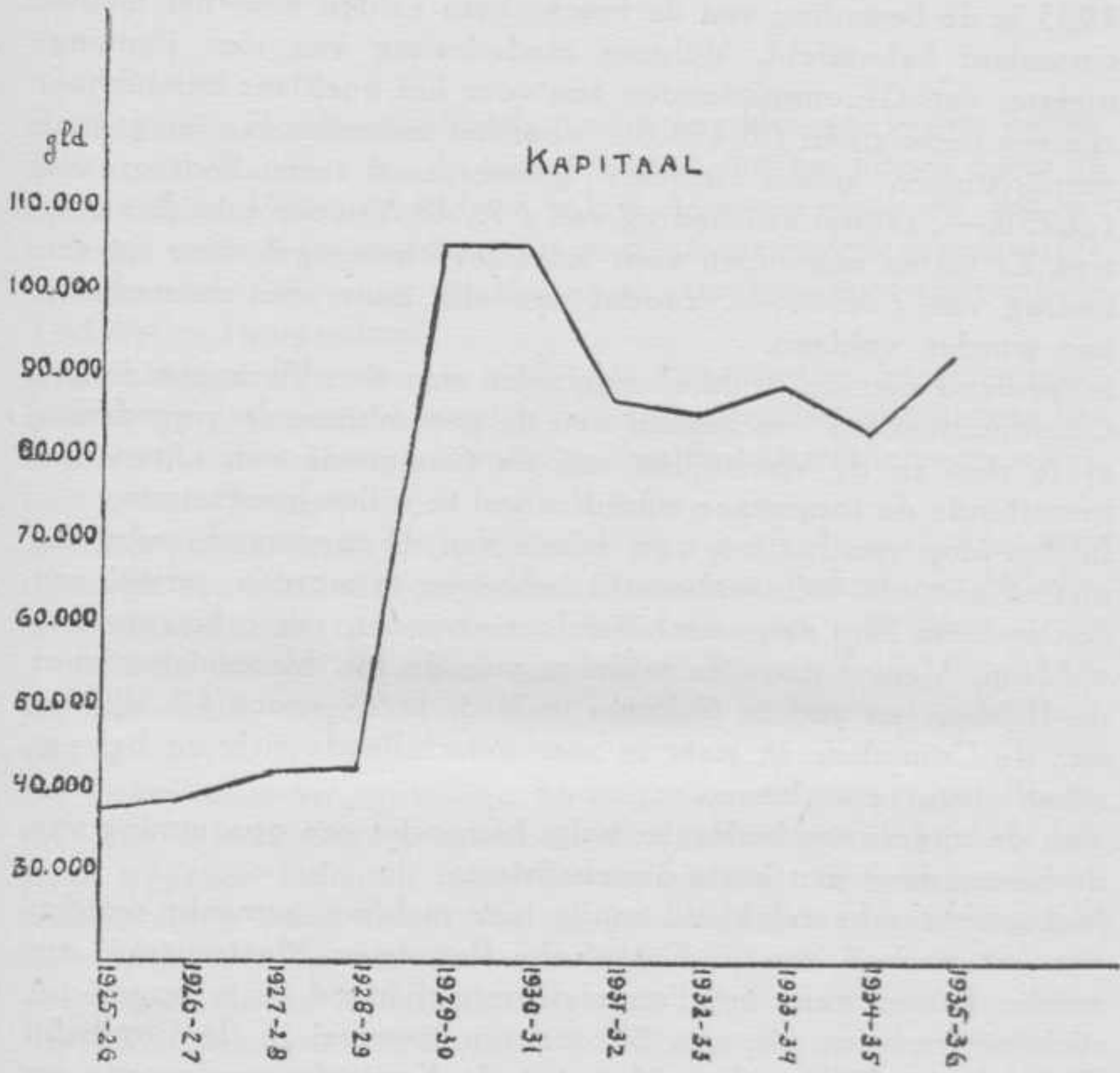
In den loop van het jaar zijn enkele van de toegezegde subsidies niet of niet ten volle uitbetaald behoeven te worden, terwijl aan den anderen kant aan verschillende nieuwe aanvragen kon worden voldaan. Vooral door de bijdrage van de Int. Vereeniging voor de Rubber- en andere Cultures in Ned. Indië, groot f 2.500,—, was de Commissie in staat in zeer verschillende richting belangrijke steun te verleen.

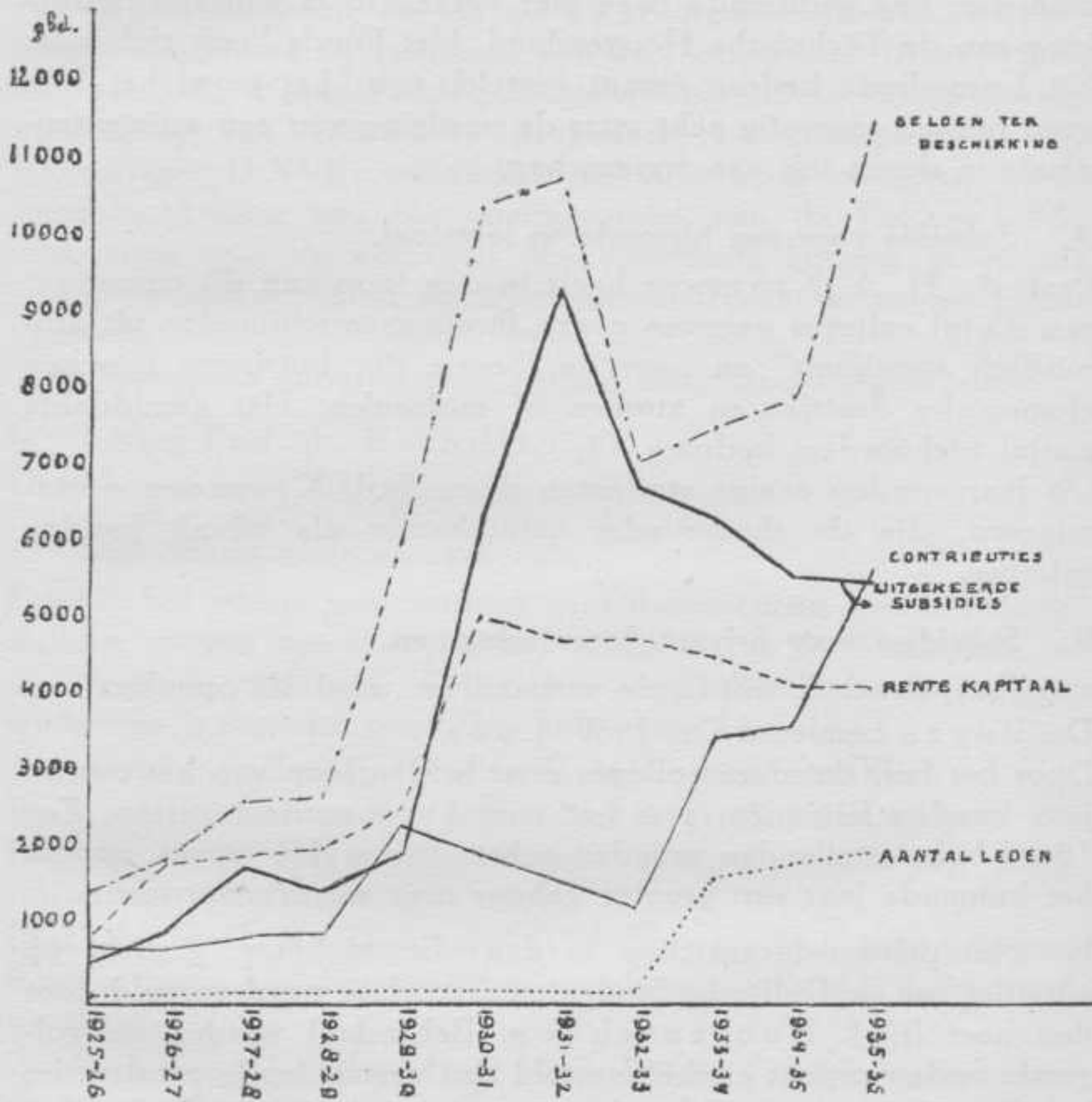
Van de uitgegeven bedragen volgt hieronder een opsomming van de bestemming met korte omschrijving.

Met groote erkentelijkheid moge hier melding gemaakt worden van het aanbod van de Bataafsche Petroleum Maatschappij om zonder kosten voor het Fonds de mogelijkheid te scheppen tot stichting van een nieuwen bijzonderen leerstoel in de Physische Technologie. Mocht Hare Majesteit de Koningin goedgunstig op het door ons gedane verzoek beschikken en daardoor de stichting van dien leerstoel mogelijk maken, dan is de Bataafsche Petroleum Maatschappij tevens bereid de kosten voor een assistentenplaats aan het Fonds te vergoeden. *)

Een ander belangrijk feit, dat te vermelden valt, is de uitzending van Ir. J. J. de Lange naar de Universiteit te Leeds om daar zijn studies op het gebied van röntgenografisch onderzoek te vol-

*) De goedgunstige beschikking van Hare Majesteit mochten wij inmiddels ontvangen.

toeien. De Rockefeller Foundation is bereid de kosten voor deze uitzending te betalen, is zelfs bereid de gelden te verschaffen voor den aankoop van een belangrijk instrumentarium voor het verrichten van onderzoekingen op dit gebied aan de Technische Hoogeschool, echter op voorwaarde dat Ir. de Lange na zijn studiereis nog gedurende twee jaar verzekerd is van een betrekking aan de Technische Hoogeschool. Het Fonds heeft zich voor het benodigde bedrag garant gesteld, voor het geval het Rijk geen termen aanwezig acht voor de vestiging van een assistentenplaats in dezen tak van wetenschap.

A. Subsidie voor een bijzonderen leerstoel.

Prof. dr. H. A. Kramers heeft in den loop van dit cursusjaar een 25-tal colleges gegeven over „Stralingsverschijnselen uit atomistisch standpunt” en over de theorie der botsingen tusschen elementaire deeltjes en atomen of moleculen. Het gemiddelde aantal toehoorders bedroeg 14.

Dit jaar werden eenige studenten door Prof. Kramers geëxamineerd, die de theoretische natuurkunde als bijvak hadden gekozen.

B. Subsidies voor privaat-docentschappen.

a. Tot privaat-docent in de verbandleer werd als opvolger van Dr. Buyze benoemd Dr. J. W. Loos.

Door het feit, dat deze colleges eerst in den loop van het cursusjaar konden beginnen, was het aantal toehoorders gering. Een 10-tal belangstellenden volgden echter trouw den cursus, zoodat het komende jaar een grooter gehoor mag worden verwacht.

b. Het privaat-docentschap in den vliegtuigbouw, gesticht op initiatief van de Delftsche Studenten Aeroclub, werd vervuld door den heer Ir. J. Roosenschoon. Behandeld werden de volgende onderwerpen: eischen gesteld aan verschillende constructies in vliegtuigen; prestatieberekeningen; stabiliteit; sterkteberekeningen; toepassing van verschillende bouwmaterialen; inbouw van de motorinstallatie.

Het college werd door ongeveer 20 studenten gevolgd.

C. Subsidies voor lezingen.

a. Lezingen vanwege de Delftsche Studenten Aeroclub.

18 November sprak Ir. J. H. W. Lambach over „Het ontwerpen en de bouw van het motorvliegtuig de PH-DSA”.

1 April sprak de heer T. E. Slot over „Experimenten met het ultra lichte sportvliegtuig de Schelde-musch”.

Op het colloquium werden onder leiding van Prof. Burgers, Prof. Biezeno en Ir. Roosenschoon de volgende onderwerpen ingeleid en besproken: Oppervlakte-wrijving; het loslaten van de strooming om den vleugel bij groote invalshoeken; berekeningen aangaande de veiligheid van de Pou du Ciel; proeven met het vliegtuig Focke Wulf „Bussard” bij groote invalshoeken; berekening van verstelbare propellers; berekeningen van de Fokkerjager D XVII; windschermen voor open cockpits; weerstands-berekening van het landingsgestel van de Fokker F 36; onderzoek naar de oorzaken, die aanleiding kunnen geven tot breuk bij luchtschepen; de frontweerstand van water- en luchtgekoelde motoren.

Vele van deze onderwerpen werden door studenten ingeleid.

b. Lezing Prof. dr. Prandtl.

Deze lezing werd niet gehouden.

c. Colloquium voor natuurkunde.

Evenals het vorige jaar bestond voor dezen cursus groote belangstelling, zoowel van de zijde van hoogleeraren als assistenten en oudere-jaars studenten. Ook door verschillende in de praktijk werkzame ingenieurs werd dit colloquium bezocht.

Als sprekers traden op behalve docenten en studenten:

Prof. dr. H. A. Kramers (Leiden) over: Kernbouw.

Prof. dr. J. A. Prins (Groningen) over: De bouw van vloeistoffen en oplossingen.

Prof. dr. ir. C. B. Biezeno (Delft) over: Het experimenteel bepalen van het bij constante vervormingssnelheid behoorend τ - γ diagram.

Dr. C. J. Gorter (Haarlem) over: Proeven met hoogfrequente magneetvelden.

Dr. ir. G. Burgers (Eindhoven) over: Röntgen- en electronendiffractiebeelden.

Prof. dr. G. E. Uhlenbeck (Utrecht) over: Het continue β -spectrum.

Dr. ir. N. A. Halbertsma (Eindhoven) over: Problemen rondom autolampen.

Prof. dr. L. S. Ornstein (Utrecht) over: Overgangswaarschijnelijkheden.

d. Colloquium electrotechniek.

Er hebben dit jaar 7 voordrachten en besprekingen plaats gehad, waaraan werd deelgenomen door docenten en assistenten, benevens studenten van het laatste studiejaar.

e. Economisch privatissimum Prof. Veraart.

De volgende voordrachten werden gehouden:

13 Nov.: Het economisch snelheidsbegrip van Ir. P. L. Dubourcq.

20 Nov.: Het plan van den arbeid van Hendrik de Man.

27 Nov.: De nieuwe financieele en economische politiek in Amerika.

11 Dec.: Eenige beschouwingen over het bevolkingsvraagstuk.

18 Dec.: De loopende band en zijn economische vraagstukken.

26 Febr.: Het plan van den arbeid van de Commissie uit N.V.V. en S.D.A.P.

4 Mrt.: Al of niet ordening in Nederland.

11 Mrt.: De industrialisatie van Nederland.

18 Mrt.: De energievoorziening van Nederland.

25 Mrt.: Rationalisatie en werkloosheid.

1 Apr.: Nederland als uitvoerland in de nabije toekomst.

29 Apr.: De economische betrekkingen tuschen Nederland, Curaçao en Latijnsch Amerika.

13 Mei: Concentratie in de industrie.

27 Mei: De economische en financieele positie van Italië.

Op 28 Mei werd een excursie gehouden naar de fabrieken van de N.V. P. de Gruyter & Zn., te 's-Hertogenbosch.

f. Lezing Prof. Ortega y Gasset.

Door het D.S.D.G. „Vrije Studie” daartoe uitgenoodigd, hield Prof. Don José Ortega y Gasset op 4 Mei een lezing over „Idées et croyances” in de Bibliotheek der T.H. ’

g. Lezing Prof. Gelissen.

Deze lezing werd niet gehouden.

h. Studiedag Landelijke bouwkunst.

Door het Civiel- en bouwkundig Studentengezelschap „Practische Studie”, afd. bouwkunde, werd een studiedag gehouden op 31 Maart. Gesproken werd door Prof. Slothouwer over „Kasteelen en buitenplaatsen”, door Ir. P. Verhagen over „Het streekplan Oost-Utrecht”, door Dr. ir. J. T. P. Bijhouwer over

„Landschapselementen” en door den Architect J. Jans over „De boerderij”.

Na afloop der lezingen volgde een 3-daagsche excursie door Utrecht, Gelderland en Overijssel, waaraan door 26 personen werd deelgenomen.

D. Subsidies voor technisch-wetenschappelijke onderzoekingen.

a. Onderzoek naar de knikvastheid van gebogen spoor door Prof. ir. G. H. de Vries Broekman.

Dit onderzoek werd, in verband met het aanstaande neerleggen van zijn ambt, door Prof. de Vries Broekman beëindigd. Hij stelt zich voor over eenigen tijd een overzicht te geven van de resultaten van deze proefnemingen.

b. Onderzoek electrisch lasschen door Prof. ir. N. C. Kist.

In de Commissie voor de Normalisatie 36c is, ter opname in de door haar te ontwerpen voorschriften, de methode voor de sterkteberekening van met den vlamboog electrisch gelaschte verbindingen bestudeerd, beschreven in het artikel „Sterkteberekening van hophoeklasschen” door Prof. ir. N. C. Kist, opgenomen in „De Ingenieur” No. 38 van 1934.

Voor dit onderzoek zijn proefnemingen gedaan in de laboratoria der Technische Hoogeschool, onder beheer der professoren Ir. P. Landberg, Dr. ir. W. F. Brandsma en Ir. Chr. K. Visser. Deze proeven gaven de Commissie aanleiding de bedoelde berekeningswijze in haar voorstel op te nemen.

c. Röntgenografisch structuuronderzoek.

Dit onderzoek stond onder leiding van de professoren Van Iterson en Dorgelo, en werd uitgevoerd door Ir. J. J. de Lange. De gebezigde methoden bij een voor-onderzoek met macrokristalijne stoffen van eenvoudige structuur, zooals steenzout, calciet, koper, pyriet, enz. waren:

1. poederopnamen volgens Debye-Scherrer;
2. opnamen volgens de draaikristalmethode;
3. Laue-opnamen;
4. metingen van de absolute intensiteit der verschillende reflecties, met behulp van een ionisatiekamer (Bragg Sr.).

Uit deze metingen werd de volledige structuur van deze stoffen berekend.

De onder 4 genoemde methode ter bepaling van de absolute intensiteit der reflecties bracht zooveel moeilijkheden met zich mede, dat de tijd te kort was om dit probleem ter hand te nemen.

d. Onderzoek ter bepaling van de stijfheid tegen torsie van assen met veranderlijke middellijn, door Prof. Biezeno.

Het onderzoek, waarmede het vorige jaar werd aangevangen, is dit jaar voortgezet.

Ontvangen werd een rapport over de experimenteele bepaling van het, bij constante vervormingssnelheid behoorend, τ - γ diagram en over den invloed, welke de vervormingssnelheid op den vorm van dit diagram heeft, door Prof. Biezeno en Dr. ir. J. J. Koch. Een verslag van dit onderzoek is gepubliceerd in „De Ingenieur” 1936 No. 5.

e. Onderzoek naar den invloed van bijmengselen in metalen. Onder leiding van Prof. Scheffer werd door Mej. ir. J. H. de Kruyff in het laboratorium voor Anorganische Scheikunde een onderzoek gedaan over het aantoonen van kleine hoeveelheden bijmengselen in wolframdraden langs spectrografischen weg.

De moeilijkheid, dat het sterke en aan lijnen rijke wolframspectrum het waarnemen van de zwakke restlijnen der bijmengselen onmogelijk maakt, werd overwonnen. De bijmengselen, welke achter blijven wanneer wolframdraden in een kwartsschuitje in een chloroform-luchtstroom op ongeveer 500° C worden verhit, kunnen met behulp van een stof, die slechts weinig lijnen in het spectrum geeft, bijv. keukenzout, in de boring van een koolspits worden overgebracht en met behulp van het boogspectrum worden aangetoond. Op deze wijze gelukt het o.a. gemakkelijk kleine hoeveelheden thorium met behulp van de voor thorium karakteristieke restlijn met de golflengte van 3392.1 Å ondubbelzinnig aan te toonen.

f. Onderzoekingen over groeiverschijnselen bij planten.

In het laboratorium voor Technische Botanie werden onder leiding van Prof. van Iterson door Mej. ir. J. M. Diehl deze onderzoekingen verricht. In de eerste plaats heeft zij een studie gemaakt over den invloed, die sporen groeistof uitoefenen op den alzijdigen en op den éézijdigen lengtegroei der kiemplantjes van de zonnebloem.

E. Subsidies voor aanschaffing van instrumenten, enz.

a. Voor de aanschaffing van fotogrammetrische instrumenten.

In verband met het tijdelijk verblijf van Prof. ir. W. Schermerhorn in Nieuw-Guinea is van de subsidie geen gebruik

gemaakt en zal deze worden overgeschreven op het volgende boekjaar.

b. Voor het aanschaffen van een sterkeren motor in het door de Delftsche Studenten Aeroclub vervaardigde vliegtuig.

Met den nieuwen motor voldeed het vliegtuig aan de gestelde eischen en werd het bewijs voor luchtvaardigheid behaald.

c. Voor het aanschaffen van een speciaal microscoop voor vezelonderzoek.

Prof. van Iterson deelde mede, dat het aangeschafte instrument (Universal Mikroskop Reichert) geheel voldoet.

F. Subsidies voor andere doeleinden.

a. Voor de publicatie der nagelaten geschriften van Prof. Beyrinck.

Van de toegestane subsidie groot *f* 1.825,— werd in het afgelopen boekjaar slechts *f* 398,15 verbruikt. Volgens mededeeling van Prof. Kluyver is men met de werkzaamheden zoover gevorderd, dat nu spoedig tot drukken kan worden overgegaan.

Het niet uitgegeven bedrag zal op het nieuwe boekjaar worden overgeschreven.

b. Aan de Afdeeling der Bouwkunde is een subsidie verleend voor het organiseren van tentoonstellingen in het Gebouw voor Bouwkunde der Technische Hoogeschool.

Daar in dit boekjaar geen tentoonstellingen zijn gehouden, is het toegestane bedrag overgeschreven naar het volgende jaar.

c. Aan de Mijnbouwkundige Vereeniging werd subsidie verleend voor de uitgave van haar Jaarboek 1934—1935. Wij mochten een welverzorgd exemplaar van dit jaarboek van de Vereeniging ontvangen.

Een samenvatting van de toegestane en uitgegeven bedragen volgt hieronder.

No.	Omschrijving.	Toegestaan. Uitgegeven.	
1.	Bijzondere leerstoel voor theoretische natuurkunde	f 2250,—	f 2812,50
2.	Privaat-docentschap verbandleer	200,—	200,—
3.	Idem vliegtuigbouw	250,—	250,—
4.	Lezingen vanwege de Delftsche Studenten Aeroclub	50,—	50,—
5.	Lezingen Prof. Prandtl	100,—	op volgend boekjaar
6.	Colloquium voor natuurkunde	100,—	82,25
7.	Idem electrotechniek	100,—	4,70
8.	Economisch privatissimum Prof. Veraart	100,—	100,—
9.	Lezing vanwege D.S.D.G. „Vrije Studie”	50,—	50,—
10.	Lezingen Prof. Gelissen	75,—	nihil
11.	Studiedag landelijke bouwkunst	150,—	147,72
12.	Knikvastheidsproeven Prof. de Vries Broekman	100,—	14,17
13.	Onderzoek electrisch lasschen Prof. Kist	100,—	32,30
14.	Röntgenografisch structuuronderzoek	900,—	450,—
15.	Onderzoek stijfheid assen Prof. Biezeno	300,—	300,—
16.	Onderzoek bijmengselen metalen Prof. Scheffer	200,—	200,—
17.	Onderzoek groeiverschijnselen planten Prof. van Iterson	270,—	205,—
18.	Fotogrammetrische instrumenten Prof. Schermerhorn	400,—	op volgend boekjaar
19.	D. S. Aeroclub voor aanschaffing sterkere motor	100,—	100,—
20.	Microscop voor Prof. van Iterson	95,—	95,—
21.	Uitgave biografie en geschriften Prof. Beyerinck	1825,—	398,15
22.	Tentoonstellingen Afd. der Bouwkunde	100,—	op volgend boekjaar
23.	Mijnbouwkundige Vereeniging voor uitgave Jaarboek	100,—	100,—
		f 7915,—	f 5591,79

Van Gecommitteerden is het verslag ontvangen van het onderzoek naar de administratie, dat is ingesteld door het Accountantskantoor R. A. Dijk er te Rotterdam.

Volgens rooster, bedoeld in de laatste alinea van art. 10 der Statuten, is voor aftreding als lid van onze Commissie in September 1936 aan de beurt Prof. dr. M. de Haas. In zijn plaats werd door den Senaat der Technische Hoogeschool aangewezen Prof. dr. J. G. Rutgers.

Een opgave van de samenstelling van den Hoogeschoolraad, het College van Gecommitteerden en de Commissie van Uitvoering, alsmede de namen der deelnemers aan het Fonds aan het einde van het cursusjaar 1935—1936 volgt hierna.

De Voorzitter: C. Feldmann.

De Secretaris: C. L. van Nes.

**Samenstelling van de Commissies en namen der deelnemers van
het Delftsch Hoogeschoolfonds, eind cursus 1935—1936.**

DE HOOGESCHOOLRAAD.

Prof. ir. I. P. de Vooy, Voorzitter.	N.V. Kon. Mij. „De Schelde”, ver-
Ir. J. E. F. de Kok, Onder-Voorz.	tegenw. ir. H. C. Wesseling.
Prof. ir. C. L. van Nes, Secretaris,	Mr. dr. D. A. P. N. Koolen.
Oostplantsoen 25, Delft.	Prof. dr. ir. J. Kraus.
Algem. Kunstzijde-Unie N.V., ver-	J. C. L. van der Lande.
tegenw. Prof. ir. I. P. de Vooy.	Ir. W. H. van Leeuwen.
Bataafsche Petroleum Mij., ver-	Jhr. ir. H. Loudon.
tegenw. ir. J. E. F. de Kok.	N.V. Machinefabriek „Reineveld”,
Prof. dr. ir. C. B. Biezeno.	vertegenw. ir. S. H. Stoffel.
Prof. ir. C. L. van der Bilt.	Prof. dr. G. A. F. Molengraaff.
Ir. G. J. Braat.	N.V. Mij. tot exploitatie der Olie-
Prof. ir. D. Dresden.	fabrieken Calvé-Delft, vertegenw.
Ir. P. L. Dubourcq.	A. C. Waller.
Ir. E. C. W. van Dijk.	Ir. P. J. Ott de Vries.
N.V. Electrotechnische Industrie	N.V. Papierfabriek „Gelderland”,
v.h. Willem Smit & Co., ver-	vertegenw. ir. E. I. Selleger.
tegenw. C. Pot.	Dr. ir. G. L. F. Philips.
Prof. dr. ing. C. Feldmann.	N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken,
Prof. dr. A. D. Fokker.	vertegenw. ir. P. F. S. Otten.
H. P. Gelderman.	Prof. dr. W. Reinders.
Prof. ir. M. J. Granpré Molière.	Dr. A. C. van Rossem.
Ir. B. M. Gratama.	B. E. Ruys.
N.V. Haagsche Buurtspoorwegen,	Prof. ir. W. Schermerhorn.
vertegenw. ir. P. M. Montijn.	Ir. E. L. C. Schiff.
Prof. dr. M. de Haas.	Willem Smit & Co's Transfor-
Dr. ir. L. Hamburger.	matorenfabriek N.V., vertegenw.
Ir. A. Heldring.	Dr. ir. H. G. Nolen.
Hengelosche Electriche en Mecha-	N.V. Stoomvaart Mij. „Nederland”,
nische Apparatenfabriek N.V.,	vertegenw. ir. S. G. Visker.
vertegenw. Ir. H. I. Keus.	Jhr. ir. A. S. C. Stoop.
Ir. J. L. Huysinga.	Ir. C. T. Stork D.Wzn.
Prof. dr. ir. F. K. Th. van Iterson.	Ir. J. H. Telders.
Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr.	Prof. dr. ir. F. A. Vening Meinesz.
Prof. ir. J. Klopper.	Vereeniging van Delftsche Ingenieurs,
Kon. Instituut van Ingenieurs, ver-	vertegenw. ir. J. L. Huysinga.
tegenw. ir. M. H. Damme.	Werkspoor N.V., vertegenw. ir. M.
	H. Damme Jr.

GECOMMITTEERDEN.

Ir. J. E. F. de Kok, Voorzitter.	Ir. M. H. Damme.
Ir. S. H. Stoffel, Secretaris-Penning-	Ir. J. L. Huysinga.
meester, Klein Vrijenban 1, Delft.	Ir. P. M. Montijn.
Gironummer 101051.	

COMMISSIE VAN UITVOERING.

Prof. dr. ing. C. Feldmann, Voorz.	Prof. ir. M. J. Granpré Molière.
Prof. ir. C. L. van Nes, Secretaris.	Prof. dr. M. de Haas.
Secr.: Oostplantsoen 25, Delft.	Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr.
Prof. dr. ir. C. B. Biezeno.	Prof. ir. W. Schermerhorn.

LEDENLIJST VAN HET DELFTSCH HOOGESCHOOLFONDS.

- H. van Aalten.
 J. Aarnoudse.
 Achmad Soenartadirdja.
 A. Addicks.
 E. H. Adelaar.
 H. H. Adelaar.
 Mej. A. Adels.
 J. B. Ader.
 A. P. T. Advokaat.
 Afdeeling Werktuig- en Scheeps-
 bouw van het Kon. Instituut van
 Ingenieurs. donateur.
 J. H. Albarda.
 J. B. Alblas.
 M. J. Aldenkamp.
 O. J. Alexander.
 N.V. Algem. Kunstzijde-Unie. donateur.
 P. J. Allaart.
 H. J. A. Almoes.
 L. A. van Altena.
 N. H. M. van Altena.
 P. H. van Altena.
 W. Altmann.
 E. E. van Andel.
 J. Andriesse.
 Prof. J. C. Andriessen. begunstiger.
 T. J. Anema.
 A. E. Ang.
 H. A. Ankersmit.
 J. E. J. Ankersmit.
 J. G. Arends.
 D. J. Aris.
 H. van Arkel.
 D. A. Arkenbout.
 J. C. d'Arnaud Gerkens.
 J. B. baron van Asbeck.
 H. baron van Asbeck.
 Asharsoetedjo Moenandar.
 J. Asselbergs.
 J. B. Asselbergs.
 K. J. Asselbergs.
 T. C. J. Asselbergs.
 L. van Assendelft.
 W. J. J. M. van Asten.
 B. Aten.
 J. J. Augusteijn.
 Ir. J. A. Augusteijn.
 H. G. Austermühle.
 J. C. Baan.
 W. Baarda.
 J. van Baarda.
 R. Baars.
 J. G. Baas.
 E. Bäck.
- A. L. Backer.
 Ir. W. Badon Ghijben. begunstiger.
 H. Baggelaar.
 Prof. dr. ir. W. Th. Bähler.
 K. Bahrfeldt.
 C. W. Bais.
 O. F. W. Baker.
 A. J. Bakker.
 H. Bakker.
 Prof. ir. J. A. Bakker.
 R. Bakker.
 F. C. A. Bakkeren.
 C. Balke.
 J. M. Balvers.
 G. A. Barnstijn.
 T. F. Bastet.
 Bataafsche Petroleum Maatschappij.
 stichter en beschermer.
 C. M. van Battum.
 Ir. J. C. L. Bauduin.
 M. L. Bazen.
 C. C. T. de Beaufort.
 E. J. van Beek.
 P. P. van Beek.
 Ir. J. A. Beekman.
 C. A. Begemann.
 C. L. Begemann.
 H. K. S. P. Begemann.
 Ir. C. F. Bekink.
 Dr. ir. A. H. Belinfante.
 L. van Bendegom.
 P. A. C. Benjamins.
 P. J. Benjaminse.
 Ir. J. P. A. Berben.
 Ir. C. J. A. Berding.
 G. H. Berenschot.
 H. W. Berenschot.
 C. J. H. van den Berg.
 D. van den Berg.
 D. A. van den Berg.
 F. W. M. van den Berg.
 H. G. van den Berg.
 A. C. van den Bergen.
 C. J. de Bergh.
 S. van den Bergh Jr. beschermer.
 T. P. van den Bergh.
 W. P. J. van Berkel.
 A. G. W. Berkemeier.
 J. Best.
 J. van Bethlehem.
 W. Beukema.
 F. K. T. Beukema toe Water.
 Ir. K. W. A. Beukema toe Water.
 Ir. M. C. F. Beukers.

- J. Beumer.
 M. Beun.
 F. M. Beunke.
 L. Beyerinck.
 J. J. Bezem.
 F. H. E. Bicknese.
 T. Biegman.
 A. Bierman.
 Prof. ir. C. B. Biezeno.
 G. G. Biezeno.
 L. J. Biezeveld.
 B. van Bilderbeek.
 F. W. van Bilderbeek.
 Prof. ir. C. L. van der Bilt.
 stichter en donateur.
- J. H. Birkhoff.
 E. H. Birnbaum.
 J. M. M. Bitter.
 W. S. Bitter.
 J. R. Blaauw.
 M. P. Blaauw.
 Ir. W. A. A. Blanche Koelenschmid.
 B. de Blank.
 Ir. P. L. Blanken.
 Mej. H. Blankert.
 J. Blankevoort.
 B. G. Bleeker.
 J. van Blerkom.
 V. J. M. de Blicck.
 W. P. van den Blink.
 J. G. Blitz.
 W. M. J. H. Bloemen.
 J. Bloemendal.
 J. A. Bloemkolk.
 Prof. mr. D. van Blom.
 J. J. Blijdenstein.
 R. J. Boddé.
 T. A. H. Bodmer.
 A. J. de Boef.
 Ir. A. J. F. Boeghorn.
 A. W. Boeke.
 J. W. Boelen.
 W. W. Boelens.
 W. G. Boenk.
 P. Boer.
 W. H. Boer.
 D. W. N. de Boer.
 G. de Boer.
 H. de Boer.
 H. F. de Boer.
 J. de Boer.
 K. de Boer.
 N. R. de Boer.
 J. A. M. den Boer.
 A. H. Boerdijk.
 P. C. E. Boerlage.
 R. Boers.
- G. Boersma.
 Prof. dr. ir. J. Böeseke. begunstiger.
 D. W. baron van Boetzelaer.
 Mej. A. G. J. Boezaardt.
 J. G. H. Brink.
 Ir. E. J. S. G. Boissevain.
 C. Bok.
 F. J. Bok.
 G. E. ten Bokkel Huinink.
 J. Bolhuis.
 J. A. Bolle.
 H. J. Bolt.
 M. Bolten.
 W. G. Boltje.
 R. P. J. Bomans.
 R. J. V. Bongaerts.
 P. Bongers.
 H. W. F. Bonte.
 Jhr. ir. H. L. Boogaerdt.
 F. Boomstra.
 G. J. W. Boomstra.
 E. F. Boon.
 P. Boone.
 Ir. C. Boot.
 D. Boot J.zn.
 G. F. Boot.
 J. de Booy.
 J. van der Borden.
 Ir. L. C. W. Bornhaupt.
 Mej. C. de Borst.
 C. B. Bos.
 Ir. G. S. Bos.
 H. M. Bos.
 J. Bos.
 W. A. Bos.
 K. L. L. van den Bos.
 P. H. Bosboom.
 H. H. Bosch.
 J. A. A. Bosch.
 G. Bosma.
 J. T. Bosman.
 H. Bosscher.
 G. Bossinga.
 S. O. Bottinga.
 P. H. Boukema.
 B. Bouman.
 Ir. C. A. Bouman.
 F. C. Bouman.
 H. Bouman.
 K. Bouman.
 L. R. Bourgonjan.
 C. E. Bousquet.
 J. A. Bouvy.
 J. J. B. J. J. Bouvy.
 H. S. V. Bouwens.
 D. J. Braak.
 W. H. M. Braam.

- Ir. G. J. Braat
 M. C. Braat.
 Ir. L. P. Brabers.
 Mej. J. Brand.
 Jhr. R. M. J. van den Brandeler.
 M. van den Brandhof.
 L. Brandts Buys.
 H. L. Brasem.
 H. J. Braun.
 W. J. Braun.
 G. L. A. de Brauwense.
 H. I. den Breeje.
 W. J. A. M. van Breen.
 J. A. van der Breggen.
 Mej. H. J. Bregman.
 Prof. dr. H. Bremekamp. * begunstiger.
 L. L. van Breukelen.
 A. van Brink.
 I. Brinkhorst.
 J. G. Brinks.
 Mej. L. M. Brobbel.
 W. R. G. van den Broek.
 Mej. ir. W. van den Broek d'Obrenan.
 J. J. van den Broeke.
 E. J. Broekers.
 F. W. Broekveldt.
 G. Broersma.
 J. D. Bron.
 J. R. Bronsing.
 Prof. dr. ir. H. A. Brouwer.
 L. Y. Brouwers.
 J. de Bruin.
 J. A. de Bruin.
 D. H. de Bruïne.
 G. H. M. de Bruïne.
 J. A. de Bruïne.
 B. J. Bruins.
 H. J. Brusse.
 J. H. Bruyn.
 C. C. J. de Bruyn.
 W. de Bruyn.
 J. P. Bruynzeel.
 R. B. Buchner.
 R. Buekers.
 J. C. Buis.
 A. F. Bunge.
 H. W. Bunschoten.
 J. W. J. Burck.
 W. M. Burck.
 F. van den Burg.
 F. A. W. van den Burg.
 A. H. J. L. van der Burg.
 D. Burger
 N.V. Burgerhout's Machinefabriek
 en Scheepswerf. atichter.
 Prof. dr. J. M. Burgers.
- H. M. Buskens.
 Ir. O. K. F. Bussemaker.
 J. R. C. Büter.
 H. J. Buttinger.
 P. van Buuren.
 K. E. C. Buyn.
 J. Bijdendijk.
 M. Bijl.
 P. C. J. Bijl.
 F. D. Calisch.
 H. I. van Campen.
 Mej. F. Canter Cremers.
 L. W. Capel.
 Prof. ir. M. H. Caron. begunstiger.
 E. E. Carpentier.
 G. H. de Castro.
 W. ten Cate.
 M. de Ceuninck v. Capelle.
 G. Claus.
 Ir. H. Claus.
 Ir. J. F. Clausen.
 P. H. Clay.
 C. de Cler.
 J. Cleyndert.
 T. de Cock Buning.
 H. Cohen.
 V. Cohen Henriquez.
 P. J. G. Colthoff.
 J. P. M. Commandeur.
 H. N. Companjen.
 S. F. Coolsma.
 P. J. G. van Coolwijk.
 C. P. Copper.
 T. Corstens.
 F. L. J. H. Corten.
 Mej. I. J. le Cosquino de Bussy.
 W. A. Coster.
 W. R. van Couwelaar.
 B. Cramer.
 C. J. Cramer.
 A. C. Cranendonk.
 J. J. Croese.
 H. Croll.
 J. W. H. Crommelin.
 C. J. A. Cuipers.
 Curaçaosche Petroleum Industrie
 Maatschappij. beschermer.
 J. A. M. Daalderop.
 E. A. van Daalen.
 M. C. van Daalen.
 E. den Daas.
 E. A. M. F. Dahmen.
 J. H. van Daalen.
 W. J. L. Dalmijn.
 B. van Dam.
 W. J. ten Dam Ham.
 H. A. Damen.

- Ir. A. G. J. van Damme.
 M. C. van Damme.
 Ir. D. N. Dammers.
 J. A. Daum.
 A. Davidson.
 Ir. A. A. H. E. Dazert.
 A. Deelder.
 P. A. M. Defoer.
 P. N. Degens.
 H. Deinum.
 J. Dekker.
 R. A. Deknatel.
 P. Delfos.
 P. Delgorge.
 Mej. ir. F. H. Denekamp.
 W. J. Dercksen.
 Ir. L. H. Derks.
 F. J. Dermont.
 Sir dr. H. W. A. Deterding. beschermer.
 F. van Deursen.
 E. H. Dey.
 A. M. Dhont.
 J. Dhont.
 A. Dias Santilhano.
 Ir. H. A. Dicke.
 W. H. Dieduksman.
 Prof. ir. G. Diehl. begunstiger.
 J. C. Diehl.
 Mej. Ir. J. M. Diehl.
 M. Diehl.
 Ir. M. G. Diehl.
 A. A. B. van Diemen de Jel.
 B. N. van Diemen de Jel.
 G. A. M. Diepen.
 B. E. Dieperink.
 J. Dieperink.
 B. Diepeveen.
 W. van Diest.
 D. N. Dietz.
 A. M. Dingemans.
 O. E. V. Dingemans.
 J. Dinger.
 C. H. B. Dionisius.
 N. Dirkzwager.
 H. J. Dix.
 M. van Dobben de Bruyn.
 E. Dobbina.
 H. J. Doedens.
 O. J. van Doeland.
 Ir. C. A. Doets.
 A. L. Donker.
 J. Donker Duyvis.
 R. Dooper.
 A. van Doorninck.
 H. van Doorninck.
 W. H. van Doorninck.
 Ir. G. A. W. van Doornum.
 Dordtsche Petroleum Maatsch. beschermer.
 C. van Dorp.
 J. van Dorp.
 P. A. van Dorp.
 J. R. Dorren.
 A. N. Dorsman.
 C. Dorsman.
 G. G. Douw.
 Ir. D. H. Douwes.
 T. Dragstra.
 E. E. Drenth.
 Prof. ir. D. Dresden. begunstiger.
 A. van Driel.
 J. Driessen.
 J. M. F. Driesser.
 R. Droogleefer Fortuyn.
 Ir. P. L. Dubourcq. donateur.
 J. C. Dudok.
 P. Duinker.
 M. Dulfer.
 M. F. van Dun.
 H. A. Duns.
 P. L. Dupain.
 H. van Dusschoten.
 J. J. van der Dussen.
 W. A. van der Dussen.
 D. van Duuren.
 H. van Duuren.
 L. J. van Duyn.
 J. A. G. M. Duyndam.
 H. van Duyneveldt.
 A. H. J. M. van Dijk.
 A. van Dijk.
 Mej. C. M. van Dijk.
 D. van Dijk.
 Ir. E. C. W. van Dijk. begunstiger.
 H. F. van Dijk.
 J. A. F. van Dijk.
 J. W. van Dijk.
 P. van Dijk.
 W. Dijken.
 R. W. Dijkhuis.
 R. Dijkshoorn.
 J. C. W. Dijkman.
 B. J. Dijkstra.
 H. J. van Ebbenhorst Tengbergen.
 R. van Eck.
 T. van Eck.
 W. H. van Eck.
 C. Edelkoort.
 Ir. P. Edie.
 J. O. Eekhof.
 A. Egas.
 P. Egas.
 H. A. S. Egberts.
 Ir. J. V. Egberts.
 A. Eggink.

- H. J. Egmond.
 J. P. Ehrenburg.
 Ir. R. L. van Eibergen Santhagens.
 F. R. W. Eldermans.
 H. C. A. van Eldik Thieme.
 Electrotechn. Industrie v.h.
 Willem Smit & Co. stichter.
- B. T. Elias.
 Jhr. C. H. Elias.
 W. J. Elich.
 F. van Elten.
 J. J. Elzerman.
 E. van Emden.
 C. A. Emeis.
 P. J. M. van Empelen.
 R. van den Ende.
 F. W. Endert.
 K. G. d'Engelbronner.
 W. van Engelenburg.
 M. J. J. H. M. Engeler.
 W. H. Engelkes.
 G. J. Engelsman.
 J. Enklaar.
 A. J. Ensink.
 W. S. van de Erve.
 G. L. M. van Es.
 L. J. C. van Es.
 R. G. Esser.
 P. H. Estourgie.
 H. H. G. van Everdingen.
 J. A. G. van Everdingen.
 J. C. van Eybergen.
 J. van den Eijk.
 J. G. H. van der Eyk.
 Ir. L. van der Eyk.
 J. van Eysden.
 L. Eijssen.
 E. C. Falkenburg.
 P. L. Fauël.
 N. Feis.
 Prof. dr. ing. C. Feldmann. stichter en donateur.
- Ir. H. C. Felser.
 W. Fenenga.
 J. W. Fennell.
 J. D. Ferman.
 T. Ferwerda.
 J. Figee.
 J. W. Figee.
 J. G. Fikken.
 J. W. Fils.
 J. J. Flameling.
 G. J. Flim.
 J. L. Flipse.
 W. K. G. Floor.
 J. C. Fockens.
 C. Foeken.
- Ir. A. Fokker. stichter.
 Prof. dr. A. D. Fokker. stichter en beschermer.
- B. Fokkinga.
 D. Folmer.
 W. A. Folmer.
 F. J. Fontein.
 W. F. Fontein.
 J. Frank.
 C. P. Franken.
 G. Franken.
 J. Fransen.
 L. H. Fransz.
 Ir. G. P. Fries.
 A. A. Fritschi.
 P. E. Gaaikema.
 J. van Gaalen.
 J. M. J. Gadiot.
 G. Gaikhorst.
 J. G. Gaillard.
 H. P. H. Gans.
 A. van Ganswijk.
 J. S. Garrar.
 I. J. Gasille.
 T. F. Gebhard.
 Ir. C. van Geel.
 Mej. A. G. Geerink.
 D. T. Geerlings.
 G. Geers.
 H. Geistdorfer.
 A. L. de Gelder.
 F. W. van Gelder.
 H. U. van Gelder.
 J. H. van Gelderen.
 H. P. Gelderman.
 Prof. dr. ir. H. Gelissen. begunstiger.
 G. J. L. van Gendt.
 W. J. Gerards.
 M. J. H. Gerla.
 Mej. L. Gerlagh.
 T. A. Gerritzen.
 R. E. van Geuns.
 W. Geurts.
 H. W. T. Geurtsen.
 H. G. J. A. de Geus.
 Jhr. M. Gevers.
 H. J. Geyl.
 J. J. Ghijsen.
 B. Giljam.
 K. H. van Ginneken.
 Prof. A. F. Gips. begunstiger.
 H. J. Gisolf.
 H. Glazenburg.
 E. Glazer.
 F. J. Godin.
 T. O. Godin.
 B. Goedhuis.

- G. J. Goekoop.
 E. Goldschmidt.
 J. H. Gonggrijp.
 Ir. V. E. Gonsalves.
 J. G. Gooden.
 F. H. van Goor.
 J. H. Goossens.
 A. H. van Gorcum.
 C. J. Gouwentak.
 F. J. Gouwetor.
 A. Govers.
 E. de Graaf.
 J. E. de Graaf.
 P. M. de Graaf.
 A. J. de Graaff.
 J. J. de Graaff.
 J. Gramberg.
 Ir. B. M. Gratama. donateur.
 S. Gratama.
 Mej. H. E. Gravendaal.
 J. F. Greup.
 A. B. G. Grever.
 S. I. van Griethuysen.
 P. C. Groenendijk.
 H. W. Groeneveld.
 W. Groeneveld.
 M. Groenewegen.
 Prof. Ir. H. F. Grondijs. begunstiger.
 J. H. Grondijs.
 G. J. F. Gröninger.
 B. J. F. de Groot.
 C. de Groot.
 D. A. de Groot.
 F. A. de Groot.
 J. H. de Groot.
 Ir. P. F. de Groot.
 P. J. de Groot.
 Prof. ir. J. A. Grutterink. begunstiger.
 P. M. Gunst.
 Ir. F. H. Gusdorf.
 Mej. M. C. Guykens.
 C. W. van der Gijp Barendregt.
 N.V. Haagsche Buurtspoorwegen. stichter.
 L. T. de Haan.
 Ir. R. E. de Haan.
 T. G. de Haan.
 Ir. P. J. den Haan.
 T. A. G. Haanappel.
 A. van Haaren.
 A. W. T. Haarman.
 G. K. H. Haas.
 F. H. de Haas.
 J. de Haas.
 Ir. J. J. de Haas.
 Dr. Ir. J. J. de Haas.
 Prof. dr. M. de Haas. begunstiger.
 T. K. de Haas.
 Prof. dr. W. J. de Haas.
 A. H. de Haas van Dorsser.
 D. G. T. Habraken.
 J. L. M. Habraken.
 H. L. J. Hack.
 A. J. van Haaften.
 T. H. W. van Haeften.
 W. W. van Haeften.
 G. P. H. de Haen.
 F. W. van der Haer.
 B. W. van Haersma Buma.
 Ir. W. W. van Haersma Buma.
 K. L. Hagemans.
 H. G. Hagens.
 Mej. N. E. M. Hagethorn.
 A. L. Haighton.
 P. P. Halberstadt.
 G. A. Hallenbach.
 Prof. dr. ing. H. S. Hallo.
 W. van der Ham.
 Mej. C. Hamakers.
 Dr. ir. L. Hamburger. stichter.
 Han Bing Yong.
 C. J. A. Hanegraaff.
 H. H. Hannesen.
 J. Hannewijk.
 H. K. Hansen.
 W. F. Happé.
 G. A. J. Harders.
 J. Hardonk.
 Prof. ir. J. Haringhuizen.
 Ir. J. A. Haringx.
 E. J. M. Harmsen.
 H. H. Harmsen.
 W. P. van Harreveld.
 H. Hartjens.
 A. Hartman.
 J. P. Hartog.
 H. den Hartog.
 H. S. den Hartog.
 L. E. W. den Hartog.
 J. S. M. Harts.
 Ir. B. T. W. van Hasselt.
 J. B. F. van Hasselt.
 Ir. J. W. van Hasselt.
 Ir. Ri. van Hasselt.
 Ro. van Hasselt.
 A. van Hattem.
 C. I. van Hattem.
 J. van Hattem.
 W. van Hattem.
 P. J. H. ten Have.
 Ir. B. W. Haveman.
 Ir. P. A. van Hecking Colenbrander.
 C. de Heer.
 G. Hekket.
 H. Hekket.

- Ir. H. J. van Helden.
 B. J. Helders.
 Ir. A. Heldring. begunstiger.
 Ir. J. Hellemans.
 J. van Hellemond.
 H. M. A. Helvoort.
 H. W. F. C. Heman.
 J. H. Hemmes.
 K. Hemmes.
 G. A. Hemminga.
 A. J. T. Hendriksen.
 Hengelosche Electr. en Mecha-
 nische Apparaten Fabriek.
stichter en beschermer.
 J. F. Hengeveld Jzn.
 J. F. Hengeveld P. A.zn.
 Ir. R. A. Henkes.
 H. Hennink.
 E. O. Henny.
 R. J. Henrich.
 H. F. M. Hensen.
 P. M. Heringa.
 J. van Herk.
 H. Herklots.
 R. Herklots.
 S. R. Hermanidus.
 J. B. Hermans.
 C. J. van Herwerden.
 K. M. Herweyer.
 H. W. Herwig.
 J. J. van Herwijnen.
 R. Hesselink.
 Ir. W. J. Hessels.
 A. van der Heyden.
 A. Hidding.
 W. H. Hilhorst.
 C. Hillebrands.
 J. J. Hillen.
 S. Hingst.
 R. Hirschig.
 H. W. G. Hoek.
 T. J. J. Hoek.
 W. E. Hoek.
 J. van den Hoek.
 H. A. van der Hoek.
 J. van der Hoek.
 P. F. Hoeke.
 E. J. Hoekstra.
 H. Hoekstra.
 H. Hoekstra.
 A. 't Hoen.
 C. J. Hoenkamp.
 R. J. van Hoevell.
 A. F. Hoevens.
 P. A. van der Hoeven.
 M. Hof.
 P. T. van der Hoff.
- P. H. A. Hoffmann.
 Mej. A. M. Hofman.
 H. H. H. Hofschreuder.
 H. M. Hofstede.
 W. H. Hofstede Crull.
 J. A. Hofwegen.
 G. J. Hogewind.
 G. H. Hollenbach.
 J. Hollestelle.
 A. Hols.
 Prof. dr. G. Holst. begunstiger.
 G. Holst.
 H. Holst.
 J. Holst.
 Mej. ir. L. N. S. Homans.
 Ir. H. Hondius.
 A. J. Honig.
 C. D. 't Hooft.
 H. 't Hooft.
 P. J. 't Hooft.
 R. H. 't Hooft.
 P. Hooftman.
 J. Hoogendoorn.
 Ir. M. van 't Hoogerhuys.
 T. van Hoogevest.
 Ir. P. J. Hoogland.
 A. Hootsen.
 C. Hordijk.
 J. J. Hornstra.
 Ir. A. van der Horst.
 S. Hosang.
 H. A. van der Hout.
 Ir. O. H. van der Hout.
 J. H. Houtman.
 J. P. W. Houtman.
 J. van Houtum.
 R. G. F. van Houtum.
 D. J. van Houweling.
 C. C. M. baron van Hövell tot Westerfliet.
 R. A. Hovenkamp.
 E. P. Hoyer.
 D. N. U. van Hoytema.
 T. F. Hubrecht.
 J. Hudig.
 A. E. Hueber.
 H. D. Huet.
 C. J. C. Hugenholtz.
 E. H. Hugenholtz.
 M. Hugenholtz.
 A. K. Huineman.
 L. D. Huisman.
 P. H. Huisman.
 K. E. Huizinga.
 M. H. Huizinga.
 T. H. Huizinga.
 J. de Hulster.
 J. W. Husen.

- H. A. L. M. Hustinx.
 Ir. L. H. M. Huydts.
 Ir. J. L. Huysinga. donateur.
 H. T. Hylkema.
 W. Hylkema.
 Mej. W. M. Hylkema.
 P. Hijmans van Anrooy.
 M. Idema Greidanus.
 J. F. A. van Ierland.
 J. P. Ilmer.
 N. J. E. Imelman.
 A. M. Ingelse.
 J. Ingerman.
 F. J. Inkiriwang.
 Ir. W. J. Innemee.
 Internationale Vereeniging voor de Rubber
 en andere culturen in Ned. Indië
 beschermer.
 C. T. de Jongh.
 A. C. van Iperen.
 R. K. van Itallie.
 Prof. dr. ir. F. K. Th. van Iterson
 Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr.
 J. Jacobs.
 B. H. Jacobson.
 L. H. Jacobson.
 A. Jager.
 A. E. Jager.
 C. Jager.
 F. van der Jagt.
 G. Jannink. donateur.
 B. Jansen.
 H. A. Jansen.
 J. Jansen.
 J. M. L. Jansen.
 P. C. Jansen.
 W. Jansen.
 J. J. H. Jansen Maneschijn.
 R. Jansma.
 J. Jansma van der Ploeg.
 W. Jansma van der Ploeg.
 P. F. Janssen.
 F. H. Janssen van Raay.
 Ir. H. Janssen van Raay. begunstiger.
 Prof. ir. W. H. L. Janssen van Raay. begunstiger.
 J. W. Janzen.
 N. B. de Jel.
 R. Jonckheer.
 A. de Jong.
 A. H. de Jong.
 F. E. de Jong.
 G. de Jong.
 H. de Jong.
 J. de Jong.
 J. J. de Jong.
 J. J. de Jong.
 W. F. de Jong.
 H. F. de Jonge.
 H. de Jonge van Ellemeet.
 Mej. J. E. Jongert.
 J. G. de Jongh.
 J. J. Jonker.
 P. N. Jonker.
 J. Jonkman.
 R. D. Jonkman.
 O. W. J. de Joode.
 E. J. Joosten.
 Ir. E. Jordens.
 W. P. Jorritsma.
 Prof. mr. A. C. Josephus Jitta. begunstiger.
 G. de Josselin de Jong.
 J. H. van Juchem.
 F. G. Jüngeling.
 C. Kaaskooper.
 D. M. Kalis.
 C. M. Kalkman.
 J. H. F. Kalkman.
 G. J. Kamerbeek.
 C. J. Kamp.
 K. L. Kamp.
 H. Kamps.
 P. Kamps.
 J. C. Kaptein.
 L. J. de Kanter.
 A. C. H. Kanters.
 R. P. van de Kastele.
 K. de Kat.
 J. L. ten Kate.
 J. A. van Kats.
 W. J. Kau.
 E. A. Kauffmann.
 Ir. C. Keesman.
 H. P. Kelder.
 P. E. V. Kerkhof.
 Mej. J. Kerkum.
 R. P. van Kerkwijk.
 G. W. Kernkamp.
 Ir. G. A. Kessler. begunstiger.
 A. J. F. Kets.
 Prof. ir. A. S. Keverling Buisman.
 G. M. Key.
 Khoe Tjee Hie.
 W. Kiel.
 P. J. Kien.
 H. L. Kies.
 H. de Kiewit.
 C. J. Kip.
 Prof. ir. N. C. Kist. stichter en begunstiger.
 H. H. Klamer.
 Ir. J. W. Klaren.
 H. Klarenbeek.
 M. Klasema.
 H. G. Klatt.

- J. B. Klaversteyn.
 Ir. W. M. Klazinga.
 J. H. M. van Kleef.
 A. J. Klein.
 A. Klein Haneveld.
 G. E. Kleingeld.
 K. Kleingeld.
 H. M. A. Klep.
 J. J. de Kler.
 D. J. Klink.
 J. W. Klinkenberg.
 J. F. Klinkhamer.
 J. A. van der Kloes.
 A. Klok.
 F. H. Klokke.
 Prof. ir. J. Klopper. begunstiger.
 Prof. dr. ir. A. J. Kluyver. begunstiger.
 G. D. A. Klijnstra.
 Ir. M. B. J. M. Kneepkens.
 J. Kneppelhout.
 Ir. H. Knol.
 D. J. Knuttel.
 A. J. J. Koch.
 S. S. de Koe.
 H. Koekebakker.
 Mej. C. C. Koeleman.
 Ir. G. J. Koelewijn.
 B. Koens.
 A. Koerselman.
 A. H. A. Koets.
 J. J. de Koeyer.
 T. R. Koiter.
 W. T. Koiter.
 G. Kok.
 P. J. Kok.
 Ir. J. E. F. de Kok. beschermer.
 A. L. Kolb.
 C. Kolff.
 T. Komor.
 J. de Koning.
 G. de Koningh.
 Koninklijk Instituut van Ingenieurs. donateur.
 Kon. Maatschappij „De Schelde” stichter.
 J. de Koo.
 S. K. van der Kooi.
 D. A. A. Koolen.
 Mr. dr. D. A. P. N. Koolen. begunstiger.
 Ir. R. D. Koolhaas.
 G. W. Koopman.
 H. D. E. M. Koopman.
 H. M. van Kooten.
 J. van der Kooy.
 P. L. Kooyman.
 A. Kooymans.
 A. W. Koppejan.
 H. A. W. Koreman.
 A. A. Korporaal.
 S. A. Korporaal.
 J. Korringa.
 Ir. C. W. Kosten.
 H. Koster.
 J. P. Koster.
 T. Kouwenaar.
 P. J. Kramer.
 H. Kramers.
 C. R. Kras.
 Prof. dr. ir. J. Kraus. stichter.
 S. J. van Kregten.
 J. F. Kremer.
 R. Kreuger.
 H. F. F. Kriens.
 J. H. Krietemeyer.
 A. F. Krikke.
 J. H. Kroemer.
 E. Kroeze.
 A. J. Kronenberg.
 B. W. te Kronnie.
 P. J. Kroon.
 N. J. Kruizinga.
 J. Kruys.
 S. G. Kruytbosch.
 M. Krijgsman.
 H. J. Krijn.
 H. J. Kuiper.
 J. R. Kuiper.
 Ir. J. W. Kuiper.
 Ir. L. Kuiper.
 R. J. Kuipers.
 J. van der Kulk.
 C. C. F. Kuylaars.
 C. E. M. de Kuyper.
 C. A. Kuysten.
 A. W. Kuyvenhoven.
 D. W. Kwak.
 Kwik Hok Tiang.
 T. W. La Rivière.
 H. F. van der Laan.
 H. H. R. van der Laan.
 N. van der Laan.
 W. P. van der Laan.
 A. Labrijn.
 Ir. C. R. J. Laceulle.
 H. J. M. Laeven.
 G. N de Laive.
 C. H. Lalleman.
 J. W. H. Lambach.
 Ir. N. T. Lambrechtsen.
 H. Lammers.
 W. Lammers.
 F. L. J. van Lamoen.
 J. C. L. van der Lande. beschermer.
 J. J. de Lange.
 G. Langelaar.

P. J. E. M. van Langendonck.
 J. G. van der Lans.
 E. J. van de Lanschot.
 T. J. W. Lantermans.
 H. A. Lanting.
 P. A. W. Lanzing.
 P. O. Lap.
 A. Last.
 Ir. J. H. M. Latoer.
 F. Latour.
 F. W. Laupman.
 J. M. Lazonder.
 J. Ledeboer.
 A. B. van der Lee.
 A. C. van der Lee.
 J. L. Leefers.
 Ir. W. Leek.
 W. P. van Leening.
 A. J. de Leeuw.
 H. J. van der Leeuw.
 Ir. C. van Leeuwen.
 J. A. van Leeuwen.
 J. W. W. van Leeuwen.
 Ir. W. H. van Leeuwen.
 stichter en beschermer.
 Ir. C. C. Leger.
 H. A. S. Leicher.
 A. Lekkerkerker.
 C. Lely.
 E. Lelyveld.
 H. van Lelyveld.
 V. C. L. Lemmens.
 J. Lens van Rijn.
 R. F. M. Leonhard.
 P. A. Leupen.
 Lie Pik Tjiöe.
 J. L. Liebert.
 A. R. van Liempt.
 Ir. H. L. Ligtenberg.
 F. W. graaf van Limburg Stirum.
 A. A. Lind.
 J. van der Linde.
 N. van der Linde.
 J. Lindeboom.
 H. J. Lindenhovius.
 B. M. Lindner.
 A. E. Lindo.
 Ir. H. van Lingen.
 M. J. W. de Lint.
 P. J. de Lint.
 Jhr. E. L. M. W. van Lintelo de Geer.
 E. Löb.
 M. A. Lochmann van Königsfeldt.
 Ir. J. Lodder.
 Ir. J. A. Lodewijks.
 J. Lohr.
 A. L. M. van Looveren.

L. G. Looyen.
 Ir. A. Lopes Cardozo.
 Ir. M. Lopes Cardozo.
 W. H. Lösken.
 Jhr. ir. H. Loudon. stichter en beschermer.
 J. A. Lucas.
 J. R. A. Ludert.
 M. van der Lugt.
 C. M. Lugten.
 S. K. Luitse.
 R. K. van Lunzen.
 J. J. L. Luti.
 J. G. C. H. van Luyk.
 G. L. Lykles.
 H. B. van Maaren.
 M. C. Maars.
 M. M. Maas.
 H. M. van der Maas.
 A. F. H. Maaskamp.
 D. H. van der Maaten.
 S. C. Maathuis.
 N.V. Maatschappij tot Exploitatie
 der Oliefabrieken Calvé-Delft. donateur.
 Maatschappij voor Scheeps- en
 Werktuigbouw „Feyenoord” stichter.
 N.V. Maatschappij voor Zwavel-
 zuurbereiding v.h. G. T. Ketjen
 & Co. donateur.
 N.V. Machinefabriek „Reineveld”. donateur.
 Machinefabriek Gebr. Stork.
 stichter en donateur
 K. J. Mackenzie.
 Mej. J. C. Mak.
 A. J. van Male.
 C. P. Malepaard.
 J. J. Manders.
 Mej. B. van Manen.
 Mej. M. P. J. Manifarges.
 A. E. Mans.
 A. A. van Mansum.
 C. J. van Mansum.
 J. P. J. Margry.
 W. van der Mark.
 A. Markus.
 H. van Marle.
 J. C. van Mark.
 Ir. W. H. van Marle.
 L. van Marlen.
 J. H. Martin.
 Ir. A. K. M. Martis.
 A. J. Marx.
 L. P. Masion.
 A. van der Mast.
 D. C. Maters.
 K. G. Matheus.
 Ir. J. Matthes.
 J. G. Matzinger.

A. L. F. J. Maurenbrecher.
 W. May.
 L. A. van Mechelen.
 H. J. M. van Meer.
 W. H. C. van der Meer.
 K. F. Meertens.
 Ir. R. H. Mees.
 Ir. G. L. Meesters.
 Ir. C. van Meeuwen.
 S. Meiboom.
 C. Meima.
 H. van Meines.
 G. Menalda van Schouwenburg.
 H. M. G. Menkhorst.
 N.V. Metaaldraadlampenfabriek
 „Volt”. beschermer.
 J. A. Meter.
 K. J. Metman.
 R. H. Mettievier Meyer.
 Prof. ir. H. ter Meulen. begunstiger
 A. J. H. van der Meulen.
 C. W. J. van der Meulen.
 T. H. van der Meulen.
 Ir. J. de Mey.
 C. A. Meyer.
 F. H. Meyer.
 G. H. Meyer.
 Ir. H. Meyer.
 J. F. Meyer.
 N. J. Meyer.
 Prof. P. Meyer.
 ir. J. A. Meylink.
 S. J. Meyn.
 N. J. Meysing.
 A. W. F. Middelberg.
 Ir. W. C. van Mierlo.
 G. C. Milborn.
 Mej. C. H. de Minjer.
 H. A. Minkema.
 Ir. G. M. Minnema.
 J. C. B. Missel.
 Moehamad Sahlan.
 W. H. G. Moen.
 J. J. B. Moerman.
 Mej. J. K. Moermans.
 H. Moes.
 H. C. Molenaar.
 J. A. C. Molenaar.
 Prof. dr. G. A. F. Molengraaff. stichter.
 W. M. J. Mols.
 J. Monster.
 H. Montagne.
 L. A. J. Monté.
 A. A. Molenburgh.
 J. J. Mooy.
 B. A. Moret.
 W. J. G. van Mourik.

Prof. Dr. ir. G. H. van Mourik
 Broekman. begunstiger.
 H. Mous.
 H. Muller.
 H. L. Muller.
 K. A. de Munter.
 J. H. Muntinga.
 A. J. W. Muysen.
 Prof. ir. J. Muysken. begunstiger.
 Ir. R. Naber.
 H. Nanninga.
 Ir. N. Nanninga.
 K. J. Nasse.
 J. P. Nauta.
 T. H. Navis.
 A. Nawijn.
 A. J. Nederbragt.
 Nederlandsche Industrie- en
 Handelmaatschappij. beschermer.
 Nederlandsche Seintoestellenfabriek.
 beschermer.
 D. Neisingh.
 Prof. ir. J. Nelemans.
 Prof. ir. C. L. van Nes. begunstiger.
 H. van Nes.
 Mej. M. J. van Nes.
 F. O. Neumann.
 J. J. Neurdenberg.
 Ir. G. van der Neut.
 J. A. Nicolaas.
 Ir. H. W. Nicolai.
 Ir. J. B. Nieman.
 M. Niermeyer.
 R. H. van Nierop.
 E. F. Nierstrasz.
 K. H. P. Nieukerke.
 Prof. dr. ing. C. J. van Nieuwenburg.
 begunstiger.
 P. E. A. van Nieuwland.
 A. Niks.
 Nio Ing Hwie.
 M. J. Nix.
 G. J. Noome.
 W. van Noord.
 D. Noordhof.
 A. Noorduyn.
 B. C. van Noordwijk.
 J. P. Noordijk.
 D. M. J. van Norden.
 IJ. E. H. Norel.
 Ir. W. Notenboom.
 E. van Nouhuys.
 W. Nijenhuis.
 W. J. Nijveld.
 R. M. M. Oberman.
 J. H. M. Ockels.
 Prof. A. W. M. Odé.

- J. A. Odé.
 J. P. F. Odijk.
 Oei Kok Liang.
 T. Oerder.
 M. W. Okker.
 J. M. Olthuis.
 H. Olij.
 P. Oom.
 W. B. Oort.
 G. J. Oorthuys.
 A. M. van Oortmerssen.
 Ir. J. H. van Oosten.
 M. van Oosten.
 J. Oosterhoff.
 H. Oosterhuis.
 J. H. Oosterhuis.
 Ir. A. Oosters.
 L. M. Oosterwijk.
 G. A. P. Ooykaas.
 Jhr. L. H. Op ten Noort.
 F. P. W. van Ophem.
 J. J. H. van Oppen.
 Ir. H. F. Opwyrda.
 Prof. dr. C. H. van Os.
 O. K. Osinga.
 J. J. Ott de Vries.
 Ir. P. J. Ott de Vries. begunstiger.
 Ir. P. F. S. Otten. beschermer.
 P. Ottenhoff.
 L. den Ouden.
 M. J. den Ouden.
 J. P. Oudgenoeg.
 J. C. Oudshoorn.
 K. Over.
 Mej. A. W. C. Overbeek.
 Ir. P. van Overbeek.
 S. Overbosch.
 H. E. Overduyn.
 H. E. Oving.
 W. G. C. Oxenaar.
 C. J. van Oyen.
 A. Pabbruwe.
 H. Pabbruwe.
 K. W. Pabst.
 F. B. M. Paerels.
 A. H. Palfenier.
 F. G. Pape.
 P. J. Papenhuyzen.
 N.V. Papierfabriek „Gelderland”. stichter.
 H. Parmentier.
 P. W. van der Pas.
 Ir. H. C. Patoir.
 H. P. C. de Pauw Gerlings.
 H. J. E. Peeraer.
 H. J. L. Pel.
 Ir. J. S. Pel.
 B. Pennekamp.
 J. W. H. Penning.
 J. Penris.
 Mej. H. E. Perelaar.
 Ir. G. H. Petit.
 Petroleum Assurantie
 Maatschappij. beschermer.
 Ir. J. A. Pezy.
 H. J. Phaff.
 N. R. J. Phaff.
 J. M. Pfauth.
 J. C. Pfeiffer.
 Dr. A. F. Philips. stichter en beschermer.
 Ir. F. J. Philips. beschermer.
 Dr. ir. G. L. F. Philips. stichter.
 N.V. Philips' Gloeilampen-
 fabrieken. stichter en beschermer.
 N.V. Philips' Radio. beschermer.
 C. J. Pickée.
 J. H. Piets.
 Mej. E. J. Pilon.
 G. Plantema.
 H. Plate.
 J. Ploeg.
 F. O. van der Ploeg.
 Ir. J. Pluim.
 M. H. R. J. Plusjé.
 J. Poel.
 W. W. van der Poel.
 Mej. M. van der Poest Clement.
 G. G. van Poeteren.
 J. N. A. van Poeteren.
 L. van de Pol.
 H. Polak.
 P. J. Polderman.
 W. Polderman.
 Mej. A. G. M. Polis.
 Ir. K. van der Pols.
 M. Polzer.
 W. A. M. Pompe.
 A. C. ter Poorten.
 A. W. Poortman.
 N.V. Pope's Metaal draadlampen-
 fabriek. beschermer.
 J. G. van Poppel.
 J. B. W. Portier.
 D. Pos.
 J. Post.
 Ir. W. S. G. T. Post. begunstiger.
 H. Postel.
 W. Postema.
 S. A. Posthumus.
 T. A. P. Posthumus.
 P. L. Pot.
 T. Pot.
 G. Pothoven.
 A. T. Potjer.
 C. Pouderoyen.

- H. Pouwels.
 R. Prajitno.
 W. Prey.
 E. J. Prins.
 J. J. Prins.
 Prof. ir. E. C. von Pritzelwitz van der
 Horst. begunstiger.
 F. J. D. Proper.
 P. G. Provoost.
 O. A. Prud'homme van Reine.
 Ir. J. P. rummel.
 J. R. Punt.
 F. A. Putman Cramer.
 M. J. W. van Putte.
 T. de Pijper.
 H. E. Quanjel.
 J. Quanjel.
 A. F. L. de Quant.
 Mej. J. C. de Quant.
 P. A. Quist.
 A. C. Recourt.
 M. de Regt.
 H. van Reigersberg Versluys.
 W. P. Reilingh.
 Prof. dr. W. Reinders.
stichter en begunstiger.
 H. E. Reintjes.
 H. Reitsma.
 E. K. Renkema.
 G. M. Renkema.
 J. C. Rentjes.
 M. Reuchlin.
 W. M. Reuhl.
 J. G. Reyers.
 H. Reynders.
 C. Reysenbach.
 C. J. Rhemrev.
 A. E. A. van Rhijn.
 G. J. de Ridder.
 F. E. Riep.
 F. G. van Riet.
 G. van Riet.
 H. J. Ringers.
 Ir. J. Ringers.
 J. J. Rive.
 M. R. Robaard.
 A. A. H. Robbé Groskamp.
 H. B. Robers.
 H. A. Rodrigo.
 B. H. J. Roelofs.
 K. Roes.
 A. J. Roest.
 Ir. J. H. Roldanus.
 J. Rombach.
 Ir. A. J. van Romondt.
 J. B. Roos.
 Ir. L. W. Roos.
 Mej. E. de Roos.
 H. de Roos.
 P. Roosch.
 H. J. Roosdorp.
 D. P. Roosenburg.
 P. C. de Rooy.
 J. F. Roozeveld van der Ven.
 R. R. M. Rosen Jacobson.
 J. C. Rosenstiel.
 Dr. A. C. van Rossem. begunstiger.
 P. van Rossen.
 W. J. J. van Rossum.
 J. S. Rotgans.
 P. B. Rottier.
 Prof. L. A. van Royen. stichter.
 S. F. J. van Royen.
 C. B. H. Royer.
 F. V. Rühl.
 K. I. Ruige.
 R. Rülff.
 G. E. Rumscheidt.
 P. C. Rus.
 J. H. Ruskamp.
 Prof. dr. J. G. Rutgers. begunstiger.
 Ir. R. Rutgers.
 Ir. J. Rutten. begunstiger.
 B. E. Ruys. stichter en donateur.
 L. P. Ruys.
 J. van Rij.
 A. J. F. de Rijck van der Gracht.
 W. J. F. de Rijck van der Gracht.
 A. L. van Rijckevorsel.
 C. J. de Rijk.
 W. Rijneke.
 Ir. C. J. Rijnierse.
 W. E. van Rijswijk de Jong.
 B. M. Saljo.
 C. Salomé.
 Ir. H. Salomonson.
 C. W. van Santen.
 G. Santing.
 J. C. Saul.
 Mej. M. S. van der Schaaf.
 L. van der Schaar.
 H. Schaefer.
 Ir. J. C. Schalkwijk.
 F. Schali.
 T. Schatborn.
 A. J. F. Scheephorst.
 Scheepsbouwkundig Gezelschap
 „William Fraude”. begunstiger.
 E. C. Scheffer.
 Ir. E. J. G. Scheffer.
 Prof. dr. F. E. C. Scheffer. begunstiger.
 P. C. Schell.
 J. P. Scheltens.
 K. Schepel.

- G. H. L. Schepers.
 Prof. ir. W. Schermerhorn.
 B. Scheygrond.
 Ir. E. L. C. Schiff. stichter.
 R. A. J. Schiffmann.
 M. J. Schikker.
 M. G. W. Schiphouwer.
 W. Schlösser.
 A. W. Schmidt.
 Ir. G. C. C. C. Schneider.
 H. J. Schoemaker.
 W. A. Schoenmaker.
 E. Scholten.
 J. W. Scholten.
 J. C. Schönfeld.
 A. B. C. Schoondorp.
 G. A. Schoonkind.
 R. J. Schor.
 A. C. Schotel.
 P. H. Schoute.
 Prof. dr. ir. J. A. Schouten. stichter en begunstiger.
 J. K. Schouten.
 H. C. F. Schram.
 Ir. J. L. Schram.
 D. J. van Schravendijk.
 O. B. Schrieke.
 B. F. Schröder.
 P. Schröder.
 O. B. Schruh.
 Mej. E. F. M. Schrijver.
 N. A. Schrijvershof.
 J. E. Schüller.
 F. Schultz.
 K. Schulz.
 A. Schuringa.
 J. W. Schut.
 R. H. T. Schut.
 Ir. J. J. Schuurmans.
 Ir. A. Schweizer.
 Ir. E. L. Selleger.
 A. Semmelink.
 A. L. W. Seyffardt.
 L. Sickler.
 K. Siderius.
 Prof. dr. L. H. Siertsema. donateur.
 A. W. Siewerts van Reesema.
 G. J. Siezen.
 E. H. Sigal.
 J. C. Sillevius.
 H. Simon Thomas.
 C. A. Simons.
 H. K. M. Simons.
 J. Sipkes.
 M. G. Sirks.
 A. Sitzen.
 J. A. van Slee.
- P. A. W. M. Slegers.
 N. van der Sleen.
 J. A. baron v. Slingelandt.
 J. M. G. D. van Slingelandt.
 J. N. G. baron Sloet van Oldruitenborgh.
 F. Sloof.
 Ir. A. Slooff.
 J. K. P. Sloos.
 H. J. Slot.
 J. G. Slotboom.
 L. C. Sloth Blaauboer.
 Prof. dr. ir. D. F. Slothouwer. begunstiger.
 J. Sluiter.
 A. G. J. van der Sluys.
 J. van der Sluys.
 B. J. Smalbil.
 A. Smit.
 D. J. Smit.
 D. L. M. Smit.
 F. Smit.
 Mej. M. J. Smit.
 P. Smit.
 N.V. Wm. Smit & Co's Transfor-
 matorenfabriek. begunstiger.
 A. J. A. Smits.
 J. H. G. Smits.
 Ir. W. H. Smits.
 J. G. Smitt.
 F. H. Smulders.
 H. J. P. Snell.
 Mej. M. C. Snellen.
 J. H. Snellen van Vollenhoven.
 J. G. F. Snijder.
 P. A. Snijders.
 Ir. L. Soberski.
 R. Soedoro.
 Soehoenan Hamzah.
 J. van Soest.
 C. J. Soeters.
 J. Solleveld.
 L. Songet.
 J. F. M. Sopers.
 J. H. C. Sorber.
 P. J. Sorgedraget.
 Ir. A. Spakler. begunstiger.
 Ir. J. J. van der Spek.
 H. L. Spier.
 H. Spoor.
 J. F. Springer.
 D. A. M. Spronck.
 P. H. G. J. Spuybroek.
 J. W. Spijker.
 C. J. H. A. Staal.
 J. W. G. M. Staal.
 M. Staal.
 Staatsmijnen. beschermer.
 M. Stap.

- S. T. Stap.
 D. M. W. Staring.
 S. van Staveren.
 C. A. van der Steen.
 M. H. Steenbergen.
 S. F. Steeneken.
 D. Steenhuizen.
 N. H. van Steenwijk.
 A. Stegenga.
 J. B. Stek.
 H. H. N. Stel.
 A. van der Steld.
 H. E. Stenfert Kroese.
 Prof. ir. J. A. G. van der Steur.
     stichter en begunstiger.
 J. F. Stieltjes.
 D. Stigter.
 C. Stillebroer.
 H. van der Stoel.
 J. Stoffel.
 F. P. van der Stok.
 D. F. M. H. Stoll.
 N.V. Stoomv. Mij. „Nederland”. stichter.
 Stoomvaart-Maatschappij
 „Rotterdamsche Lloyd”. stichter.
 Jhr. ir. A. S. C. Stoop. donateur.
 Jhr. F. Stoop.
 J. C. Stoppelenburg.
 Ir. C. T. Stork D.Wzn.
 T. P. Storm van Leeuwen.
 J. A. Stoutjesdijk.
 Ir. L. C. Stoutjesdijk J.Wzn.
 Ir. L. C. Stoutjesdijk P.G.zn.
 C. van Straaten.
 F. W. H. van Straaten.
 J. Streef.
 D. B. Streefkerk
 Mej. B. M. Strengers.
 Mej. C. Strumphler.
 Mej. A. Struyk.
 C. C. A. W. Sturm.
 H. Stuurman.
 H. Sutterland.
 J. J. Suyver.
 J. M. van Swaay.
 J. Swart.
 E. Sweep.
 W. R. Sweep.
 J. G. F. Swemle.
 A. A. Swenne.
 Ir. A. W. Swets.
 Ir. A. H. Sweys.
 H. W. Swijter.
 A. D. Sijbesma.
 M. P. D. Sijnja.
 E. W. Taconis.
 P. J. Tadema.
 E. W. Tadema Wielandt.
 Ir. J. Tak. donateur.
 W. Tak.
 H. V. Takes.
 J. Talen.
 Tan Koen Hiok.
 Tan Sioe Siong.
 Tan Swie Hoo.
 P. A. Taselaar.
 J. J. M. Taudin Chabot.
 Technologisch Gezelschap. begunstiger.
 J. C. Teekens.
 L. J. M. Teepe.
 Ir. C. S. Telders.
 Ir. J. H. Telders. begunstiger.
 Ir. L. K. Tempelman Kluit.
 E. H. M. Terheggen.
 J. J. Terwen.
 E. C. Teunissen.
 Ir. N. J. C. Teyken.
 L. van Teyn
 J. C. Theron Mulder.
 W. L. Thieme.
 A. L. Thierens.
 Prof. ir. E. J. F. Thierens. begunstiger.
 Prof. ir. J. W. Thierry. begunstiger.
 P. H. van der Tholen.
 H. O. Thomas.
 J. D. C. Thijssen.
 B. G. Tiekstra.
 C. A. J. Tielung.
 Ir. J. G. Tiemeyer.
 W. F. Tiemeyer.
 D. Tierrie.
 J. G. Timmer.
 J. P. Timmer.
 J. Timmerman.
 Mevr. J. C. Tinbergen—v. d. Vloodt.
 N. Tinbergen.
 Ir. J. A. Tirion.
 L. Tissot van Patot.
 R. A. Tjalkens.
 F. D. Tollenaar.
 Ir. L. H. Tollenaar.
 J. A. Tönjes.
 P. C. Tönjes.
 W. H. van den Toorn.
 D. van Toornenburg.
 W. F. A. A. Tops.
 E. J. G. Toxopeus.
 J. R. Trap.
 E. A. H. van Trigt.
 W. J. J. van Troostenburg de Bruyne.
 J. W. Tuininga.
 D. Tuinstra.
 G. E. Tummers.
 K. H. Tusenius.

H. Tutein Nolthenius.	donateur.	M. E. Verschuur.	
M. Twijnstra.		L. C. Verspoor.	
P. H. Tydeman.		C. Versteeg.	
J. W. van Tijen.		A. A. S. Verwey.	
H. van Tijn.		H. van der Vet.	
H. R. S. Tijssens.		Jhr. H. L. van Vierssen Trip	
J. A. Uyterlinden.		P. D. J. Vinkenborg.	
Ir. R. Val.		W. C. Vis.	
I. M. J. Valeton.		H. M. Viskoop.	
J. W. van der Valk.		H. S. Visman.	
P. J. van der Valk.		J. Visman.	
W. A. van Vark.		N. Visman.	
Ir. W. M. Veen.		K. Visscher.	
B. van Veen.		A. W. Visser.	
Prof. H. J. van Veen.		B. Visser.	
R. van Veen.		Prof. ir. Chr. K. Visser.	begunstiger.
B. M. van der Veen.		Ir. J. Visser.	
H. J. G. van der Veen.		J. A. Visser.	
N. van der Veen.		L. J. Visser.	
R. Veenhoven.		P. J. Visser.	
H. J. Vegter.		W. M. C. Visser.	
C. W. G. van de Velde.		E. E. de Visser.	
P. A. van de Velde.		H. H. Vlasbloem.	
J. H. M. van der Velden.		S. J. Vles.	
J. H. Velders.		W. E. van Vliet.	
F. B. Veldkamp.		W. F. G. L. van Vliet.	
M. A. Vellekoop.		W. R. van Vliet.	
Mej. B. R. N. Vellenga.		W. Voerman.	
A. T. A. C. Velthuysen.		E. Voet.	
J. D. Veltman.		P. W. Voet.	
J. van Velzen.		G. A. J. Voetelink.	
Prof. dr. ir. F. A. Vening Meinesz.	stichter.	Ir. J. F. de Vogel.	stichter en beschermer.
Ir. M. A. Venker.		C. A. Vogelaar.	
J. Venselaar.		L. A. Vogelaar.	
Prof. dr. J. A. Veraart.		Ir. G. M. D. Vogelsang.	
G. H. A. M. Verbraak.		S. G. E. J. L. Voitus van Hamme.	
D. A. Verburg.		A. Volker.	
G. Verdonk.		L. G. Volker.	
Vereeniging van Assistenten		J. D. Volmer.	
aan de T.H.	begunstiger.	J. Volmüller.	
Vereeniging van Delftsche		A. I. van de Vooren.	
Ingenieurs.	stichter.	B. H. Voorendt.	
C. F. Verhage.		H. C. Voorhoeve.	
C. Verhagen.		C. Voormolen.	
J. Verheus.		R. G. M. baron van Voorst tot Voorst.	
J. Verhey.		A. A. van der Voort.	
L. Verhoef.		Mej. J. M. L. van der Voort.	
M. Verhoef.		Prof. ir. I. P. de Vooy.	
G. M. Verloo.		Mej. W. J. van der Vorm.	
C. W. Verloop.		A. G. Vorster.	
Ir. R. VerLoren van Themaat.	begunstiger.	G. A. Vorster.	
C. Vermande.		A. Vos.	
C. A. W. Vermeulen.		A. S. Vos.	
Ir. N. M. W. Vermeulen.		E. A. Vos.	
C. Verschoor.		G. J. Vos.	
W. H. Verschoor.		J. A. W. Vos.	
J. J. Verschuur.		J. M. Vos.	

J. N. Vos.		Werkspoor N.V.	beschermer.
A. de Vos.		H. J. Werner.	
H. D. de Vos.		W. Werner.	
Prof. E. J. Vossnack.	stichter en lid.	Ir. H. C. Wesseling.	donateur.
Ir. A. C. Vreede.		E. G. Wesselink.	
B. Vreede.		A. P. Wesselman van Helmond.	
S. C. de Vreede.		Dr. ir. H. A. van Westen.	
E. W. Vreedenberg.		Prof. ir. F. Westendorp.	begunstiger.
G. Vries.		G. Westendorp.	
A. L. de Vries.		Mej. F. A. J. Westerhof.	
H. G. de Vries.		J. W. van de Wetering.	
J. de Vries.		E. D. H. Wicherlink.	
Ir. J. de Vries.		W. A. Wichers Hoeth.	
R. J. de Vries.		W. A. Wiebenga.	
Ir. R. W. P. de Vries.		J. J. J. van Wiechen.	
Prof. ir. G. H. de Vries Broekman.		T. D. Wielinga.	
N.V. de Vries Robbé & Co.	beschermer.	J. L. Wiemans.	
T. J. Vrins.		J. Wientjes.	
A. K. Vroege.		Mej. T. G. Wierda.	
F. A. W. Vroom.		J. H. Wiersum.	
L. Vroom.		W. Wieske.	
W. H. Vroom.		Ir. J. de Wilde.	
J. J. H. Vrijdaghs.		H. W. Wildeboer.	
D. Vuyk.		J. F. Wilkens.	
L. de Waal.		Ir. T. Willemink.	
W. J. van der Waals.		E. J. Willems.	
J. H. C. van Waart.		H. L. J. Willemsen.	
H. J. van Waes.		J. E. Willemsen.	
L. van Wagtendonk.		C. M. J. Willeumier.	
H. Wagter.		H. van Willigenburg.	
H. J. van der Wal.		F. E. Wilmer.	
H. L. A. van de Wall Bake.		G. Wilschut.	
J. A. Walland.		Ir. W. Wilson.	
Ir. F. G. Waller.	beschermer.	B. Wilton.	
H. F. Waller.	beschermer.	J. H. Wilton.	
W. C. Walvis.		A. C. Wind.	
P. M. Waszink.		W. Winkelman.	
Prof. dr. ir. H. I. Waterman.		C. Winkler.	
A. van Weel.		E. M. Wintgens.	
J. D. van Weel.		P. Wintgens.	
A. J. van der Weele.		J. L. Wispelwey.	
W. J. van der Weerd.		G. D. Withagen.	
J. D. Weevers Stous.		H. J. Witkamp.	
H. van de Weg.		B. Witsen Elias.	
A. K. van der Weg.		Ir. A. J. E. Witsenburg.	
P. A. Wegelin.		E. C. Witsenburg.	
F. C. de Weger.		J. L. Witte.	
Jhr. G. L. W. C. von Weiler.		J. v. Woerden.	
L. J. H. Weinberg.		C. van Woerkom.	
A. van der Wel.		J. S. Woldringh.	
S. J. van Welie.		K. A. Woldringh.	
A. L. Welter.		Ir. I. G. Wolf.	
H. C. Wentink.		M. A. J. Wolf.	
Ir. D. H. van der Werf.		Dr. ir. E. B. Wolff.	donateur.
G. G. van der Werf.		A. F. de Wolff.	
W. M. J. Werker.		W. J. Wolfson.	
J. G. van Werkhoven.		Mej. M. A. C. Wolsheimer.	

J. F. G. M. Wolsky.
 J. E. Woltjer.
 Ir. H. J. van der Woude.
 Ir. I. Wouters.
 B. G. Wttewaal.
 J. J. van Wulfften Palthe.
 J. R. van Wulfften Palthe.
 P. J. Wijga.
 Ir. A. J. N. van Wijk.
 B. van Wijk.
 F. van Wijk.
 J. van Wijk.
 I. Wijnberg.
 S. F. L. baron van Wijnbergen.
 A. P. van Wijnen.
 K. L. van Wijngaarden.
 R. J. van Wijngaarden.
 Ir. E. van der Wijngaart.
 W. H. J. Wijnholds.
 O. A. E. Wijnmalen.
 J. J. de Wijs.
 J. A. Wijsman.
 R. A. Ijdens.
 M. G. Ijdo.
 J. M. Ijland.
 J. Ijlstra.
 H. Ijspeert.

J. J. Zaatman.
 J. Zaayer.
 Mej. ir. M. Zaayer.
 W. van der Zalm.
 B. Zandveld.
 C. A. Zanen.
 F. van Zee.
 G. J. R. Zeegers.
 H. C. Zeeven.
 C. van Zeil.
 F. E. Zekveld.
 T. G. van Zoest.
 H. K. Zoetelief Norman.
 Mej. P. M. van Zon.
 L. C. Zonneveld.
 H. F. Zuiderbaan.
 B. Zuiderhoek.
 D. van Zuilen.
 J. W. Zurhaar.
 Ir. J. Zuurdeeg.
 W. Zuurmond.
 J. Zwart.
 W. G. van Zwet.
 W. F. G. L. van Zijl.
 J. Zijlstra.
 Ir. P. Zijlstra.
 J. D. Zijp.

5. Delftsch Excursiefonds.

(Voor het huishoudelijk reglement en het reglement voor de besteding van gelden toegewezen aan de Afdeelingen der Technische Hoogeschool wordt verwezen naar het jaarboek van de Technische Hoogeschool 1934, blz. 94).

Kort verslag van de besteding der gelden, die in het afgelopen kalenderjaar aan de afdeelingen werden toegewezen.

Afdeeling der Algemeene Wetenschappen.

Op 1 Januari 1935 was een saldo aanwezig van *f* 153,49; van het Delftsch Excursiefonds werd *f* 320,— ontvangen, terwijl aan rente werd gekweekt *f* 4,38.

In Juni 1935 werd eene excursie naar Berlijn gehouden, waarbij onder leiding van de hoogleeraren Dr. H. B. Dorgelo en Dr. C. Zwickler aan verschillende laboratoria door studenten, ingeschreven voor natuurkundig ingenieur, een bezoek werd gebracht. Het aantal deelnemers bedroeg ongeveer 30. Aan 8 hunner werd eene toelage verstrekt tot een totaal bedrag van *f* 300,—; aan kleine onkosten werd *f* 1,10 betaald. Het batig saldo over 1935 bedraagt alzoo *f* 176,77.

Afdeeling der Weg- en Waterbouwkunde.

Het saldo bedroeg op 1 Januari 1935 *f* 717,93; van het Delftsch Excursiefonds werd ontvangen *f* 520,—; aan rente werd gekweekt *f* 22,65.

Aan 2 studenten c.i., die deelnamen aan de excursie onder leiding van Prof. dr. ir. D. F. Slothouwer naar Zuid-Frankrijk in April 1935 werd eene toelage van *f* 90,— in totaal verstrekt.

Op 2 en 3 Juli werd onder leiding van de hoogleeraren Ir. N. C. Kist en Ir. J. W. Thierry eene excursie, uitgaande van het Studentengezelschap „Practische Studie”, gehouden naar Utrecht en Nijmegen, waaraan werd deelgenomen door 28 studenten; ter gedeeltelijke bestrijding der kosten werd uit de excursiekas eene

bijdrage van *f* 182,— verleend, terwijl nog aan drie studenten eene bijdrage van *f* 15,— in totaal werd verstrekt.

Onder leiding van de hoogleeraren Ir. J. A. Bakker, Ir. N. C. Kisten en Ir. J. W. Thierry vond op 1 October 1935 eene excursie met 77 studenten plaats naar Vreeswijk, eveneens uitgaande van „Practische Studie”, aan welk gezelschap eene bijdrage van *f* 115,50 werd verleend. Mitsdien was het aanwezige saldo op 31 December 1935 *f* 858,08.

Afdeeling der Bouwkunde.

Op 1 Januari 1935 was een saldo aanwezig van *f* 377,47; in dat jaar werd van het Delftsch Excursiefonds ontvangen *f* 320,—, terwijl de gekweekte rente *f* 6,55 bedroeg.

Aan eene in April 1935 onder leiding van Prof. dr. ir. D. F. Slothouwer gehouden excursie naar Zuid-Frankrijk werd deelgenomen door 10 studenten (waaronder twee van de civiele afdeling); aan 7 hunner werd eene toelage verstrekt tot een totaal bedrag van *f* 315,—. Onder leiding van de hoogleeraren N. Lansdorp en H. M. Luns werd in September 1935 eene schetsexcursie gehouden naar Brugge, waarvoor uit de excursiekas een bedrag van *f* 62,93 werd beschikbaar gesteld. Aan het einde van het jaar was nog een bedrag van *f* 326,09 in die kas aanwezig.

Afdeeling der Werktuigbouwkunde en Scheepsbouwkunde.

Op 1 Januari 1935 bedroeg het saldo *f* 2121,54. Aan uitkeeringen uit het Delftsch Excursiefonds werd ontvangen *f* 760,—. Hiervan werd in 1935 besteed: *f* 31,13 voor eene excursie in Januari naar de P.E.G.U.S. te Utrecht, uitgaande van het Gezelschap „Leeghwater”, waaraan werd deelgenomen door 60 studenten onder leiding van de hoogleeraren Ir. A. J. ter Linden, Ir. J. Muysken en Ir. F. Westendorp; *f* 409,— voor eene in Maart gehouden excursie naar de Philips' Fabrieken te Eindhoven, met 64 studenten onder leiding van de hoogleeraren J. C. Andriessen, Dr. ir. W. F. Brandsma, Ir. P. Landberg en Ir. J. Muysken, in aansluiting waaraan eene excursie naar verschillende bedrijven in Zuid-Limburg en Luik plaats had, waaraan werd deelgenomen door 42 studenten onder leiding van de hoogleeraren J. C. Andriessen, Dr. ir. W. F. Brandsma, Dr. J. M. Burgers en Ir. A. J. ter Linden; ook deze excursie ging uit van het

Gezelschap „Leeghwater”; *f* 320,— als bijdrage voor eene in April gehouden excursie onder leiding van Prof. ir. P. Landberg naar Oxford en Coventry met 16 studenten; *f* 55,40 aan het Scheepsbouwkundig Gezelschap „William Froude” als bijdrage in de kosten van eene excursie op 18 October naar de sleeptank te Wageningen met 18 studenten onder leiding van de hoogleeraren N. Kal, E. J. Vossnack en Ir. C. M. van Wijngaarden; *f* 25,70 voor eene op 9 November gehouden excursie met 21 studenten onder leiding van evengenoemde hoogleeraren naar de Nederlandsche Scheepsbouw Maatschappij te Amsterdam; *f* 20,— aan een tweetal studenten voor eene in December gehouden excursie naar Twente. Aldus bedroeg het saldo in de excursiekas der afdeeling op 31 December 1935 een bedrag van *f* 2020,31.

Afdeeling der Electrotechniek.

Op 1 Januari 1935 was een saldo aanwezig van *f* 1286,63; over dat jaar werd van het Delftsch Excursiefonds ontvangen *f* 560,— en aan rente *f* 32,18.

In Maart 1935 werd, uitgaande van de Electrotechnische Vereeniging, eene excursie gehouden naar Londen, waarvoor de excursiekas een bedrag van *f* 340,— beschikbaar stelde. In April 1935 werd voor 3 deelnemers aan eene excursie naar Amsterdam *f* 6,— besteed, terwijl voor eene excursie in December 1935, georganiseerd door genoemde Vereeniging, eene tegemoetkoming van *f* 121,22 werd verstrekt. Mitsdien bedroeg het saldo op 31 December 1935 *f* 1411,59.

Afdeeling der Scheikundige Technologie.

Het saldo in de excursiekas der afdeeling bedroeg op 1 Januari 1935 *f* 344,59; als bijdrage uit het Delftsch Excursiefonds werd ontvangen *f* 480,—, terwijl de gekweekte rente *f* 12,77 bedroeg. Hiervan werd in 1935 besteed: *f* 60,— voor eene studiereis van een hoofdassistent naar Ludwigshafen in Januari; *f* 9,— voor een drietal studenten, deel uitmakende van eene excursie op 24 Januari naar Utrecht onder leiding van Prof. dr. A. M. A. A. Steger met 12 studenten; *f* 20,50 voor eene excursie op 28 Maart naar Maarssen en Jutfaas onder leiding van denzelfden hoogleeraar met 18 studenten; *f* 239,48 voor eene van 15—18 April gehouden excursie, uitgaande van het Technologisch Gezelschap, waaraan werd deelgenomen door 24 studenten onder leiding van de hoog-

leeraren Dr. F. E. C. Scheffer en Dr. ir. H. I. Waterman; *f* 132,— voor eene op 27 en 28 Mei gehouden excursie met 20 studenten naar Zuid-Limburg onder leiding van de hoogleeraren Ir. G. A. Brender à Brandis en Dr. ir. H. I. Waterman; *f* 2,50 voor een deelnemer aan de met 20 studenten in Juni gehouden excursie naar Amsterdam en Zaandam onder leiding van Prof. dr. ir. A. J. Kluyver; *f* 28,75 voor eene excursie naar Twente, gehouden op 16 en 17 December, waaraan werd deelgenomen door 55 studenten; de leiding was in handen van de hoogleeraren Dr. ir. J. Böeseken, Dr. ir. W. F. Brandsma, Dr. ir. G. van Iterson Jr., Dr. ir. A. J. Kluyver, Dr. W. Reinders en Dr. A. M. A. A. Steger. Op 31 December 1935 was in de excursiekas aanwezig een bedrag van *f* 345,13.

Afdeeling der Mijnbouwkunde.

Op 1 Januari 1935 bedroeg het saldo *f* 1740,87; aan uitkeeringen uit het Delftsch Excursiefonds werd ontvangen *f* 1040,—. Hiervan werd in 1935 uitgekeerd: *f* 144,50 voor eene met 20 studenten onder leiding van Prof. ir. C. L. van Nes gehouden excursie naar de Werf Conrad op 23 en 24 Januari; *f* 52,60 voor eene onder leiding van Prof. ir. M. H. Caron op 26 Februari gehouden excursie naar de hoogovens te Velsen, waaraan door 29 studenten werd deelgenomen; *f* 1500,— ter tegemoetkoming in de kosten van eene excursie gehouden van 7—18 April onder leiding van de hoogleeraren Ir. M. H. Caron en Ir. C. L. van Nes naar Lotharingen, den Elzas, Savoye en Parijs, waaraan 19 studenten deelnamen; *f* 668,49 als bijdrage in eene excursie van 7 Mei tot 5 Juli gehouden onder leiding van Prof. ir. H. F. Grondijs met 11 studenten naar Bohemen, Hongarije en Roemenië. Op 31 December 1935 was in de excursiekas der afdeeling nog een bedrag van *f* 415,28 aanwezig.

6. Lijst van rectoren en secretarissen van den senaat sedert de oprichting der Technische Hoogeschool.

Studiejaar.	Rector magnificus.	Secretaris v.d. Senaat.	Opmerkingen.
1905—1906	Dr. ir. J. Kraus.		Wegens benoeming tot Minister van Waterstaat op 17 Augustus 1905 afgetreden als rector magnificus.
1905—1907	Dr. S. Hoogewerff.	Mr. B. H. Pekelharing.	
1907—1910	Ir. S. G. Everts.	Ir. I. Franco.	
1910—1913	Dr. ir. J. Cardinaal.	Dr. M. de Haas.	
1913—1916	Ir. W. K. Behrens.	Ir. C. L. van der Bilt.	
1916—1919	Ir. J. C. Dijkhoorn.	Dr. L. H. Siertsema.	
1919—1920	Dr. M. de Haas.	Ir. J. Nelemans.	
1920—1921	Ir. J. Nelemans.	Ir. J. A. G. v. d. Steur.	
1921—1922	Ir. J. A. G. v. d. Steur.	L. A. van Royen.	
1922—1923	L. A. van Royen.	Dr. ing. C. Feldmann.	
1923—1924	Ir. C. L. van der Bilt.	Dr. ir. G. v. Iterson Jr.	
1924—1925	Dr. ing. C. Feldmann.	Dr. G. A. F. Molengraaff.	
1925—1926	Dr. ir. G. v. Iterson Jr.	Ir. W. H. L. Janssen van Raay.	
1926—1927	Ir. W. H. L. Janssen van Raay.	Ir. N. C. Kist.	
1927—1928	Ir. N. C. Kist.	T. K. L. Sluyterman.	
1928—1929	T. K. L. Sluyterman.	P. Meyer.	
1929—1930	Ir. F. Westendorp.	Dr. ing. ir. H. S. Hallo.	
1930—1931	Dr. ing. ir. H. S. Hallo.	Dr. ir. H. ter Meulen.	
1931—1932	Dr. ir. H. ter Meulen.	Ir. J. A. Grutterink.	
1932—1933	Ir. J. A. Grutterink.	Dr. J. G. C. Volmer. } Dr. J. G. Rutgers. }	In verband met zijn aftreden als gewoon hoogleeraar op 1 Januari 1933 werd Dr. J. G. C. Volmer op 7 December 1932 vervangen als secretaris van den Senaat door Dr. J. G. Rutgers
1933—1934	Dr. J. G. Rutgers.	Ir. G. H. de Vries Broekman.	

Studiejaar.	Rector magnificus.	Secretaris v.d. Senaat.	Opmerkingen.
1934—1935	Dr. W. Reinders.	Ir. G. Diehl.	
1935—1936	Ir. G. Diehl.	Dr. F. E. C. Scheffer. Jhr. dr. G. J. Elias.	Wegens gezondheidsredenen werd Dr. F. E. C. Scheffer met ingang van 1 Maart 1936 vervangen als secretaris van den Senaat door Jhr. dr. G. J. Elias.

7. Eere-doctoraten, verleend sedert de oprichting der Technische Hoogeschool.

Datum van het Senaats- besluit.	NAAM.	PROMOTOR.	Opmerkingen.
19 Dec. 1906.	† Dr. A. Kuiper. † Dr. J. Bosscha. † Ir. G. van Diesen. Prof. ir. J. Kraus. † Ir. C. Lely. † Dr. P. J. H. Cuypers.	Dr. S. Hoogewerff. Ir. S. G. Everts. Ir. J. F. Klinkhamer.	Toespraken tot de eere- doctoren op 8 Januari 1907.
20 Dec. 1907.	† Prof. dr. ir. J. H. van 't Hoff.		Gezondheidsredenen verhinderden den be- noemde het eere-di- ploma persoonlijk in ontvangst te nemen.
17 Dec. 1908.	† Ir. R. D. M. Verbeek.	Dr. G. A. F. Molengraaff.	Toespraak tot den eere- doctor 8 Januari 1909.
16 Dec. 1911.	† Dr. J. Lorié.	Dr. H. G. Jonker.	Toespraak tot den eere- doctor 8 Januari 1912.
20 Juni 1913.	† Ir. J. L. Cluysenaer.	Ir. W. K. Behrens.	Toespraak tot den eere- doctor 19 September 1913.
8 Dec. 1916.	† Ir. A. C. C. G. van Hemert. Ir. G. W. van Heukelom. Ir. G. L. F. Philips.	} Ir. J. Nelemans. Dr. W. Reinders.	Toespraken tot de eere- doctoren op 8 Januari 1917.
23 Jan. 1918.	† Prof. dr. H. A. Lorentz.	Dr. M. de Haas.	Toespraak tot den eere- doctor 7 Maart 1918.
16 Dec. 1918.	Ir. J. Schroeder van der Kolk.	Ir. N. C. Kist.	Toespraak tot den eere- doctor 8 Januari 1919.
28 Nov. 1919.	† Prof. dr. H. Kamerlingh Onnes.	Dr. L. H. Siertsema.	Toespraak tot den eere- doctor 8 Januari 1920.
26 Mei 1922.	† Prof. C. P. Holst Gzn.	Ir. J. A. G. v.d. Steur.	Toespraak tot den eere- doctor 2 Juni 1922.
8 Dec. 1924.	† Dr. H. P. Berlage.	Ir. J. A. G. v.d. Steur.	Toespraak tot den eere- doctor 8 Januari 1925.
25 Mei 1925.	† Dr. ir. F. G. Waller.	J. G. C. Volmer.	Toespraak tot den eere- doctor 6 October 1925.

Datum van het Senaatsbesluit.	NAAM.	PROMOTOR.	Opmerkingen.
6 Dec. 1927.	Ir. N. Wing Easton.	Dr. G. A. F. Molengraaff.	Toespraak tot den eere-doctor 9 Januari 1928.
3 Dec. 1928.	† Ir. C. F. Stork. Sir H. W. A. Deterding.	L. A. van Royen. Dr. J. G. C. Volmer.	Toespraken tot de eere-doctoren op 13 Maart 1929.
16 Juni 1930.	Prof. ir. F. K. T. van Iterson. Ir. P. Joosting. Ir. J. A. Ringers.	Ir. A. J. ter Linden. Ir. N. C. Kist. Ir. G. H. van Mourik Broekman.	Toespraken tot de eere-doctoren op 22 September 1930.
5 Dec. 1933.	Prof. G. Holst.	Dr. M. de Haas.	Toespraak tot den eere-doctor 8 Januari 1934.

8. Lijst van in 1935—1936 voor het eerst
ingeschreven studenten.

NAAM.	GEBOORTEPLAATS EN DATUM.	Inge- schreven voor:
Abshoven, P. H. van	Vlaardingen, 13 Juli 1918.	C ₁
Aerschot, M. A. van	's-Gravenhage, 14 Juli 1915.	T ₁
Andriessse, J.	Lho Soekon, 14 April 1917.	W ₁ en E ₁
Assendelft, L. van	Rotterdam, 9 Juni 1918.	W ₁
Asten, W. J. J. M. van	Helmond, 17 Maart 1918.	T ₁
Baarda, W.	Leeuwarden, 20 Juli 1917.	L ₁
Baarda, J. van	Batavia, 2 Maart 1917.	E ₁
Bakels, H. A.	's-Gravenhage, 27 Maart 1908.	A.L.
Bakker, J. C.	Rotterdam, 20 Juni 1914.	W ₁
Bärlein, K.	Rustringen, 5 September 1915.	C ₁
Bartlema, J. T. L.	Magelang, 5 September 1915.	M ₁
Beckman, J. C.	Breda, 12 September 1915.	E ₁
Beckmann, J. H.	Gennep, 2 Februari 1918.	W ₁
Begeer, Mej. R. J. M.	Utrecht, 17 September 1914.	E.L.
Benoist, W.	's-Gravenhage, 1 Maart 1916.	C ₁
Berge, J. C. van den	Padang, 16 Februari 1911.	T ₁
Beukema, W.	Hengelo (O.), 1 Februari 1915.	E ₁
Beukers, Mej. C. E.	Schiedam, 2 Augustus 1916.	E.L.
Beijerinck, L.	Kampen, 27 December 1916.	C ₁
Bezem, J. J.	Rotterdam, 30 April 1916.	T ₁
Bie, A. de	's-Hertogenbosch, 29 September 1917.	C ₁
Bierma, G.	Leeuwarderadeel, 17 Mei 1914.	L ₄
Biezeno, G. G.	Delft, 15 October 1916.	S ₁
Blankevoort, W. N.	Haarlem, 7 December 1917.	C ₁
Blerkom, J. van	Vlissingen, 2 Januari 1918.	W ₁
Blok, L.	Loenen a. d. Vecht, 23 Februari 1905.	E.L.
Boer, W. H.	's-Gravenhage, 20 April 1917.	T ₁
Boer, R. de	Meester-Cornelis, 31 October 1916.	W ₁
Boer, T. F. de	Oldemarkt, 9 Mei 1912.	L ₃
Boers, R.	Madioen, 14 Juni 1918.	E ₁
Boeye, A. M. F.	Poerwokerto, 24 November 1917.	T ₁
Bok, J. A.	Enkhuizen, 21 Mei 1910.	E.L.
Bok, Mej. M. B.	Middelburg, 15 Januari 1912.	A.L.
Bolder, B. C. J.	Arnhem, 29 October 1910.	E.L.
Bongaerts, J. M. P.	Venlo, 17 Maart 1915.	C ₁
Bonte, H. W. F.	Blitar, 16 Juni 1914.	T ₁
Bos, H. M.	Leeuwarden, 7 April 1918.	C ₁
Bos, J.	Nieuw-Helvoet, 16 Juli 1916.	E.L.
Bos, J.	Rotterdam, 16 Augustus 1917.	M ₁
Bossinga, G.	Overschie, 12 Januari 1918.	T ₁
Bottinga, S. O.	Utrecht, 21 October 1915.	M ₁
Bousquet, C. E.	Semarang, 24 December 1914.	T ₁
Brasem, H. L.	Semarang, 13 Januari 1918.	W ₁
Breeje, H. I. den	Gouda, 31 December 1913.	C ₁

NAAM.	GEBORTEPLAATS EN DATUM.	Inge- schreven voor:
Bretonière, A. B. de la	Wonokoio (Toeren, Afd. Malang), 4 November 1914.	E ₁
Broekhuijs, W. H. J.	Rotterdam, 26 November 1914.	W ₁
Brouwer, H. A.	Lemmer, 25 April 1910.	A.L.
Bunschoten, H. W.	Deventer, 12 April 1917.	S ₁
Burck, W. M.	Kortenhoef, 31 October 1916.	W ₁
Burg, F. A. W. van den	's-Gravenhage, 19 December 1913.	E ₁
Bijl, M.	Rotterdam, 1 Februari 1919.	C ₁
Caviet, M.	Balikpapan, 22 November 1917.	T ₁
Ceuninck van Capelle, E. de	Modjokerto, 27 September 1917.	E ₁
Claassen, P. H. J.	Madioen, 16 Augustus 1918.	C ₁
Coolwijk, P. J. G. van	Blitar, 22 December 1916.	W ₁ en C ₁
Costa, R. A. da	's-Gravenhage, 9 Juni 1916.	T ₁
Daams, H.	Apeldoorn, 8 Mei 1917.	N ₁
Defraipont, W. J.	Meerssen, 15 Maart 1911.	E ₅
Deinum, H.	Zwolle, 8 October 1915.	N ₁
Dekker, J.	's-Gravenhage, 22 Juli 1918.	E ₁
Delden, H. H. van	Noordbroek (Gr.), 8 October 1917.	W ₁
Dhont, A. M.	Meppel, 30 Maart 1913.	W ₁
Dias Santilhano, A.	Boekarest, 27 November 1917.	T ₁
Dinger, J.	Heerlen, 14 December 1916.	W ₁
Dobbelmann, L. R. H.	Rijswijk (Z.H.), 1 Juli 1911.	W ₁
Doel, H. van den	's-Gravenhage, 21 Mei 1914.	T ₁
Dommelen, I. S. van	Maastricht, 22 Augustus 1918.	W ₁
Donker Duyvis, J.	Rijswijk (Z.H.), 12 Februari 1919.	T ₁
Douwes Dekker, E. T.	's-Gravenhage, 9 September 1915.	B ₁
Doyer, A. E. J.	Amsterdam, 1 April 1916.	C ₁
Driel, A. van	's-Gravenhage, 11 December 1918.	T ₁
Droogleever Fortuyn, K.	Oegstgeest, 2 September 1917.	E ₁
Duinker, P.	Alphen a. d. Rijn, 4 Januari 1918.	C ₁
Dusseldorp, G.	Usquert, 16 Juli 1916.	W ₁
Dijken, W.	Aalten, 17 Mei 1917.	W ₁
Dijkerman, H. A.	Soekaboemi, 25 Januari 1918.	T ₁
Eck, J. van	Amsterdam, 17 Februari 1916.	E.L.
Edwards, A. R.	Magelang, 10 Februari 1913.	IJ ₁
Eekhof, J. O.	Malang, 5 December 1917.	C ₁
Egas, P.	Soerabaia, 4 Augustus 1914.	M ₁
Egeler, C. G.	Rotterdam, 9 Januari 1917.	B ₁
Elenbaas, F.	Bandoeng, 8 October 1918.	E ₁
Elzerman, J. J.	Strijp, 20 April 1918.	C ₁
Eijk, J. G. H. van der	's-Gravenhage, 20 September 1916.	W ₁
Feis, N.	Modjokerto, 6 Augustus 1918.	W ₁
Feis, R.	Rotterdam, 26 Juni 1918.	T ₁
Figee, J.	Paree, 20 December 1917.	W ₁
Foeken, C.	Renkum, 19 April 1915.	M ₁
Fortuin, E. O.	Lochem, 1 Mei 1910.	E.L.
Gaalen, J. van	Spijkenisse, 16 Juli 1916.	W ₁
Garrer, J. S.	Magelang, 1 Augustus 1913.	W ₁
Gelder, W. K. van	Pankalpinang, 4 Juli 1917.	M ₁
Gerris, P. C.	Bahsoemboe, 4 Mei 1915.	E ₁
Geijl, J. B.	Amsterdam, 9 December 1907.	C ₁

NAAM.	GEBORTEPLAATS EN DATUM.	Inge- schreven voor:
Glaser, E.	Tilburg, 20 Maart 1918.	T ₁
Goemans, G. J.	Dreischor, 10 November 1916.	T ₁
Gorter, S.	Watergraafsmeer, 15 October 1913.	W ₁
Graaf, P. M. de	Rotterdam, 9 October 1917.	W ₁
Groenendijk, P. C.	Willemstad (Curaçao), 25 November 1914.	W ₁
Groot, C. de	Meester-Cornelis, 21 Mei 1917.	S ₁
Groot, W. de	Odoorn, 29 October 1913.	L ₄
Gülcher, E. W.	Djakakarta, 31 Juli 1916.	C ₁
Haaften, A. J. van	's-Gravenhage, 18 September 1917.	S ₁
Haanebrink-Hagedoorn, Mevr R. M. A.	Amsterdam, 9 Februari 1905.	E.L.
Haar, R. J. van der	Klampok, 6 October 1913.	E ₁
Haaren, L. van	Delft, 30 Juli 1912.	A.L.
Haas, Mej. C. M. de	Rotterdam, 14 Juni 1916.	E.L.
Hamer, H. E. den	Buitenzorg, 17 Januari 1916.	W ₁
Han Bing Yang	Delft, 4 November 1916.	E ₁
Hansen, H. N.	Vlissingen, 3 Januari 1914.	W ₁
Hardon, H.	Deventer, 4 Juli 1916.	C ₁
Harmsen, E. J. M.	Ter Neuzen, 11 Augustus 1918.	C ₁
Hazen, A. M.	Bergen op Zoom, 13 April 1919.	W ₁
Heeteren, F. H. van	Bandoeng, 1 Januari 1917.	E ₁
Hellemans, R.	Groningen, 5 September 1912.	T ₃
Hendriksen, A. J. T.	Arnhem, 26 Juni 1914.	T ₁
Herk, J. van	Utrecht, 20 September 1912.	M ₁
Herklots, H.	Perning, 27 Februari 1917.	N ₁
Hilhorst, W. H.	Soerabaja, 31 Juli 1917.	E ₁
Hilst Karrewij, J. H. van der	Utrecht, 2 December 1918.	E ₁
Hoekstra, H.	Schoten, 28 Januari 1917.	E ₁
Hoenkamp, Mej. W. A.	Utrecht, 11 Februari 1919.	B ₁
Holdert, Mej. D.	Batavia, 25 November 1917.	T ₁
Hollenbach, G. H.	Batavia, 27 Maart 1916.	T ₁
Hols, A.	's-Gravenhage, 3 Juni 1917.	M ₁
Honig, A. J.	Koog a. d. Zaan, 14 April 1914.	S ₁
Honig, E.	Koog a. d. Zaan, 9 November 1914.	E.L.
Hoogendoorn, J.	's-Gravenhage, 20 Juni 1917.	E ₁
Hordijk, C.	's-Gravenhage, 16 November 1916.	M ₁
Hosang, S.	Rotterdam, 1 Januari 1918.	E ₁
Houtappel, R. M. F.	Maastricht, 24 Mei 1917.	N ₁
Hovius, P. C.	Semarang, 25 Mei 1917.	W ₁
Husen, J. W. R.	Leiden, 14 Augustus 1916.	M ₁
Hut, T. H.	Pemalang, 23 April 1917.	T ₁
Ilmer, J. P.	Amsterdam, 5 December 1914.	W ₁
Ingerman, J.	Amersfoort, 18 April 1918.	W ₁
longh, W. de	Groningen, 10 Juni 1918.	C ₁
Iwema, R.	Enschede, 2 Juli 1909.	A.L.
Jager, C.	Groningen, 28 Maart 1912.	T ₁
Jagt, F. van der	Hengelo (O.), 3 April 1917.	W ₁
Jansen, B.	Rotterdam, 6 Juli 1915.	C ₁
Jansen, J. P. J.	's-Gravenhage, 22 Februari 1916.	C ₁
Janssen, J. M. L.	Arnhem, 14 September 1918.	N ₁

NAAM.	GEBORTEPLAATS EN DATUM.	Inge- schreven voor:
Jantzen, H. H.	Niederlöschnitz, 2 November 1910.	E.L.
Jong, F. A. R. de	Amsterdam, 6 Maart 1895.	E.L.
Jong, G. de	Ridderkerk, 26 November 1890.	S ₁
Jong, H. C. J. de	Rotterdam, 3 Februari 1917.	E ₁
Jong, J. J. de	Heemstede, 12 Augustus 1918.	C ₁
Jongbloed-Hoogeboom, Mevr. I. A. J.	Amsterdam, 5 December 1905.	E.L.
Jongh, J. G. de	Gameren, 10 October 1917.	E ₁
Keulemans, A. I. M.	Rotterdam, 21 Juni 1908.	C ₁
Keverling Buisman, J. A.	Batavia, 13 October 1915.	W ₁
Kingma, N. H.	Wommels (gem. Hennaarderadeel), 19 April 1915.	C ₁
Kits van Heyningen, A. H.	Apeldoorn, 9 April 1916.	E ₁
Klaren, D. N.	Rijswijk (Z.H.), 6 Juni 1917.	W ₁
Kleiweg de Zwaan, P. J.	Amsterdam, 19 Juni 1915.	T ₁
Klinkenberg, J. W.	Wormerveer, 7 Juni 1914.	W ₁
Klok, A.	Brielle, 15 October 1917.	W ₁
Kneppelhout, J.	Rotterdam, 28 November 1917.	C ₁
Knip, K. M.	Holwerd, 29 April 1918.	T ₁
Koch, B. M.	Leiden, 18 Juni 1916.	T ₁
Koeijer, J. J. de	Yerseke, 26 September 1915.	T ₁
Kok, W.	Nijeveen (Dr.), 25 Maart 1910.	N ₁
Koomans, N.	St. Oedenrode, 18 Maart 1917.	E ₁
Kortmulder, P. J. M.	Rotterdam, 13 October 1915.	W ₁
Kout, T. W.	Batavia, 16 Augustus 1913.	W ₁
Kreuger, R.	Amsterdam, 7 April 1914.	W ₁
Kruijthof, P.	Strijen, 23 Februari 1914.	T ₁
Krythe, Mej. J. M.	's-Gravenhage, 18 April 1913.	A.L.
Kuile, H. D. ter	Enschede, 9 November 1916.	W ₁
Laan, J.	Pernis, 6 Juni 1917.	C ₁
Latour, F.	Koepang, 1 Juli 1916	E ₁
Lee, H. W. van der	Rotterdam, 27 Februari 1915.	W ₁
Leenhouts, J. J.	Vreeland, 6 Augustus 1917.	C ₁
Leeuw, L. de	Rotterdam, 1 April 1918.	T ₁
Licht, J. E.	Dordrecht, 22 September 1918.	T ₁
Lieste, J.	's-Gravenhage, 7 October 1918.	T ₁
Linden, J. van der	Amsterdam, 27 April 1917.	C ₁
Lit, C.	Sloten, 16 September 1917.	C ₁
Lith, G. W. van	Groningen, 6 April 1913.	L ₂
Lob, G.	Brussel, 25 November 1910	A.L.
Loenen Martinet, E. P. G. van	Zwolle, 30 Juni 1875.	E.L.
Loenen Martinet, J. van	Delft, 9 Februari 1917.	N ₁
Lok, K. F.	Bussum, 5 Juli 1915.	L ₂
Lom, J. van	Gorinchem, 3 Juni 1918.	E ₁
Loman, A. D.	Roermond, 29 Juli 1916.	T ₁
Loos, C. N. A. W.	Hillegersberg, 4 October 1915.	E ₁
Loos, A. J. van der	Winterswijk, 31 Maart 1914.	E.L.
Luitse, S. K.	Rotterdam, 29 Januari 1917.	N ₁
Lukas, J. A.	's-Gravenhage, 23 Mei 1917.	B ₁
Maarschalk, J.	Boskoop, 12 November 1907.	W ₄
Marle, J. C. van	Amsterdam, 30 December 1915.	E ₁

NAAM.	GEBORTEPLAATS EN DATUM.	Inge- schreven voor:
Massink, H. R.	Avereest, 30 October 1917.	C ₁ en L ₁
Maurer, H. J.	Ambarawa, 7 April 1914.	S ₁
May, W.	Egmond aan Zee, 3 Juli 1917.	T ₁
Meelker, S. M.	Odoorn, 5 Juli 1913.	L ₄
Meer, H. P. van	Amsterdam, 26 April 1911.	W ₁
Melick, F. A. W. H. van	Vaals, 28 December 1911.	E ₄
Mens, H. L.	Nijmegen, 25 Juni 1912.	E.L.
Meulen, A. J. H. van der	's-Gravenhage, 14 Mei 1916.	C ₁
Meijer, J. F.	Maassluis, 15 Februari 1917.	S ₁
Meijer, R. H.	's-Gravenhage, 16 Mei 1916.	W ₁
Meijsing, N. J.	's-Hertogenbosch, 7 Maart 1917.	N ₁
Mierop, A. L. M.	Soerabaja, 29 October 1908.	W ₁
Moerman, J. J. B.	Oostvoorne, 21 Februari 1918.	N ₁
Moes, H.	Zwolle, 21 September 1914.	M ₁
Montagne, H.	Rotterdam, 20 September 1914.	N ₁
Mous, H.	Heerlen, 21 November 1916.	W ₁
Muller, E.	Dieren (gem. Rheden), 31 Januari 1917.	L ₁
Müller, M.	Delft, 13 Augustus 1915.	C ₁
Nagel, H. C. van der	Bandoeng, 1 Mei 1917.	W ₁
Nagtglas, C. D.	Bussum, 14 Mei 1914.	E ₁
Nawijn, F.	's-Gravenhage, 16 Mei 1916.	C ₁
Neijs, J. W.	Weltevreden, 15 Juni 1915.	E ₁
Noordhuis, T.	Eenrum, 28 Mei 1916.	W ₁
Noordwijk, B. C. van	Amsterdam, 28 Januari 1917.	N ₁
Nuijl, M. J. te	Groningen, 6 Januari 1916.	L ₃
Obermeyer, V.	Budapest, 2 December 1914.	W ₁
Ockels, J. H. M.	Lochem, 21 Februari 1916.	L ₂
Olieman, F. J. J.	's-Gravenhage, 26 November 1918.	T ₁
Oosterveen, B.	Borculo, 11 Juli 1915.	W ₁
Oosterwijk, L. M.	Deventer, 5 Januari 1918.	S ₁
Ophof, A. J.	Soerabaja, 26 Januari 1910.	A.L.
Oppen, J. J. H. van	Maastricht, 21 April 1918.	E ₁
Orth, Mej. G. C. F. A. G.	Rotterdam, 28 Maart 1908.	A.L.
Ott de Vries, A. J.	Amsterdam, 19 Augustus 1917.	S ₁
Oudshoorn, J. C.	's-Gravenhage, 10 Mei 1918.	T ₁
Ouwehand, J. E.	Meester-Cornelis, 22 September 1915.	M ₁
Overbeeke, H. M.	Enschede, 10 Mei 1913.	L ₃
Overeem, A. J. A. van	Bandoeng, 17 Februari 1918.	M ₁
Pabbuwe, A.	Saëntis (Deli), 8 Augustus 1912.	W ₁
Palm, E. C. H.	Makassar, 7 Juli 1907.	A.L.
Pienbroek, J. van	Middelburg, 4 Augustus 1917.	E ₁
Pleijzier, J. A.	Vlaardingen, 16 Februari 1919.	T ₁
Ploeg, A. M. J.	's-Gravenhage, 30 September 1897.	E.L.
Ploeg, R. van der	Leeuwarden, 9 November 1917.	E ₁
Polak, H.	Soerabaja, 14 Juni 1918.	W ₁
Polderman, W.	Velsen, 15 November 1917.	W ₁
Poldervaart, A.	Bandoeng, 6 Juli 1918.	T ₁
Pot, H.	Alblasserdam, 19 November 1917.	E ₁
Prins, A.	Soemberkareng (afd. Probolonggo), 14 November 1917.	E ₁

NAAM.	GEBORTEPLAATS EN DATUM.	Inge- schreven voor:
Prins, E. J.	's-Gravenhage, 10 December 1913.	L ₁
Prior, W. J.	Stad-Almelo, 8 Januari 1913.	C ₁
Rees, J. van	Soembawa, 4 Mei 1916.	B ₁
Reintjens, H. E.	Soerabaja, 27 Februari 1916.	E ₁
Remeijer, A. C.	's-Gravenhage, 27 Februari 1916.	C ₁
Renkema, G. M.	's-Gravenhage, 25 September 1914.	W ₁
Rentjes, J. C.	Groningen, 21 November 1916.	B ₁
Reynders, H.	Soerabaja, 6 April 1917.	E ₁
Rienks, A. J.	Rotterdam, 10 Mei 1918.	C ₁
Rienks, R. J.	Baflo, 29 Mei 1913.	L ₄
Rigterink, D. C.	Bandoeng, 9 April 1917.	N ₁
Rischen, Mej. J.	Batavia, 14 October 1917.	T ₁
Rombouts, W. C. M.	Rotterdam, 21 Juli 1917.	C ₁
Romunde, R. van	's-Gravenhage, 20 October 1916.	E ₁
Roodenburg, IJ.	's-Gravenhage, 16 Juni 1917.	E ₁ en W ₁
Roosenburg, E. A.	Makassar, 13 April 1917.	W ₁
Roozeveld van der Ven, A. F.	's-Gravenhage, 12 Juni 1914.	W ₁
Rouwerd, J.	Leerdam, 18 Augustus 1917.	T ₁
Rueb, Mej. G. J. W.	Breda, 4 September 1885.	E.L.
Ruskamp, J. M.	Utrecht, 10 September 1917.	T ₁
Samson, J. B. A. M.	Zwolle, 19 Juli 1918.	N ₁
Sandbergen, A. F.	Amsterdam, 14 October 1907.	C ₁
Sanders, H.	Zutphen, 11 Juli 1915.	W ₁
Sanders, H. P. K.	Zutphen, 3 April 1915.	E.L.
Savrij, Mej. N.	Haarlem, 24 Augustus 1911.	A.L.
Sax, G. A.	Dokkum, 20 Maart 1911.	C ₁
Sayers, C. F.	Telok Betong, 19 April 1916.	M ₁
Schaaf, Mej. M. S. van der	Harderwijk, 1 December 1917.	T ₁
Schaik, H. H. van	's-Gravenhage, 10 Maart 1918.	B ₁
Schaufele, G.	Lichtenvoorde, 28 Januari 1911.	C ₁
Scheen, H.	Rotterdam, 21 Maart 1918.	T ₁
Schlösser, J. C.	Kerkrade, 19 Juni 1917.	C ₁
Schoehuizen, J.	Rotterdam, 7 November 1917.	E ₁
Schoenmaker, S. J.	Hoogkarspel, 26 Januari 1910.	A.L.
Schönfeld, J. C.	Vlissingen, 5 Juni 1918	N ₁
Schotel, A. C.	Heemstede, 16 April 1917	E ₁
Schotman, H.	Ede, 18 December 1914.	C ₁
Schreuder, W. C. L.	Rijswijk (Z.H.), 21 Juni 1916.	W ₁
Schröder, P.	Amsterdam, 11 April 1907.	C ₁
Seckel, G. E. F.	Frankfurt an Main, 4 April 1917.	W ₁
Selleger, L. A.	Nijmegen, 22 Juni 1908.	E.L.
Sevenhuijsen, F.	Haarlem, 19 December 1916.	B ₁
Seventer, H. van	Sliedrecht, 22 November 1917.	W ₁
Sieuwertsz van Reesema, A. W.	Delft, 2 October 1916.	C ₁
Sigal, E. H.	Amsterdam, 3 September 1917.	T ₁
Simons, C. A.	Pladjoe, 19 Mei 1917.	W ₁
Sitter, L. U. de	Roermond, 19 October 1913.	W ₁
Slee, J. A. van	Poerbolinggo, 6 Januari 1916.	C ₁
Slotboom, J. G.	Winterswijk, 28 November 1918.	W ₁
Snel, G. P.	Batavia, 22 October 1918.	T ₁
Snell, A. W.	Batavia, 27 Januari 1916.	M ₁

NAAM.	GEBORTEPLAATS EN DATUM.	Inge- schreven voor:
Snellen, Mej. M. C.	Utrecht, 4 October 1916.	T ₁
Snijder, J.	Rotterdam, 26 Juli 1917.	C ₁
Spangenberg, T. J.	Amsterdam, 15 April 1910.	E.L.
Spier, R.	's-Gravenhage, 12 Juni 1915.	M ₁
Spitz, A. A.	Amsterdam, 1 Augustus 1917.	W ₁
Spijker, J. W.	Delft, 4 Februari 1917.	T ₁
Starink, A.	's-Gravenhage, 7 December 1917.	C ₁
Steenbergen, A. D. van	Bireuën, 14 Augustus 1915.	W ₁
Stoffel, J.	Vrijenban, 4 December 1916.	W ₁
Storm van Leeuwen, J. W.	Semarang, 30 April 1917.	C ₁
Straaten, T. G. M. van	Rotterdam, 14 October 1915.	W ₁
Surink, H.	Dordrecht, 18 Augustus 1918.	W ₁
Sijnja, M. P. D.	Utrecht, 16 December 1916.	W ₁
Taaligen, H. van	Batavia, 24 December 1916.	W ₁
Tan Koen Hiok	Buitenzorg, 6 Maart 1915.	T ₁
Tellegen, J. W. C.	Batavia, 20 November 1917.	E ₁
Tempelaar, C. W. F.	Almelo, 16 April 1915.	W ₁
Terwogt, H.	Haarlem, 29 Juli 1917.	M ₁
Toxopeus, E. J. G.	Tebing Tinggi, 17 December 1918	N ₁
Trooster, J. H.	's-Gravenhage, 5 Juni 1916.	C ₁
Twijnstra, U.	Amsterdam, 5 Augustus 1917.	W ₁
Tijen, J. W. van	Amsterdam, 14 Juli 1917	T ₁
Tijn, H. van	's-Gravenhage, 14 Februari 1918.	C ₁
Ultee, T.	Woerden, 9 December 1915.	L ₂
Vark, W. A. van	Ridderkerk, 26 Mei 1916.	M ₁
Veen, J. M. van der	Enschede, 28 Augustus 1918.	L ₁
Velden, W. van der	Rotterdam, 23 Augustus 1915.	W ₁
Vermeulen, P.	Oegstgeest, 6 Augustus 1917.	W ₁
Vogelaar, L. A.	Soekaboemi, 23 Juli 1918.	W ₁
Vogelesang, C.	Djocja, 4 Maart 1911.	A.L.
Vooren, A. I. van de	's-Gravenhage, 1 Maart 1919.	W ₁
Voorthuis, H. T.	Bellingwolde, 9 Mei 1918.	T ₁
Vos, G. J.	's-Gravenhage, 23 November 1916.	T ₁
Vos, H.	Bussum, 22 September 1916.	T ₁
Vos, J. A. W.	Tilburg, 29 April 1916.	W ₁
Vreden, L. G. van	Utrecht, 20 September 1915.	W ₁
Vries, G.	Soerabaja, 1 Juli 1917.	E ₁
Vries, L. de	Utrecht, 3 September 1906.	A.L.
Vries, Mej. M. de	Arnhem, 1 October 1916.	T ₁
Vroom, L.	Zutphen, 24 September 1917.	E ₁
Wagtendonk, L. van	Schiedam, 21 Augustus 1911.	C ₁
Wechel, L. te	Rotterdam, 2 Mei 1917.	T ₁
Weeda, J. J.	Minjak Itam, 14 December 1915.	W ₁
Weitzenböck, R. L.	Mödling, 2 November 1915.	E ₁
Wel, A. van der	's-Gravenhage, 26 September 1918.	E ₁
Welij, G. A. van	Groesbeek, 27 Maart 1916.	L ₃
Went, Mej. J. C.	Utrecht, 16 Juni 1905.	A.L.
Went, L. N.	Utrecht, 4 Januari 1919.	T ₁
Wesel, J. C. van	Soerabaja, 23 Augustus 1916.	W ₁
Wesenhagen, H. F.	Nieuwer-Amstel, 20 Juli 1917.	W ₁
Wesselink, C. H. F.	Soekaboemi, 17 Augustus 1912.	W ₁

NAAM.	GEBORTEPLAATS EN DATUM.	Inge- schreven voor:
Wiersum, J. R.	Uithuizen, 3 Februari 1916.	W ₁
Wigman, W.	Rotterdam, 3 Januari 1918.	T ₁
Willemsen, J. E.	's-Gravenhage, 29 April 1918.	C ₁
Winkel, W. M.	Groningen, 6 Mei 1918.	E ₁
Witthaus, Mej. A. C. W.	's-Gravenhage, 5 October 1914.	E.L.
Wolfson, W. J.	Nijmegen, 23 September 1916.	T ₁
Wulfften Palthe, D. W. van	Maarssen, 15 Januari 1919.	N ₁
Wijk, Mej. A. L. van	Rotterdam, 27 April 1914.	E.L.
Wytema, A. J.	Haarlem, 2 Februari 1913.	L ₃
Zuiderhoek, B.	's-Gravenhage, 1 Augustus 1916.	E ₁
Zwart, J. H. de	's-Gravenhage, 5 Januari 1903.	E.L.
Zijlstra, K. C.	Leeuwarden, 19 Januari 1917.	C ₁

9. Overzicht van het aantal der in 1934—1935 en in 1935—1936 voor het eerst ingeschreven studenten.

	Studiejaar 1934—1935.			Studiejaar 1935—1936.		
	Mann.	Vrouw.	Samen.	Mann.	Vrouw.	Samen.
Civil-ingenieur	57	—	57	54	—	54
Bouwkundig ingenieur	31	1	32	7	1	8
Werktuigkundig ingenieur	87	—	87	83	—	83
Scheepsbouwkundig ingenieur	3	—	3	10	—	10
Electrotechnisch ingenieur	65	1	66	49	—	49
Scheikundig ingenieur	41	6	47	53	5	58
Mijn-ingenieur	9	—	9	18	—	18
Natuurkundig ingenieur	24	—	24	17	—	17
Civil-Landmeter	—	—	—	17	—	17
Ijker	1	—	1	1	—	1
Alle lessen	22	3	25	11	4	15
Enkele lessen	7	10	17	17	8	25
	314	21	368	337	18	355

10. Overzicht van het totale aantal der in 1934—1935 en in 1935—1936 ingeschreven studenten.

	Studiejaar 1934—1935.			Studiejaar 1935—1936.		
	Mann.	Vrouw.	Samen.	Mann.	Vrouw.	Samen.
Civiel-ingenieur	352	—	352	356	—	356
Bouwkundig ingenieur	139	10	149	118	8	126
Werktuigkundig ingenieur	406	—	406	411	—	411
Scheepsbouwkundig ingenieur	25	—	25	31	—	31
Electrotechnisch ingenieur	315	3	318	289	3	292
Scheikundig ingenieur	304	29	333	288	26	314
Mijn ingenieur	79	—	79	87	—	87
Natuurkundig ingenieur	99	5	104	89	5	94
Civiel-Landmeter	—	—	—	19	—	19
Ijker	2	—	2	4	—	4
Alle lessen	106	19	125	89	19	108
Enkele lessen	11	14	25	24	16	40
	1838	80	1918	1805	77	1882

11. Lijst van de in 1935—1936 met goed gevolg geëxamineerden.

A. PROPAEDEUTISCHE EXAMENS.

NAAM.	Datum.	Diploma.	NAAM.	Datum.	Diploma.
Aarnoudse, J.	26-6-'36	C	Ehrenburg, J. P.	21-12-'35	T
Alblas, J. B.	7-10-'35	T	Engelkes, W. H.	7-10-'35	W
Alexander, O. J.	26-6-'36	E	Eijssen, L.	26-6-'36	T
Allaart, P. J.	26-6-'36	C	Fasse, J.	27-6-'36	W
Austermühle, H. G.	26-6-'36	E	Flipse, J. L.	7-10-'35	C
Baerveldt, E. M.	13-11-'35	W	Fontein, F. J.	7-10-'35	N
Bals, J. W. ter	26-6-'36	E	Gendt, G. J. L. van	7-10-'35	E
Balvers, J. M.	26-9-'35	E	Geurtsen, H. W. T.	27-9-'35	C
Berge, J. C. van den	26-6-'36	M	Ghijzen, J. J.	26-9-'35	T
Bergh, T. P. van den	7-10-'35	T	Govers, A.	26-6-'36	E
Bes, K. R.	26-6-'36	T	Guijkens, Mej. M. C.	7-10-'35	E
Beun, M.	27-6-'36	W	Gijp Barendregt, G. W.	6-12-'35	C
Binkhorst, I.	27-9-'35	C	van der		
Blieck, V. J. M. de	26-6-'36	E	Hack, H. L. J.	26-9-'35	W
Blitz, J. G.	7-10-'35	T	Haeften, T. H. W. van	26-9-'35	W
Boelens, W. W.	26-6-'36	N	Hamelén, B. van	18-12-'35	C
Boenk, W. J.	7-10-'35	T	Hannewijk, J.	26-6-'36	T
Boer, P.	25-9-'35	E	Hekker, F.	26-6-'36	N
Boer, H. de	26-6-'36	E	Hekker, F.	26-6-'36	E
Boerdijk, A. H.	26-6-'36	N	Helsdingen, C. C. van	7-10-'35	W
Bok, C.	18-12-'35	W	Heuvel, H. N. van den	25-9-'35	M
Bokkel Huinink, G. E. ten	26-6-'36	T	Hofstede, H. M.	7-10-'35	W
Bolle, J. A.	26-9-'35	W	Holst, J.	26-6-'36	E
Bolten, M.	7-10-'35	B	Hooftman, P.	26-6-'36	C
Bongaerts, R. J. V.	27-9-'35	C	Huisman, N. K.	27-6-'36	W
Brandhof, M. van den	7-10-'35	W	Ierland, J. F. A. A.	26-6-'36	N
Breggen, J. A. van der	6-12-'35	C	Imelman, N. J. E.	26-6-'36	C
Broeke, J. J. van den	7-10-'35	E	Ingelse, A. M.	7-10-'35	W
Broekhuijsen, N. J.	7-10-'35	C	Jansen, B.	26-6-'36	C
Bron, J. D.	7-10-'35	E	Jansma van der Ploeg, J.	26-6-'36	B
Bruins, B. J.	18-12-'35	W	Jansz, A.	26-6-'36	B
Cate, W. ten	20-9-'35	W	Johanknegt, J. C.	27-6-'36	W
Croll, H.	27-6-'36	W	Jonge, H. F. de	16-11-'35	W
Dam, B. van	26-6-'36	T	Josselin de Jong, G. de	26-6-'36	C
Deursen, F. van	26-6-'36	C	Juchem, J. H. van	26-9-'35	W
Dix, H. J.	18-12-'35	B	Kalis, D. M.	7-10-'35	C
Doeland, O. J. van	14-12-'35	W	Kanter, L. J. de	26-6-'36	N
Doppenberg, H.	27-6-'36	W	Keulemans, A. I. M.	26-6-'36	T
Dorp, J. van	26-6-'36	T	Klaversteijn, J. B.	27-6-'36	W
Dragstra, T.	26-6-'36	C	Kler, J. J. de	10-10-'35	W
Dijk, J. A. F. van	26-6-'36	N	Knop, G.	7-10-'35	W
Dijkstra, B. J.	26-9-'35	E	Knottenbelt, J. H.	25-9-'35	E
Edelkoort, C.	7-10-'35	C	Koens, B.	27-9-'35	S

NAAM.	Datum.	Diploma.	NAAM.	Datum.	Diploma.
Koning, J. de	18-12-'35	W	Sloth Blaauboer, L. C.	26-6-'36	C
Kouwenaar, T.	25-9-'35	E	Smits, J. H. G.	7-10-'35	C
Kramer, P. J.	27-6-'36	W	Smulders, F. H.	16-11-'35	W
Kramers, H.	26-6-'36	N	Snellen van Vollenhoven,	20-9-'35	M
Kruijtbosch, S. G.	18-12-'35	C	J. H.		
Kuijlaars, C. C. F.	26-6-'36	T	Sorgdrager, H.	14-12-'35	C
Kuyper, J. R.	26-6-'36	T	Sorgedrager, P. J.	26-9-'35	W
Kuijsten, C. A.	26-6-'36	C	Spangenberg, T. J.	14-12-'35	W
Kwak, D. W.	25-9-'35	W	Staal, M.	26-6-'36	E
Langejan, A.	26-6-'36	C	Staring, D. M. W.	7-10-'35	W
Lee, A. C. van der	26-6-'36	E	Stein, H. M.	27-6-'36	W
Leening, W. P. van	26-6-'36	C	Stephan, W. G.	26-6-'36	N
Leeuwen, J. B. van	26-6-'36	T	Stieltjes, J. F.	18-12-'35	W
Lekkerkerker, A.	26-6-'36	C	Stigter, D.	18-12-'35	E
Lelyveld, E.	26-6-'36	T	Storm van Leeuwen, T. P.	27-9-'35	W
Lie Pik Tjoe.	7-10-'35	E	Straaten, F. W. H. van	18-12-'35	W
Mackenzie, K. J.	27-9-'35	C	Swaay, J. M. van	15-6-'36	E
Mechelen, L. A. van	26-6-'36	E	Taconis, E. W.	26-6-'36	C
Meiboom, S.	26-6-'36	N	Tak, J. D.	7-10-'35	T
Meter, J. A.	7-10-'35	C	Tattersall, F. A.	7-10-'35	W
Metman, K. J.	7-10-'35	T	Teitel, A. M.	26-9-'35	N
Minkema, H. A.	14-12-'35	W	Theron Mulder, J. C.	7-10-'35	W
Monté, L. A. J.	26-6-'36	N	Tholen, P. M. van der	27-6-'36	W
Muijser, A. J. W.	11-10-'35	T	Til, K. van	18-12-'35	C
Navis, T. H.	7-10-'35	S	Tydemann, P. H.	26-6-'36	E
Niks, A.	26-9-'35	T	Velzeboer, P. T.	18-12-'35	M
Noordhof, D.	21-12-'35	T	Verburg, D. A.	7-10-'35	C
Oly, H.	21-12-'35	T	Verhagen, C. J. D. M.	10-12-'35	N
Otto, P.	27-6-'36	W	Verheij, J.	7-10-'35	C
Over, K.	11-10-'35	T	Verschoor, W. H.	25-9-'35	B
Poortman, K. A.	26-6-'36	C	Vierssen Trip, Jhr. H. L. v.	18-12-'35	W
Pothoven, G.	26-6-'36	B	Vinkenburg, P. D. J.	25-9-'35	C
Proper, F. J. D.	7-10-'35	T	Vles, S. J.	14-12-'35	E
Prud'homme van Reine, O. A.	27-9-'35	W	Vliet, W. R. van	21-12-'35	T
Regt, M. de	26-6-'36	C	Volker, A.	26-6-'36	C
Rhemrev, C. J.	7-10-'35	W	Vorster, A. G.	14-11-'35	E
Ridder, G. J. de	26-6-'36	E	Vos, T. A.	7-10-'35	W
Ringers, H. J.	7-10-'35	T	Vreedenburg, G.	10-12-'35	E
Risselada, T. J.	14-2-'36	C	Vroege, A. K.	26-6-'36	T
Ruijgrok, G. H. J.	18-12-'35	C	Vroom, F. A. W.	27-6-'36	W
Rijswijk de Jong, W. E. v.	26-6-'36	T	Weinberg, L. J. H.	7-10-'35	C
Saul, J. C.	7-10-'35	C	Werner, W.	26-6-'36	E
Schatborn, T.	27-6-'36	W	Werker, W. M. J.	10-12-'35	T
Scheffer, E. C.	26-6-'36	M	Willems, E. J.	7-10-'35	E
Schering, D. C.	26-6-'36	E	Woldringh, J. S.	7-10-'35	N
Schipmolder, J. G.	7-10-'35	W	Wijk, B. van	26-6-'36	C
Schönfeld, J. C.	21-12-'35	T	Wijk, J. van	26-6-'36	T
Schut, R. H. T.	7-10-'35	N	Wijngaarden, A. van	27-6-'36	W
Sirks, M. G.	25-9-'35	N	Ijdens, R. A.	7-10-'35	T
Slikkerveer, A.	13-11-'35	E	Zoest, T. G. van	7-10-'35	C
Slingelandt, J. M. G. D. baron van	14-12-'35	W	Zwart, J.	18-12-'35	C
			Zijl, W. F. G. L. van	18-12-'35	C

B. CANDIDAATS-EXAMENS.

NAAM.	Datum.	Diploma.	NAAM.	Datum.	Diploma.
Albarda, J. H.	19-12-'35	B	Coerman, J. G.	28-1-'36	T
Altena, L. A. van	19-6-'36	T	Colijn, J. V.	25-6-'36	W
Altena, P. H. van	19-6-'36	T	Corver, J. P.	25-6-'36	S
Althuisius, F.	19-6-'36	T met lof	Cramer, B.	25-6-'36	W
Andel, E. E. van	28-1-'36	T	Croese, J. J.	25-6-'36	W
Ankersmit, J. E. J.	2-7-'36	E	Daalen, M. C. van	30-6-'36	C
Aris, D. J.	25-6-'36	W	Dalmijn, W. J. L.	1-11-'35	E
Arkel, H. van	9-6-'36	M	Delgorge, P.	30-6-'36	C
Arkenbout, D. A.	1-11-'35	B	Dercksen, W. J.	30-6-'36	C
Asharsoetedjo Moenandar	2-7-'36	E	Dieperink, J.	19-12-'35	B
Asselbergs, K. J.	28-1-'36	T	Dobbinga, E.	25-6-'36	W
Aten, B.	30-6-'36	C	Doedens, H. J.	30-6-'36	C
Bakker, H.	28-1-'36	T	Dussen, J. J. van der	25-6-'36	W
Bakker, R.	28-1-'36	T	Eck, R. van	19-6-'36	T
Bartstra, S. A.	2-7-'36	E	Emeis, C. A.	25-6-'36	W
Begemann, C. L.	30-6-'36	C	Engelenburg, W. van	22-10-'35	N
Belfroid, J. M.	15-11-'35	C	Fokkinga, J. D.	25-6-'36	N
Bender, T. O. D.	25-6-'36	W	Fransen, J.	2-7-'36	E
Berg, A. van den	30-6-'36	C	Gadiot, J. M. J.	31-10-'35	W
Berg, D. A. van den	2-7-'36	E	Gaillard, J. G.	13-11-'35	C
Berg, F. W. M. van den	30-6-'36	B	Gelder, F. W. van	23-1-'36	N
Bergen, A. C. van den	25-6-'36	N	Gerlagh, Mej. L.	25-6-'36	N
Bethlehem, J. van	25-6-'36	W	Gevers, Jhr. M.	25-6-'36	N
Beukema toe Water, F. K. T.	19-6-'36	T	Gonggrijp, J. H.	19-6-'36	T
Biezeveld, L. J.	25-6-'36	W	Gool, L. G. H. M. van	30-6-'36	C
Blaauw, M. P.	30-6-'36	C	Grashuis, H. A.	25-6-'36	W
Blok, L.	2-7-'36	E	Gratama, S.	2-7-'36	E
Blom, P. H.	25-6-'36	W	Groeneveld, B.	11-2-'36	E
Bockel, O. van	28-1-'36	T	Groeneveld, H. W.	25-6-'36	S
Boer, K. de	23-1-'36	N	Groot, F. A. de	2-7-'36	E
Bok, F. J.	25-6-'36	W	Haar, F. W. van der	2-7-'36	E
Boomstra, G. J. W.	30-6-'36	C	Haas van Dorsser, A. H. de	23-1-'36	N
Booij, J. de	21-1-'36	W	Habraken, D. G. T.	24-10-'35	B
Borst, Mej. C. de	28-1-'36	T	Hagethorn, Mej. N. E. M.	19-6-'36	T
Bouman, K.	31-10-'35	W	Haighton, A. L.	24-1-'36	M
Bout, C. J. van den	30-6-'36	C	Halm, J.	30-6-'36	C
Bout, R. van den	15-11-'35	C	Hamakers, Mej. C.	25-6-'36	N
Braat, M. C.	30-6-'36	C	Hanegraaff, C. J. A.	19-6-'36	T
Bron, J. D.	25-6-'36	W	Hartmann, J. A. H.	30-6-'36	C
Brouwers, L. IJ.	2-7-'36	E	Hasselt, R. van	28-1-'36	T
Bruin, J. de	24-10-'35	B	Hekker, M.	2-7-'36	E
Bruyn, W. de	24-10-'35	B	Hekker, T.	19-6-'36	T
Buchner, R. B.	2-7-'36	E	Hekket, G.	30-6-'36	C
Buis, J. C.	1-11-'35	E	Hekket, H.	30-6-'36	C
Burger, D.	9-6-'36	M	Hellemans, A.	25-6-'36	N
Buskens, H. M.	19-12-'35	B	Hellemans, R.	19-6-'36	T
Buyn, K. E. C.	28-1-'36	T	Helvoort, H. M. A. van	30-6-'36	B
Cammen, B.A.W. van der	26-10-'35	C	Héman, H. W. F. C.	30-6-'36	C
Capel, L. W.	28-1-'36	T	Hemmes, K.	25-6-'36	W

NAAM.	Datum.	Diploma.	NAAM.	Datum.	Diploma.
Hendrikse, J. M.	30-6-'36	C	Meijer, N. J.	30-6-'36	C
Heringa, P. M.	3-4-'36	T	Meijn, S. J.	30-6-'36	C
Hoek, T. J. J.	28-1-'36	T	Missel, J. C. B.	23-1-'36	N
Hof, M.	1-11-'35	E	Mol, E. A. J.	19-6-'36	T
Hoffmann, P. H. A.	11-2-'36	E	Naerssen, E. J. van	3-2-'36	M
Hooft, H. 't	25-6-'36	S	Nawijn, A.	25-6-'36	N
Hoogenhuijze, W. J. van	1-11-'35	E	Nierstrasz, E. F.	17-12-'35	W
Hoolwerff, G. H. van	30-6-'36	C	Noordwijn, A.	28-1-'36	T
Horseling, J. J.	30-6-'36	C	Olthuis, J. M.	2-7-'36	E
Hudig, J.	28-1-'36	T	Oortmerssen, A. M. van	19-6-'36	T
Huizinga, M. H.	2-7-'36	E	Oosterhoff, J.	28-1-'36	T
Hulsbergen, C. W.	30-6-'36	C	Ouden, L. C. den	25-6-'36	W
Hulshoff Pol, F. J.	30-6-'36	B	Oudgenoeg, J. P.	30-1-'36	M
Hulzen, J. van	31-10-'35	W	Ouwerkerk, P. J. van	17-12-'35	W
Hustinx, H. A. L. M.	11-2-'36	E	Overbeek, Mej. A. W. C.	19-6-'36	T
Hylkema, Mej. W. M.	28-1-'36	T	Papenhuijzen, P. J.	25-6-'36	N met lof
Inkiriwang, F. J.	2-7-'36	E	Pauw Gerlings, H.P.C. de	20-1-'36	W
Jacobson, B. H.	25-6-'36	W	Pels, T. J. M.	16-4-'36	W
Jonker, J. J.	2-7-'36	E	Pennock, J. J.	26-10-'35	C
Jonker, P. N.	25-6-'36	W	Perelaër, Mej. H. E.	19-6-'36	T
Jonkman, R. D.	2-7-'36	E	Pfeiffer, J. C.	28-1-'36	T
Joode, O. W. J. de	1-11-'35	E	Plusje, M. H. R. J.	19-6-'36	T
Kalkman, J. H. F.	30-6-'36	C	Poelma, J.	25-6-'36	W
Kamp, C. J.	30-6-'36	C	Poldermans, P. J.	19-6-'36	T
Kaptein, J. C.	25-6-'36	S	Posthumus, T. A. P.	28-1-'36	T
Kerkum, Mej. J.	25-6-'36	N	Pot, P. L.	25-6-'36	W
Keij, G. M.	28-1-'36	T	Pouderoijen, C.	30-6-'36	B
Klein Haneveld, A.	2-7-'36	E	Pouwels, H.	2-7-'36	E
Kleingeld, K.	25-6-'36	W	Putte, L. A. van de	25-6-'36	N met lof
Koo, J. de	30-6-'36	C	Renkema, E. K.	25-6-'36	W
Kooi, S. K. van der	30-6-'36	C	Riet, F. G. van	28-1-'36	T
Koolen, D. A. A.	25-6-'36	W	Robaard, M. R.	30-6-'36	C
Koppejan, A. W.	15-11-'35	C	Rooij, P. C. de	2-7-'36	E
Kriens, H. F. F.	29-11-'35	B	Rotgans, J. S.	25-6-'36	W
Krietemeijer, J. H.	25-6-'36	S	Royen, S. F. J. van	28-1-'36	T
Kronnie, B. W. te	30-6-'36	C	Rus, P. C.	25-6-'36	W
Krijgsman, M.	30-6-'36	T	Rijck van der Gracht,	19-6-'36	T
Kulk, J. van der	31-10-'35	W	W. J. F. de		
Leeuw, A. J. de	19-6-'36	T	Saljo, Raden Mas	2-7-'36	E
Leeuwen, J. A. van	28-1-'36	T	Schaar, L. van der	26-10-'35	C
Leupen, P. A.	19-12-'35	B	Schoemaker, H. J.	30-6-'36	C
Liebert, J. L.	28-1-'36	T	Schouten, J. K.	2-7-'36	E
Lint, M. J. W. de	15-11-'35	C	Schram, H. C. F.	19-6-'36	T
Looijen, L. G.	30-6-'36	C	Schröder, B. F.	30-6-'36	C
Lunzen, R. K. van	30-6-'36	C	Schulz, K. J.	25-6-'36	W
Maaren, H. B. van	25-6-'36	W	Schuringa, A.	25-6-'36	N met lof
Marlet, A. F.	2-7-'36	E	Siderius, K.	9-6-'36	M
Mast, A. van der	30-6-'36	C	Slooff, F.	30-6-'36	C
Meer, W. H. C. van der	30-6-'36	C	Slot, J. T.	23-10-'35	C
Meima, C.	30-6-'36	C	Sluiter, J.	19-12-'35	B
Meulen, Mej. A. T. H.	28-1-'36	T	Smit, P.	2-7-'36	E
van der			Smit, W.	19-11-'35	W

NAAM.	Datum.	Diploma.	NAAM.	Datum.	Diploma.
Smitt, J. G.	28-1-'36	T	Vroom, J. B.	30-6-'36	B
Sporry, J. R.	2-7-'36	E	Vroom, W. H.	19-12-'35	B
Springer, J. F.	15-11-'35	C	Wagter, H.	19-11-'35	W
Staden ten Brink, P. A. van	2-7-'36	E	Walland, J. A.	13-11-'35	C
Steenwijk, N. H. van	25-6-'36	S	Weel, A. van	25-6-'36	N
Stek, J. B.	25-6-'36	W	Weele, A. J. van der	9-10-'35	C
Steld, A. van der	30-6-'36	B	Weerd, W. J. van der	31-10-'35	W
Stok, F. L.	25-6-'36	N	Weger, F. C. de	30-6-'36	B
Taselaar, P. A.	13-11-'35	C	Wentink, H. C.	13-11-'35	C
Thierens, A. L.	11-2-'36	E	Wichers Hoeth, W. A.	30-6-'36	C
Tiekstra, B. G.	2-7-'36	E	Wielinga, T. D.	25-6-'36	W
Tiemeijer, W. F.	15-11-'35	C	Wiemans, J. L.	28-1-'36	T
Treep, G.	30-6-'36	B	Wientjes, J.	31-3-'36	M
Valk, J. W. van der	25-6-'36	W	Wierda, Mej. T. G.	19-6-'36	T
Veen, H. J. G. van der	30-6-'36	B	Willemsen, H. L. J.	2-7-'36	E
Vegter, Ir. H. J.	25-6-'36	W	Wilton, J. H.	25-6-'36	S
Vellenga, Mej. B. R. N.	28-1-'36	T	Witsenburg, E. C.	2-7-'36	E
Velzen, J. van	31-10-'35	W	Wolff, A. F. de	30-6-'36	C
Verdonk, G.	28-1-'36	T	Wolsky, J. F. G. M.	2-7-'36	E
Vermeulen, C. A. W.	30-6-'36	C	Wijnen, A. P. van	15-11-'35	C
Visser, J. A.	2-7-'36	E	Wijnholds, W. H. J.	31-10-'35	W
Voerman, W.	30-6-'36	C	Wijs, J. M.	15-11-'35	C
Vos, A.	19-12-'35	C	Ijdo, M. G.	25-6-'36	W
Vos, J. N.	2-7-'36	E	Zaaijer, J.	13-11-'35	C
Vos, H. D. de	26-10-'35	C	Zonneveld, L. C.	2-7-'36	E
Vries, A. L. de	28-1-'36	T	Zijlstra, J.	25-6-'36	W

C. INGENIEURS-EXAMENS.

NAAM.	Datum.	Diploma	NAAM.	Datum.	Diploma.
Althuisius, G.	19-6-'36	T	Eek, W. H. van	9-6-'36	M met lof
Aris, D. J.	25-6-'36	W	Egberts, H. A. S.	12-5-'36	W
Asbeck, H. baron van	3-4-'36	M	Eibergen Santhagens,	25-2-'36	W
Baggelaar, H.	9-6-'36	M	R. L. van		
Bals, H. A. A.	19-12-'35	C	Empelen, P. J. M. van	19-6-'36	T
Bazen, M. L.	23-1-'36	N	Fries, G. P.	1-7-'36	C
Bekink, C. F.	1-7-'36	C	Gaag, C. van der	1-7-'36	C
Berben, J. P. A.	31-3-'36	C	Gadiot, J. M. J.	25-6-'36	W
Biegman, T.	25-6-'36	S	Gaikhorst, G.	19-6-'36	T
Blank, B. de	31-1-'36	M	Ganswijk, A. van	1-11-'35	E
Bleeker, B. G.	25-6-'36	W	Gerla, M. J. H.	12-5-'36	W
Boink, J. G. H.	12-5-'36	W	Geus, H. G. J. A. de	6-7-'36	E
Boissevain, E. J. S. G.	27-3-'36	B	Geijl, H. J.	19-12-'35	B
Boland, C. H.	1-7-'36	C	Giljam, B.	25-6-'36	W
Boone, P.	1-10-'35	T	Goossens, J. H.	6-7-'36	E
Booij, P. H. J. A. de	12-5-'36	W	Gorcum, A. H. van	22-10-'35	N
Bos, G. S.	9-10-'35	C	Gramberg, J.	3-4-'36	M
Bos, W. A.	25-6-'36	W	Grever, A. B. G.	3-4-'36	T
Bosscher, H.	25-6-'36	W	Haan, P. J. den	11-2-'36	E
Bouman, H.	1-10-'35	T	Haas, J. J. de	1-11-'35	E
Bouman, K.	25-6-'36	W	Haas, T. K. de	22-10-'35	N
Bout, M. T. van den	28-1-'36	T	Haersma Buma, W. W. v.	1-7-'36	C
Bouwhuysen,	1-7-'36	C	Hardonk, J.	25-6-'36	W
P. A. J. van den			Hartman, A.	28-1-'36	T
Brabers, L. P.	1-7-'36	C	Hartog, L. E. W. den	31-1-'36	M
Brink, Mej. M. C. van	22-10-'35	N	Helden, H. J. van	19-12-'35	C
Brobbel, Mej. L. M.	28-1-'36	T	Hemmes, K.	25-6-'36	W
Bronkhorst, J. A. J.	23-1-'36	N	Henrichs, H. N.	1-10-'35	T
Bruijne, A. I. de	6-7-'36	E	Hensen, H. F. M.	12-5-'36	E
Burg, J. van der	1-10-'35	T	Hillen, J. J.	25-6-'36	W
Buijtenen, J. C. van	19-12-'35	B	Hoek, J. van der	12-5-'36	W
Carpentier, E. E.	6-7-'36	E	Hoekstra, H.	1-11-'35	E
Dalen, Mej. E. J. A. van	1-10-'35	T	Hoeven, H. van der	28-1-'36	T
Dael, W. M. van	27-3-'36	B	Hof, M.	6-7-'36	E
Dam Ham, W. J. ten	25-2-'36	W	Hoorn, J. E. J. van	1-11-'35	E
Dammers, D. N.	17-10-'35	C	Hugenholtz, E. H.	1-11-'35	E
Derks, L. H.	9-10-'35	C	Huisman, P. H.	19-6-'36	T
Dermout, F. J.	9-6-'36	M	Hulzen, J. van	25-6-'36	W
Deij, E. H.	6-7-'36	E	Hustinx, H. A. L. M.	6-7-'36	E
Dhont, J.	3-4-'36	T	Jager, A.	19-6-'36	T
Dieperink, B. E.	9-6-'36	M	Jonker, J. C.	25-6-'36	W
Doets, C. A.	31-3-'36	C	Jordens, E.	9-10-'35	C met lof
Dooper, R.	3-4-'36	T	Joode, O. W. J. de	6-7-'36	E
Doorninck, H. van	30-6-'36	B	Kat, K. de	6-7-'36	E
Doornum, Ir. G. A. W. v.	25-6-'36	W	Kat, W. K. M. de	11-2-'36	E
Douw, G. G.	6-7-'36	E	Keesman, C.	19-12-'35	B
Driessen, J. H.	9-10-'35	C	Kerk, J. van de	31-3-'36	C met lof
Dijkshoorn, R.	25-6-'36	W	Kies, H. L.	28-1-'36	T
Dym, K. A.	9-6-'36	M	Kip, C. J.	19-6-'36	T
			Klep, H. M. A.	19-6-'36	T

NAAM.	Datum.	Diploma.	NAAM.	Datum.	Diploma.
Kloes, J. A. van der	9-6-'36	M	Pijper, T. de	6-7-'36	E
Knol, H.	9-10-'35	C	Renkema, E. K.	25-6-'36	W
Kolb, A. L.	3-4-'36	T	Riessen, H. van	6-7-'36	E
Kooij, J. van der	25-6-'36	W	Ringers, J.	1-7-'36	C
Koppers, H. H.	19-6-'36	T met lof	Rive, J. J.	11-2-'36	E
Kosten, C. W.	23-1-'36	N	Roos, W. F.	12-5-'36	W
Kuiper, J. W.	9-10-'35	C	Roos, J. S. de	12-5-'36	W
Laan, H. F. van der	22-10-'35	M	Rij, J. van	1-10-'35	T
Lambrechtsen, N. T.	1-7-'36	C	Sandberg, Jhr. E. F.	25-6-'36	W
Lammers, H.	30-6-'36	B	Schagen, F. van	1-7-'36	C
Lantermans, T. J. W.	30-6-'36	B	Schalkwijk, J. C.	9-10-'35	C
Lanzing, P. W. A.	9-6-'36	M	Schoenmaker, W. H.	19-6-'36	T
Lathouder, A. de	25-6-'36	S	Schram, J. L.	1-7-'36	C
Leeuw, H. J. van der	12-5-'36	W	Seijffardt, A. L. W.	12-12-'35	W met lof
Leeuwen, C. van	9-10-'35	C	Siezen, G. J.	6-7-'36	E met lof
Leger, C. C.	1-11-'35	E	Smalbil, B. J.	11-2-'36	E
Lens van Rijn, J.	19-6-'36	T	Smit, J.	19-12-'35	B
Libourel, H. J. H.	6-7-'36	E	Smit, W.	25-6-'36	W
Lindenhovius, H. J.	25-6-'36	N met lof	Snijders, P. A.	9-6-'36	M
Luti, J. J. L.	3-4-'36	T	Sopers, J. F. M.	9-6-'36	M
Maars, M. C.	12-5-'36	W	Steenhuizen, D.	25-6-'36	W
Mans, A. E.	28-1-'36	T	Stenger, J.	31-3-'36	C
Mansum, C. J. van	19-12-'35	B	Straaten, C. van	6-7-'36	E
Meertens, K. F.	25-6-'36	W	Surie, J. J.	25-6-'36	S
Meesters, G. L.	12-12-'35	W	Suijver, Ir. J. J.	6-7-'36	E met lof
Melick, F. A. W. H. van	6-7-'36	E	Sweep, E.	28-1-'36	T met lof
Mettivier Meijer, R. H.	28-1-'36	T	Sweep, W. R.	3-4-'36	T
Meulen, Mej. A. T. H. van der	19-6-'36	T	Swets, A. W.	19-6-'36	T
Mierlo, W. C. van	9-10-'35	C	Takes, H. V.	19-6-'36	T
Muller, F. S.	12-12-'35	W	Teeuwen, C. L.	6-7-'36	E
Muller, H. L.	12-5-'36	W	Tempelman Kluit, L. K.	19-12-'35	C
Neeteson, P. A.	22-10-'35	N	Teijken, N. J. C.	31-3-'36	C
Neumann, F. O.	25-6-'36	W	Thomassen, J.	28-1-'36	T
Nieman, J. B.	1-10-'35	T	Timmer, J. P.	12-5-'36	W
Nierstrasz, E. F.	25-6-'36	W	Tinbergen, N.	19-12-'35	C
Noord, W. van	9-6-'36	M	Tissot van Patot, Ir. J. C.	1-11-'35	E
Norden, D. M. J. van	6-7-'36	E	Tollenaar, L. H.	1-10-'35	T
Nijenhuis, W.	22-10-'35	N	Treep, G. A.	19-12-'35	C
Oort, W. B.	3-4-'36	T	Valeton, J. F.	1-11-'35	E
Oosterhuis, J. H.	19-12-'35	B	Veenhoven, R.	25-6-'36	W
Oosters, A.	31-3-'36	C	Velders, J. H.	19-6-'36	T
Ouwerkerk, P. J. van	25-6-'36	W	Velzen, J. van	25-6-'36	W
Paap, A.	22-10-'35	M	Verdonk, G.	19-6-'36	T
Pauw Gerlings, H. P. C. de	25-6-'36	W	Verment, H. H.	12-5-'36	W
Petit, G. H.	19-12-'35	C	Vlasbloem, H. H.	25-6-'36	W
Pickée, C. J.	31-1-'36	M	Voorhoeve, H. C.	28-1-'36	T
Piets, J. H.	30-6-'36	B	Vos tot Nederveen Cap- pel, H. A. E. de	1-11-'35	E
Pilon, Mej. E. J.	19-6-'36	T	Vreede, A. C.	19-12-'35	C
Postema, W.	19-6-'36	T	Vries, K. de	25-6-'36	W
Pot, P. L.	25-6-'36	W	Wackie Eijsten, J.	6-7-'36	E
			Wemelsfelder, J. F.	12-5-'36	W

NAAM.	Datum.	Diploma.	NAAM.	Datum.	Diploma.
Werf, D. H. van der	9-10-'35	C	Winkel, J. te	6-7-'36	E
Werf, G. G. van der	25-6-'36	W	Winkelman, W.	6-7-'36	E
Westerbaan, K.	25-6-'36	W	Wijga, P. J.	28-1-'36	T
Wicherlink, E. D. H.	19-6-'36	T	Wijk, A. J. N. van	28-1-'36	T
Wiebenga, W. A. C. J.	9-6-'36	M	Ziegler, M.	25-6-'36	N met lof
Wilkens, J. F.	6-7-'36	E	Zuurmond, W.	27-3-'36	B
Willemink, T.	19-12-'35	B	Zijlstra, P.	1-11-'35	E

12. Overzicht van het aantal geslaagden voor examens gedurende het studiejaar 1935—1936.

		Civiel- ing.	Bouwk. ing.	Werkt. ing.	Scheeps- bouwk. ing.	Electro- techn. ing.	Scheik. ing.	Mijn- ing.	Natuurk. ing.	Totaal.
Propaedeutisch examen	m.	44	6	49	2	31	33	5	16	186
	vr.	—	—	—	—	1	—	—	—	1
	tez.	44	6	49	2	32	33	5	16	187
Candidaats-examen	m.	61	20	47	7	42	42	7	15	241
	vr.	—	—	—	—	—	8	—	3	11
	tez.	61	20	47	7	42	50	7	18	252
Ingenieurs-examen	m.	35	14	49	3	38	41	18	9	207
	vr.	—	—	—	—	—	4	—	1	5
	tez.	35	14	49	3	38	45	18	10	212

13. Promotiën gedurende het studiejaar 1935—1936.

Datum van de promotie tot doctor in de technische wetenschap.	Naam.	Titel van het proefschrift.	Promotor.	Opmerkingen.
17 Dec. 1935	Ir. G. ter Bruggen	De eocene fyllietformatie in centraal-Borneo.	Prof. dr. J. H. F. Umbgrove	
18 Febr. 1936	Ir. J. Stuurman	Meting van de snelheid van oxydatie van enkele groepen alkenen door perazijnzuur.	Prof. dr. ir. J. Böeseke	Met lof
7 April 1936	Ir. J. R. J. van Dongen	Vergelijkend spanningsonderzoek.	Prof. dr. ir. C. B. Biezeno	
12 Mei 1936	F. E. Riep	De invloed van de bereidingswijze op de samenstelling van lijnolie en op haar eigenschappen als verbindmiddel. (Het lijnolievraagstuk).	Prof. dr. A. M. A. A. Steger	
11 Juni 1936	J. D. Jacobs	Oxydatie door perazijnzuur van enkele onverzadigde carbonylverbindingen.	Prof. dr. ir. J. Böeseke	
19 Juni 1936	Mej. Ir. C. L. Doppler	Onderzoekingen over enkele bestanddeelen van de cacao, meer in het bijzonder over eenige daarin voorkomende celwandstoffen.	Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr.	Met lof
3 Juli 1936	Ir. D. Thöenes	Het ontstaan van asfalt-bitumen.	Prof. dr. ir. H. I. Waterman en Prof. dr. ir. J. A. A. Mekel	

14. Prijsvragen.

Oordeel over een antwoord op een der prijsvragen, uitgeschreven in Juni 1934 en te beantwoorden vóór 15 September 1935.

AFDEELING DER WERKTUIGBOUWKUNDE EN SCHEEPSBOUWKUNDE.

Door de Afdeeling der Werktuigbouwkunde en Scheepsbouwkunde werden drie prijsvragen uitgeschreven, waarvan de eerste als volgt luidde:

„Gevraagd wordt een verhandeling over de vormgeving van uit walsmateriaal door lasschen opgebouwde machinedeelen, in het bijzonder van die deelen van krachtwerktuigen en gereedschappen, welke tot dusver uit gietijzer of staal werden gegoten.

Bij de beantwoording moeten de beide constructie-methoden aan de hand van eenige voorbeelden zooveel mogelijk met elkaar worden vergeleken, o.a. ten aanzien van de sterkte, de stijfheid, het gewicht en de kosten”.

Op deze vraag is een antwoord binnengekomen met het kenteeken: een driehoek in een cirkel.

Dit antwoord — waaraan, wat den uiterlijken vorm aangaat, groote zorg is besteed — omvat een verhandeling van 115 bladzijden, benevens een map met 11 teekeningen.

Het eerste gedeelte der verhandeling is gewijd aan een beschouwing van de algemeene vraagstukken, betreffende het lasschen, terwijl in het tweede gedeelte een vijftal voorbeelden van gelaschte constructies verder zijn uitgewerkt. Deze voorbeelden heeft de schrijver blijkbaar aan de practijk ontleend en, zooals in de vraag ook werd verlangd, heeft hij de gegoten en gelaschte constructies zooveel mogelijk met elkaar vergeleken ten aanzien van de sterkte, de stijfheid, het gewicht en de kosten.

De Afdeeling heeft voor dit tweede gedeelte veel waardeering.

De sterkteberekeningen der verschillende constructies zijn in overeenstemming met het peil, waarop dergelijke berekeningen in den werktuigbouw gewoonlijk staan, terwijl ook de kostenberekeningen — al zijn de gegeven cijfers niet verder te controleeren — op in de practijk verkregen resultaten schijnen te berusten.

De Afdeeling miste echter berekeningen van de stijfheid, ofschoon deze bij twee der behandelde voorbeelden toch wel degelijk van belang zijn, terwijl ook niet altijd is nagegaan of het materiaal, waaruit het gelaschte werkstuk werd opgebouwd, wel voor zijn doel geschikt was.

Minder reden tot lof geeft het eerste gedeelte der verhandeling. De behandeling der stof is daar verward, niet systematisch en oppervlakkig.

Er komen vele mededeelingen in voor, zonder eenige motiveering of vermelding van de bron, waaraan zij werden ontleend.

Ook blijkt op verschillende plaatsen uit de litteratuur te zijn geput, zonder dat het materiaal goed werd verwerkt, waardoor onduidelijke en verkeerde conclusies werden getrokken (blz. 28, 29, 38). De beschrijving der laschmethoden is zeer beknopt, terwijl de toepassing der verschillende methoden onvolledig wordt weergegeven.

De vlambooglasch wordt op een aantal plaatsen fragmentarisch behandeld, maar een principieele behandeling van de laschverbindingen, die met den vlamboog te maken zijn, ontbreekt.

De behandeling van de sterkteberekeningen dezer lasschen is zeer onvolledig.

Verder ontbreekt een vergelijking tusschen hetgeen met lasschen en hetgeen met andere verbindingen, bijvoorbeeld klinken, kan worden bereikt en werd ook niet voldoende ingegaan op een beschouwing van de stijfheid der constructies en van het vraagstuk der voortplanting van trillingen, zooals zich dit bij gegoten en gelaschte constructies voordoet.

De behandeling der eigenschappen der verschillende materialen is onbevredigend, terwijl ook te weinig aandacht werd besteed aan de hulpgereedschappen, die bij het lasschen noodig zijn en die mede de economie van het lasschen beïnvloeden.

Hoezeer de Afdeeling dan ook de door den inzender genomen moeite op prijs stelt en voor het tweede gedeelte van zijn werk gaarne haar waardeering uitspreekt, is zij toch van oordeel, dat dit, wat het eerste gedeelte betreft, niet op zoodanig peil staat, dat het antwoord als geheel voor een bekroning in aanmerking kan komen.

Op de beide andere, door de Afdeeling uitgeschreven, prijsvragen is geen antwoord ingekomen.

PRIJSVRAGEN, uitgeschreven op 2 Juni 1936 en te beantwoorden vóór 15 September 1937 door studeerenden aan een Nederlandsche instelling van hooger onderwijs.

AFDEELING DER SCHEIKUNDIGE TECHNOLOGIE.

Prijsvraag 1.

Wanneer men uitgaat van de veronderstelling, dat het warmte-theorema in den vorm, zooals het door Planck werd gegeven, juist is, kan men met behulp van calorische gegevens de entropie van enkelvoudige stoffen bij elke willekeurige temperatuur en druk berekenen.

Gevraagd wordt een kritische bewerking van de beschikbare gegevens voor koolwaterstoffen (met ten hoogste 8 koolstofatomen in het molecuul) en een zoo goed mogelijk uitgevoerde berekening van de entropieën van deze stoffen in gastoestand bij één atmosfeer en bij ongeveer 300° C, alsmede de waarden van de constanten A en B uit de formule $S = A \log T + B$, welke de berekende waarden voor één atmosfeer druk in de buurt van 300° C zoo goed mogelijk weergeeft.

Prijsvraag 2.

De Afdeeling verlangt een theoretisch onderzoek naar de mogelijkheid, te komen tot een voor de analytische praktijk bruikbare theorie der systematische titratie-fouten bij die titraties, die op oxydaties en reducties berusten (oxydimetrie met permanganaat, jodometrie en eventueel bromatometrie, cerimetrie en titanometrie). Zij zal het op prijs stellen, indien daarbij gelijkelijk aandacht wordt geschonken aan een algemeen geldige, strenge theorie als aan vereenvoudigingen, die in speciale gevallen daarvoor in de plaats kunnen treden. Het gebruik van oxydimetrische indicatoren zal in den kring der beschouwingen dienen te worden betrokken.

De antwoorden op de vragen moeten, met een andere hand dan die van den inzender of met een schrijfmachine, in de Nederlandsche taal zijn geschreven.

De antwoorden moeten vóór of op 14 September 1937 worden toegezonden aan den Secretaris van den Senaat der Technische Hoogeschool, met opgave van een correspondentie-adres van den inzender. Zij moeten geteekend zijn met een spreuk of een ander kenteeken en daarbij moet gevoegd worden een verzegeld briefje,

dat diezelfde spreuk of hetzelfde teeken tot opschrift heeft en den naam, het studievak en het eigen adres des inzenders bevat.

Als studeerenden aan een Nederlandsche instelling van hooger onderwijs en gerechtigd tot het beantwoorden der prijsvragen worden beschouwd allen, die op den datum van deze bekendmaking het recht hadden het onderwijs aan een Nederlandsche hoogeschool of universiteit bij te wonen en die op dezen datum geen diploma als ingenieur, geen ander einddiploma van een hoogeschool of geen doctoraat hadden verkregen.

Op 8 Januari 1938 zal door den Senaat het oordeel der Afdeeling over de ingekomen antwoorden worden bekend gemaakt en aan de inzenders der beste antwoorden, die de bekroning zijn waardig gekeurd, de gouden eere-penning worden uitgereikt.

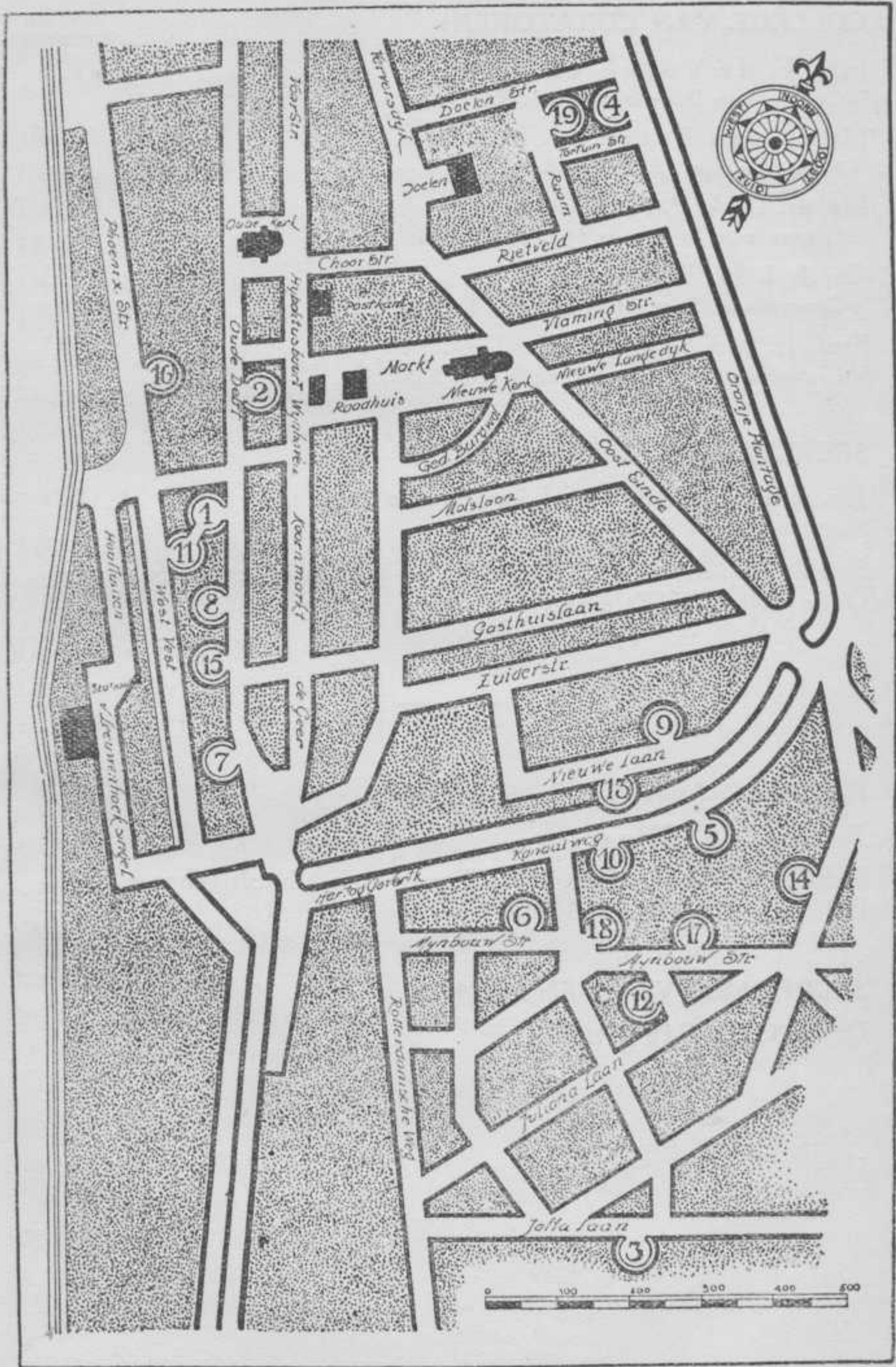
Een met een gouden eere-penning bekroond antwoord wordt teruggezonden aan den inzender; niet bekroonde antwoorden worden teruggezonden aan het opgegeven correspondentie-adres.

II.
STAAT VAN DE TECHN. HOOGESCHOOL
BIJ DEN AANVANG VAN HET STUDIEJAAR
1936—1937.

GEBOUWEN DER TECHNISCHE HOOGESCHOOL.

1. Hoofdgebouw, Oude Delft 95. Tel. 137, 584 en 842.
  2. Vergaderzaal van den senaat, Oude Delft 118. Tel. 1126.
  3. Gebouwen aan de Jaffalaan. Tel. 672.
  4. Gebouw voor weg- en waterbouwkunde, Oostplantsoen 25. Tel. 1399. (Waterbouwkundig laboratorium. Tel. 1398).
  5. Gebouw voor geodesie, landmeten en waterpassen, Kanaalweg 4. Tel. 1980.
  6. (Vervallen).
  7. Gebouw voor bouwkunde, Oude Delft 39. Tel. 58.
  8. Gebouw voor decoratieve kunst, Oude Delft 75. Tel. 673.
  9. Gebouw voor werktuig- en scheepsbouwkunde, Nieuwelaan 76. Tel. 1310. (Rijksvezeldienst. Tel. 934).
  10. Laboratorium voor electrotechniek, Kanaalweg 2b. Tel. 1981.
  11. Gebouw voor scheikunde, Westvest 7 en 9. Tel. 231 en 687.
  12. Laboratorium voor analytische scheikunde, de Vries van Heystplein 2. Tel. 477.
  13. Laboratorium voor microbiologie, Nieuwelaan 5. Tel. 121.
  14. Laboratorium voor technische botanie, Poortlandlaan 67. Tel. 341. (Rijksrubberdienst. Tel. 533).
  15. Laboratorium voor metallographie, Oude Delft 71. Tel. 1929.
  16. (Vervallen).
  17. Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20. Tel. 1982.
  18. Laboratorium voor technische physica, Mijnbouwplein 11. Tel. 1983.
  19. Bibliotheek, Doelenstraat 101. Tel. 1397.
-

LIGGING DER GEBOUWEN.

COLLEGE VAN CURATOREN:

	Jaar van aanvaarding
Ir. J. F. de Vogel, Voorzitter	1921
's-Gravenhage, Buitenrustweg 3. Tel. 332573	
Mr. G. van Baren	1924
Nieuwe Plantage 42. Tel. 408.	
Mr. dr. D. A. P. N. Koolen	1931
's-Gravenhage, Javastraat 50, Tel. 112255.	
Ch. J. I. M. Welter	1933
's-Gravenhage, Statenplein 10. Tel. 556404.	
Prof. ir. J. Klopper	1935
's-Gravenhage, van Lennepweg 5. Tel. 555971.	

SECRETARIS VAN CURATOREN:

Jhr. ir. H. Strick van Linschoten 1921
 Koornmarkt 73a. Tel. 1069.

Spreekuren: Maandag, Woensdag, 11-12 uur, in het hoofdgebouw
 Oude Delft 95, (Telefoon 951).

RECTOR MAGNIFICUS:

Jhr. dr. G. J. Elias.

Spreekuur: Donderdag, 11—12 uur, in het hoofdgebouw, Oude
 Delft 95, (Telefoon 137).

SECRETARIS VAN DEN SENAAT:

Dr. ir. C. B. Biezeno.

**COLLEGE VAN RECTOR MAGNIFICUS
EN ASSESSOREN:**

	Jaar van aanvaarding
Jhr. dr. G. J. Elias, Rector Magnificus	1936
Dr. ing. C. Feldmann	1935
Dr. W. Reinders	1935
H. J. van Veen	1935
Dr. ir. D. F. Slothouwer.	1935
Ir. A. S. Keverling Buisman.	1936
Ir. C. M. van Wijngaarden	1935
Dr. ir. J. A. A. Mekel	1936
Dr. ir. C. B. Biezeno, Secretaris v. d. Senaat, Secretaris.	1936

**COMMISSIE VOOR DE REDACTIE VAN HET JAARBOEK,
VERSCHIJDENDE IN SEPTEMBER 1937:**

De rector magnificus.
De secretaris van den senaat.
Ir. G. Diehl.

COMMISSIE VAN OVERLEG MET DE STUDENTEN:

Jhr. dr. G. J. Elias, Rector Magnificus.
Dr. ir. C. B. Biezeno. Secretaris.
H. J. van Veen.
Ir. A. S. Keverling Buisman.
Dr. ir. D. F. Slothouwer.
Ir. C. M. van Wijngaarden.
E. J. Vossnack.
Dr. ing. C. Feldmann.
Dr. W. Reinders.
Dr. ir. J. A. A. Mekel.

COMMISSIE VOOR DE BIBLIOTHEEK:

Jhr. dr. G. J. Elias, Rector Magnificus.

Dr. C. H. van Os.

Ir. A. S. Keverling Buisman.

Ir. M. J. Granpré Molière.

Ir. J. Muysken.

Ir. E. J. F. Thierens.

Dr. ir. A. J. Kluyver.

Ir. J. A. Grutterink.

Dr. ir. A. Korevaar, Bibliothecaris, Secretaris.

HOOGLEERAREN:**A. Afdeeling der algemeene wetenschappen.**Jaar van ambtsaan-
vaarding te Delft.

Dr. F. Sch u h, De zuivere en toegepaste wiskunde en de
mechanica . . . . . (1907) 1916
Van Boetzelaerlaan 28, 's-Gravenhage.

H. J. v a n V e e n, De zuivere en toegepaste wiskunde en de
mechanica, Voorzitter 1919
Rotterdamsche weg 129. Tel. 1051. Postrekening 29370.

Dr. H. B r e m e k a m p, De zuivere en toegepaste wiskunde
en de mechanica 1919
Rotterdamsche weg 115. Tel. 952. Postrekening 34557

Dr. J. G. R u t g e r s, De zuivere en toegepaste wiskunde
en de mechanica, Secretaris 1914
Van den Eyndestraat 8, 's-Gravenhage. Tel. 552903. Postrekening 118933.

Dr. ir. J. A. S c h o u t e n, De zuivere en toegepaste wis-
kunde en de mechanica 1914
Rotterdamsche weg 111. Tel. 692. Postrekening 29707.

Dr. J. A. V e r a a r t, Het handelsrecht, de staathuishoud-
kunde, de arbeids- en fabriekswetgeving en het mijnrecht. 1919
Wassenaarsche weg 135, 's-Gravenhage. Tel. 775518.

Dr. C. H. v a n O s, De zuivere en toegepaste wiskunde en
de mechanica 1919
Segbroeklaan 78, 's-Gravenhage. Tel. 339454. Postrekening 32497.

Dr. H. B. D o r g e l o, De theoretische en toegepaste natuur-
kunde 1927
Julianalaan 70. Tel. 977. Postrekening 44391.

Dr. C. Z w i k k e r, De theoretische en toegepaste natuur-
kunde 1929
Julianalaan 14. Tel. 1814. Postrekening 153835.

Dr. E. C. W i e r s m a, De theoretische en toegepaste natuur-
kunde 1936
Mijnbouwplein 11.

Mr. A. C. Josephus Jitta (Buitengewoon hoogleeraar), Het staatsrecht, het administratief recht (met uitzondering van de arbeids- en fabriekswetgeving en het mijnrecht) en het handelsrecht 1932
Alexander Gogelweg 33, 's-Gravenhage. Tel. 335880. Postrekening 63198.

Dr. ir. J. Goudriaan (Buitengewoon hoogleeraar), De bedrijfsleer. 1936
Parklaan 11, Eindhoven. Tel. 2494. Postrekening 134171.

Dr. H. A. Kramers (Bijzonder hoogleeraar), De theoretische natuurkunde 1931
Poelgeesterweg 2, Oegstgeest. Tel. 3441 Leiden. Postrekening 77917.

Dr. J. van Loon (Bijzonder hoogleeraar), Het recht van den industrieelen eigendom 1935
Parkweg 3, Deventer. Tel. 4601. Postrekening 21850.

B. Afdeeling der weg- en waterbouwkunde.

Ir. N. C. Kist, De brugbouw en de leer van belangrijke ijzerconstructies 1917
Neuhuyskade 65, 's-Gravenhage. Tel. 774218. Postrekening 2793.

Ir. J. Haringhuizen, De waterbouwkunde, Secretaris . 1919
Stephensonstraat 24, 's-Gravenhage. Tel. 334522. Postrekening 19873.

Dr. ir. G. H. van Mourik Broekman, De waterbouwkunde 1924
Prins Albertlaan 22, Voorburg. Tel. 778294. Postrekening 16914.

Ir. Chr. K. Visser, De kennis en het onderzoek van bouwstoffen, de rioleering en watervoorziening en het maken van bestekken en begrootingen 1915
Julianalaan 1. Tel. 676. Postrekening 71602.

Ir. J. W. Thierry, De waterbouwkunde 1930
Rietzangerlaan 21, 's-Gravenhage. Tel. 339460. Postrekening 22254.

Ir. A. S. Keverling Buisman, De toegepaste mechanica, Voorzitter 1919
Nachtegaallaan 16, 's-Gravenhage. Tel. 332609. Postrekening 59163.

Ir. W. Schermerhorn, Het landmeten, het waterpassen en de geodesie 1926
Kanaalweg 5. Tel. 1980. Postrekening 24975.

Ir. E. R. J. W. **Hondelink**, De aanleg en de exploitatie van wegen. 1936
Oostplantsoen 25.

Ir. J. A. **Bakker** (Buitengewoon hoogleeraar), De leer van het gewapend beton en de toepassing in de burgerlijke bouwkunde, de waterbouwkunde en den brugbouw. 1918
Rozenburglaan 104, Rotterdam (O.). Tel. 52150. Postrekening 56214.

J. M. **Tienstra** (Buitengewoon hoogleeraar), Het landmeten, het waterpassen en de geodesie. 1935
Westplantsoen 30. Tel. 1041. Postrekening 27645.

C. Afdeeling der bouwkunde.

Ir. J. G. **Wattjes**, De architectuur. 1918
Frederikslaan 30, Rijswijk (Z.-H.). Postrekening 119580.

H. M. **Luns**, Het handteekenen en de geschiedenis der schilder- en beeldhouwkunst. 1931
Oude Delft 95. Tel. 1619. (Postrekening 153953, Amsterdam).

Ir. G. **Diehl**, De architectuur. 1924
Thorbeckestraat 32. Tel. 914. Postrekening 43874.

Ir. M. J. **Granpré Molière**, De architectuur. 1924
Nieuwe Plantage 23. Tel. 1166. Postrekening 85084.

Dr. ir. D. F. **Slothouwer**, De architectonische vormleer en de geschiedenis der bouwkunst, Voorzitter. 1926
Lange Voorhout 30, 's-Gravenhage. Tel. 117046. Postrek. 45898.

N. **Lansdorp**, De architectuur, Secretaris. 1932
Van Alkemadelaan 1a, 's-Gravenhage.

Ir. R. L. A. **Schoemaker**, De architectuur. 1924
Julianalaan 16. Tel. 588. Postrekening 21943.

H. **Rosse**, De decoratieve kunst en het ornamentteekenen. 1933
Vlietweg 2, Rijswijk (Z.-H.). Postrekening 230273.

L. O. **Wenckebach** (Buitengewoon hoogleeraar), Het boetseeren en de beeldhouwkunst. 1935
Gooweg 40, Noordwijkerhout. Tel. Noordwijk 97. Postrekening 20871.

D. Afdeeling der werktuigbouwkunde en scheepsbouwkunde.

P. **Meyer**, De werktuigbouwkunde. 1911
Heemskerkstraat 26. Tel. 677. Postrekening 28596.

N. Kal, De scheepsbouwkunde 1922
Poortlandlaan 114. Tel. 1430. Postrekening 118859.

Ir. G. Brouwer, De werktuigbouwkunde. 1905
Kapelplein 13, Scheveningen. Tel. 554307. Postrekening 32318.

J. C. Andriessen, De werktuigbouwkunde 1921
Nassaukade 29, Rijswijk (Z.-H.). Tel. 119750. Postrekening 72332.

E. J. Vossnack, De scheepsbouwkunde 1906
Rotterdamsche weg 105. Tel. 441. Postrekening 51956.

Ir. F. Westendorp, De werktuigbouwkunde 1916
Rotterdamsche weg 99. Tel. 733. Postrekening 40173.

Dr. ir. C. B. Biezeno, De toegepaste mechanica 1914
Nieuwelaan 30. Tel. 697. Postrekening 31124.

Ir. A. J. ter Linden, De werktuigbouwkunde 1927
Julianalaan 3. Tel. 966. Postrekening 48551.

Ir. P. Landberg, De mechanische technologie 1929
Rotterdamsche weg 123. Tel. 516. Postrekening 43787.

Ir. C. M. van Wijngaarden, De werktuigbouwkunde,
Voorzitter 1922
Botaniestraat 40. Tel. 186. Postrekening 114190.

Dr. ir. W. F. Brandsma, De mechanische technologie en
de metallographie, Secretaris 1934
Kanaalweg 9. Tel. 938. Postrekening 29379.

Ir. J. Muysken, De werktuigbouwkunde 1932
Rotterdamsche weg 107. Tel. 177. Postrekening 73512.

Dr. J. M. Burgers, De aërodynamica, hydrodynamica en
hare toepassingen 1918
van Houtenstraat 1. Tel. 1313. Postrekening 13654.

E. Afdeeling der electrotechniek.

Dr. ing. C. Feldmann, De electrotechniek, Voorzitter . . 1905
Rotterdamsche weg 101. Tel. 302. Postrekening 13652.

Dr. ing. ir. H. S. Hallo, De electrotechniek. 1915
Rotterdamsche weg 103. Tel. 539. Postrekening 17263.

Jhr. dr. G. J. Elias, De electrotechniek 1916
Oude Delft 157. Tel. 778. Postrekening 46924.

Ir. E. J. F. Thierens, De electrotechniek, Secretaris . . . 1925
Prinses Marielaan 30, Wassenaar. Tel. 717842. Postrekening 23128.

Dr. ir. W. Th. Bähler, De electrotechniek 1930
Stalpertstraat 111, s-Gravenhage. Tel. 775805. Postrekening 12347.

Dr. ir. N. Koomans (Buitengewoon hoogleeraar), De
electrotechniek 1934
Belvédèreweg 1, 's-Gravenhage. Tel. 551511. Postrekening 17415.

F. Afdeeling der scheikundige technologie.

Dr. ir. J. Böeseken, De organische scheikunde en hare
toepassingen 1907
Phoenixstraat 27. Tel. 923. Postrekening 35678.

Dr. W. Reinders, De fysieke scheikunde, Voorzitter . . . 1908
Rotterdamsche weg 121. Tel. 816. Postrekening 53124.

Dr. ir. G. van Iterson Jr., De microscopische anatomie 1907
Hertog Govertkade 12. Tel. 188. Postrekening 45128.

Dr. F. E. C. Scheffer, De anorganische scheikunde . . . 1917
Flatgebouw Corner House, Reinkenstraat 2e, 's-Gravenhage.
Tel. 391531. Postrekening 14328.

Dr. ir. A. J. Kluyver, De algemeene en toegepaste micro-
biologie 1921
Nieuwelaan 3. Tel. 121. Postrekening 53758.

Dr. ir. H. I. Waterman, De scheikundige technologie,
Secretaris 1919
Nieuwe Plantage 63. Tel. 40. Postrekening 56844.

Dr. ir. C. J. van Nieuwenburg, De analytische schei-
kunde en de scheikunde der bouwstoffen 1920
Rotterdamsche weg 135. Tel. 858. Postrekening 17457.

Dr. ir. W. F. Brandsma, De mechanische technologie en
de metallographie. 1934
Kanaalweg 9. Tel. 938. Postrekening 29379.

. . . . ., De analytische scheikunde en de scheikunde
der bouwstoffen . . . . .

Dr. A. M. A. A. Steger (Buitengewoon hoogleeraar), De
technologie der oliën en vetten . . . . . (1912) 1918
Lanckhorstlaan 36, Haarlem. Tel. 28568.

Jaar van ambtsaan-
vaarding te Delft.

Ir. G. A. Brender à Brandis (Buitengewoon hooglee-
raar), De technologie der brandstoffen 1920
Cremerweg 2, 's-Gravenhage. Tel. 556050. Postrekening 52809.

G. Afdeeling der mijnbouwkunde.

Ir. C. L. van Nes, De mijnkunde, het mijnmeten en kar-
teeren, Secretaris 1925
Dunklerstraat 49, 's-Gravenhage. Tel. 337584. Postrekening 88631.

Ir. J. A. Grutterink, De delfstof- en aardkunde 1906
Van Bleiswijkstraat 179, 's-Gravenhage. Tel. 551742. Postrekening 82760.

Ir. H. F. Grondijs, De ertskunde 1926
Willem Frederiklaan 4, 's-Gravenhage. Tel. 552308. Postrekening 107180.

Ir. M. H. Caron, De metallurgie en de docimasie 1928
Sportlaan 103, 's-Gravenhage. Tel. 339435. Postrekening 144862.

Dr. ir. J. A. A. Mekel, De geologie, Voorzitter. 1929
Oude Delft 126. Tel. 1448. Postrekening 125016.

Dr. J. H. F. Umbgrove, De geologie 1930
Kleinhoefijzerlaan 3. Wassenaar. Tel. 716296. Postrekening 165265.

OUD-HOOGLEERAREN, ZITTING HEBBENDE IN DEN SENAAT:

Dr. ir. J. Kraus 1905
Nassauplein 33, 's-Gravenhage.

Dr. H. de Vries (Universiteit Amsterdam). 1907
Vossiusstraat 39, Amsterdam Z.

Dr. A. Smits (Universiteit Amsterdam). 1908
Mozartkade 11, Amsterdam Z.

Mr. dr. C. A. Verrijn Stuart 1909
Prof. Lorentzlaan 70, Zeist.

Dr. ir. F. K. Th. van Iterson. 1913
Valkenburgerweg 29, Heerlen.

Dr. J. A. Barrau (Universiteit Utrecht). 1913
Mauritsstraat 92, Utrecht.

M. Clément 1913
Frankrijk.

Dr. D. van Blom (Universiteit Leiden) 1916
Oude Vest 105, Leiden.

	Jaar van aftreding.
Mr. P. J. M. Aalberse . . . . . Johan van Oldenbarneveltlaan 82, 's-Gravenhage.	1918
Ir. C. W. Weys . . . . . Prinsevinkenpark 37, 's-Gravenhage.	1919
Ir. J. Klopper . . . . . Van Lennepweg 5, 's-Gravenhage.	1919
Dr. W. J. de Haas (Universiteit Leiden). . . . . Rijnsburgerweg 20, Leiden.	1922
Ir. G. J. van Swaay . . . . . Nieuwe Plantage 5.	1922
Ir. W. P. Smit . . . . . Pieter Bothstraat 16, 's-Gravenhage.	1923
Ir. W. K. Behrens . . . . . Phoenixstraat 23.	1924
Ir. Hk. J. Heuvelink . . . . . Sweerts de Landasstraat 44, Arnhem.	1926
Ir. E. C. von Pritzelwitz van der Horst. . . . . Bloemcamplaan 10, Wassenaar.	1927
Dr. A. D. Fokker . . . . . Conollyweg 1, Station Santpoort.	1927
Ir. D. Dresden . . . . . Burgemeester Reigerstraat 89, Utrecht.	1928
Dr. ir. H. A. Brouwer (Universiteit Amsterdam) . . . . . Nieuwe Prinsengracht 130, Amsterdam C.	1929
Dr. L. H. Siertsema . . . . . Rusthoekstraat 12, Scheveningen.	1929
Ir. J. Nelemans . . . . . Benoordenhoutscheweg 96, 's-Gravenhage.	1929
Dr. G. A. F. Molengraaff . . . . . Groothoefijzerlaan 40, Wassenaar.	1930
A. F. Gips . . . . . Frankenstraat 11, 's-Gravenhage.	1930
Ir. I. P. de Vooy . . . . . Velperweg 61, Arnhem.	1930

	Jaar van aftreding.
Ir. J. A. G. van der Steur . . . . . Van Lennepweg 15, Oosterbeek.	1931
Ir. W. H. L. Janssen van Raay . . . . . Schuytstraat 192, 's-Gravenhage.	1932
Ir. J. C. Dijkhoorn . . . . . Ten-Hovestraat 13, 's-Gravenhage.	1932
Dr. J. H. Valckenier Kips . . . . . Barchemscheweg 84, Lochem.	1932
Dr. J. G. Sleeswijk . . . . . Frankenstraat 32, 's-Gravenhage.	1933
Ir. C. L. van der Bilt . . . . . Wassenaarscheweg 124, 's-Gravenhage.	1933
L. A. van Royen . . . . . Van Calcarlaan 44, Wassenaar.	1934
Dr. W. A. Versluys . . . . . Schloszhotel Wilhelmshöhe bij Kassel.	1935
A. W. M. Odé . . . . . Ruysdaellaan 23, Bilthoven.	1935
Dr. M. de Haas . . . . . Storm van 's-Gravesandeweg 15, Wassenaar.	1936
Ir. G. H. de Vries Broekman . . . . . Duinweg 21d, 's-Gravenhage.	1936
Dr. ir. H. ter Meulen . . . . . Oude Delft 49.	1936

LECTOREN:

A. Afdeeling der algemeene wetenschappen.

	Jaar van benoeming.
Ir. H. C. Volkers, De toegepaste natuurkunde. . . . . Oostsingel 52. Tel. 1266. Postrekening 25134.	1908
Dr. D. van Dantzig, De wiskunde en de theoretische mechanica . . . . . Hoogeweg 23, Wassenaar, Tel. 717347. Postrekening 154196.	1932

B. Afdeeling der weg- en waterbouwkunde.

Mr. J. H. J o n a s, Het burgerlijk recht en hypothecaire en kadastrale administratie . . . . . Deventerweg 122, Zutphen.	1936
---	------

D. Afdeeling der werktuigbouwkunde en scheepsbouwkunde.

- G. H. W. van Aken, De werktuigbouwkunde 1906
van Leeuwenhoeksingel 33. Tel. 1282. Postrekening 107672.
- Ir. C. Thoms, De werktuigbouwkunde. 1918
Delfgauwsche weg 201. Tel. 1583.
- Ir. J. C. Arkenbout Schokker, De scheepsbouwkunde 1928
Zwolschestraat 219, Scheveningen. Tel. 556641. Postrekening 99358.
- Ir. A. J. Mollinger, De werktuigbouwkunde 1930
Mijnbouwplein 7. Postrekening 51940.
- Dr. ir. J. J. Koch, De toegepaste mechanica 1931
Hof van Delftlaan 16. Tel. 330. Postrekening 39986.

E. Afdeeling der Electrotechniek.

- Ir. L. H. M. Huydts, De experimenteele hoogfrequentie-
techniek 1932
Cornelis Speelmanstraat 38. 's-Gravenhage. Tel. 773541. Postrekening 54369.

F. Afdeeling der scheikundige technologie.

- Ir. J. van den Berg, De analytische scheikunde 1918
Oranje-Plantage 42.
- Dr. G. Meyer, De anorganische scheikunde 1920
Wittenburgerweg 14, Wassenaar. Tel. 717072. Postrekening 33245.
- Ir. H. Gravestein, De microchemie. 1922
Kerklaan 149, Rijswijk (Z.-H.). Postrekening 27665.

Tijdelijk belast met het geven van onderwijs in den ijk:

- H. B. Moes 1934
Willem de Zwijgerlaan 91, 's-Gravenhage. Postrekening 65351.

PRIVAAT-DOCENTEN: Jaar van
toelating.

- J. B. Kerpestein, De Spaansche taal en letterkunde. . 1907
Oosteinde 311, Voorburg.
- Prof. dr. ir. P. E. Verkade, Bijzondere onderwerpen van
de organische scheikunde 1916
's-Gravenweg 109, Rotterdam (O.). Tel. 50308.

- Dr. ir. A. van Rossem, De rubberchemie en rubbertech-
nologie 1919
Kanaalweg 10.
- Ir. H. W. L. Brückman, De theorie, beschrijving en ijking
van electriciteitsmeters 1920
Voorstraat 19.
- Dr. ir. J. P. Pfeiffer, Het technisch wetenschappelijk
onderzoek van hout 1923
Rijnvis Feithlaan 3, Bussum.
- Dr. A. C. S. van Heel, De technische optica. 1927
Rotterdamsche weg 133.
- Dr. ir. W. D. Cohen, De organische scheikunde. 1930
van Alkemadelaan 304, 's-Gravenhage. Tel. 774767.
- Dr. ir. J. G. Ossewaarde, Het gebied van de cultuur en
de technologie van eenige grondstoffen van tropisch-land-
bouwkundigen oorsprong 1934
Nude 31, Wageningen.
- Mej. dr. R. A. Biegel, De psychotechniek 1935
Zeestraat 73, 's-Gravenhage. Tel. 180040.
- Ir. J. Roosenschoon, De vliegtuigbouw 1935
Meer en Boschlaan 32, Heemstede.
- Mej. dr. ir. A. E. Korvezee, De radioactiviteit 1935
Cornelis Trompstraat 73.
- Dr. J. W. Loos, De eerste hulp bij ongelukken 1935
Pretorialaan 111, Rotterdam (Z.).
- Ir. P. M. Heertjes, De chemische technologie der kleur-
stoffen 1935
Spoorsingel 89a.
- D. Harting, De grafische vakken 1936
J. M. Molenaerplein 2, Heemstede.

VERZAMELINGEN,

behoorende onder art. 1 van het reglement op het beheer en het gebruik der verzamelingen en hulpmiddelen voor het onderwijs aan de Technische Hoogeschool.

I. VERZAMELINGEN, behoorende onder art. 1a.

1. Bibliotheek. — Doelenstraat 101, Telefoon 1397.

Dr. ir. A. K o r e v a a r, bibliothecaris.
Heemskerkstraat 13. Tel. 850.

Ir. F. V o o g d, conservator.
Ruys de Beerenbrouckplein 8.

De bibliotheek is g e o p e n d:

alle werkdagen, behalve des Zaterdags, van 9—5 uur; des Zaterdags van 9—12.30 en van 2—5 uur; bovendien des avonds op Maandag, Dinsdag, Donderdag en Vrijdag van 7—9 uur; gedurende de Zomervacantie elken werkdag van 2—4 uur en in de Kerst- en Paaschvacantie iederen werkdag van 9—4 uur, des Zaterdags van 9—12.30 en van 2—4 uur.

De bibliotheek zal zijn g e s l o t e n:

op de verjaardagen van de Leden van het Vorstelijk Huis na 1 uur des namiddags; in de vacaties den geheelen dag; op den gedenk-dag der Technische Hoogeschool (8 Januari); op den Goeden Vrijdag; op den Zaterdag tusschen Goeden Vrijdag en Paschen; van 1 tot en met 10 Juli;

en gedurende de avonduren:

op den dag van den Diës van het Delftsch Studentencorps en op St. Nicolaasavond.

2. Verzameling modellen van uitgevoerde werken op het gebied van waterbouwkunde, bruggen en wegen. — Gebouw voor weg- en waterbouwkunde, Oostplantsoen 25.

Prof. ir. J. W. T h i e r r y, beheerder.

3. Verzameling Indische bouwstoffen en modellen. — Gebouw voor Weg- en Waterbouwkunde, Oostplantsoen 25.

Prof. ir. C h r. K. V i s s e r, beheerder.

4. **Verzameling van werktuigen en voorwerpen, betrekking hebbende op de mechanische technologie.** — Gebouw voor werktuig- en scheepsbouwkunde, Nieuwelaan 76.
Prof. ir. P. Landberg, beheerder.
5. **Verzameling scheepsmodellen en op scheepsbouw betrekking hebbende bescheiden.** — Gebouw voor werktuig- en scheepsbouwkunde, Nieuwelaan 76.
Prof. E. J. Vossnack, beheerder.
6. **Verzameling mineralen en gesteenten.** — Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. ir. J. A. Grutterink, beheerder.
7. **Verzameling ertsen.** — Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. ir. H. F. Grondijs, beheerder.
8. **Verzameling algemeene geologie.** — Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. dr. ir. J. A. A. Mekel, beheerder.
9. **Verzameling historische geologie en palaeontologie.** — Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. dr. J. H. F. Umbgrove, beheerder.
10. **Geologische verzameling van Nederland.** — Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. dr. J. H. F. Umbgrove, beheerder.
11. **Geologische verzameling van Nederlandsch Indië.** — Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. dr. J. H. F. Umbgrove, beheerder.
12. **Geologische verzameling van de Nederlandsch West-Indische eilanden.** — Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. dr. ir. J. A. A. Mekel, beheerder.
13. **Geologische verzameling van Suriname.** — Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. ir. J. A. Grutterink, beheerder.

14. Verzameling van modellen op het gebied van mijnkunde. —
Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. ir. C. L. van Nes, beheerder.

**II. LABORATORIA EN VERZAMELINGEN VAN HULPMID-
DELEN VOOR HET ONDERWIJS,** behorende onder art. 1b.

1. Hoofdgebouw (Oude Delft 95).

a. Handteekenen.

Prof. H. M. Luns, beheerder.

b. Boetseeren.

Prof. L. O. Wenckebach, beheerder.

2. Gebouwen aan de Jaffalaan.

Prof. dr. ir. J. A. Schouten, beheerder.

3. Gebouw voor weg- en waterbouwkunde (Oostplantsoen 25).

Prof. ir. Chr. K. Visser, beheerder.

a. Laboratorium voor grondmechanica.

Prof. ir. A. S. Keverling Buisman, beheerder.

b. Laboratorium voor bouwstoffen en bouwconstructies.

Prof. ir. Chr. K. Visser, beheerder.

**4. Gebouw voor geodesie, landmeten en waterpassen (Kanaal-
weg 4).**

Prof. ir. W. Schermerhorn, beheerder.

5. Gebouw voor bouwkunde (Oude Delft 39).

Prof. dr. ir. D. F. Slothouwer, beheerder.

6. Gebouw voor decoratieve kunst (Oude Delft 75).

Prof. H. Rosse, beheerder.

7. Gebouw voor werktuig- en scheepsbouwkunde (Nieuwelaan 76).

Prof. N. Kal, beheerder.

Ir. B. H. Nijenhuis, bedrijfsingenieur-conservator.

- a. Laboratorium voor werktuigkunde.**
 Prof. P. Meyer, beheerder.
 Ir. B. H. Nijenhuis, bedrijfsingenieur-conservator.
- b. Verzameling van werktuigen en werktuigonderdeelen.**
 Prof. J. C. Andriessen, beheerder.
- c. Verzameling voor mechanische technologie.**
 Prof. ir. P. Landberg, beheerder.
 Mej. S. A. van Hoytema, conservatrice.
- d. Laboratorium voor het mechanisch onderzoek van vezelstoffen en papier.**
 Prof. ir. P. Landberg, beheerder.
 Mej. S. A. van Hoytema, conservatrice.
- e. Laboratorium voor metallographie.**
 Prof. dr. ir. W. F. Brandsma, beheerder.
 Zie ook blz. 127.
- f. Laboratorium voor aëro- en hydrodynamica.**
 Prof. dr. J. M. Burgers, beheerder.
- g. Laboratorium voor toegepaste mechanica.**
 Prof. dr. ir. C. B. Biezeno, beheerder.
- 8. Laboratorium voor electrotechniek (Kanaalweg 2b).**
 Prof. dr. ing. C. Feldmann, beheerder.
 Ir. H. W. L. Brückman, bedrijfsingenieur-conservator.
- 9. Gebouw voor scheikunde (Westvest 7 en 9).**
 Prof. dr. F. E. C. Scheffer, beheerder.
 Ir. J. J. Benedictus, bedrijfsingenieur-conservator.
- a. Laboratorium voor physische scheikunde.**
 Prof. dr. W. Reinders, beheerder.
- b. Laboratorium voor anorganische scheikunde.**
 Prof. dr. F. E. C. Scheffer, beheerder.
- c. Laboratorium voor organische scheikunde.**
 Prof. dr. ir. J. Böeseken, beheerder.
 Dr. ir. W. D. Cohen, conservator.

d. Laboratorium voor chemische technologie.

Prof. dr. ir. H. I. Waterman, beheerder.

Ir. A. W. van der Moore, conservator.

e. Laboratorium voor de technologie van oliën en vetten.

Prof. dr. A. M. A. A. Steger, beheerder.

10. Laboratorium voor analytische scheikunde (De Vries van Heystplein 2).

Prof. dr. ir. C. J. van Nieuwenburg, beheerder.

Ir. H. F. Bruigom, bedrijfsingenieur-conservator.

Laboratorium voor microchemie.

Ir. H. Gravestein, lector, beheerder.

11. Laboratorium voor microbiologie (Nieuwelaan 5).

Prof. dr. ir. A. J. Kluyver, beheerder.

Dr. ir. T. Y. Kingma Boltjes, conservator.

12. Laboratorium voor technische botanie (Poortlandlaan 67).

Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr., beheerder.

Mej. dr. A. Kleinhoonte, conservatrice.

13. Cultuurtuin voor technische gewassen (Poortlandlaan 67).

Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr., beheerder.

J. P. Romein, hortulanus.

14. Laboratorium voor metallographie (Oude Delft 71).

Prof. dr. ir. W. F. Brandsma, beheerder.

Zie ook blz. 126.

15. Gebouw voor mijnbouwkunde (Mijnbouwstraat 20).

Prof. ir. J. A. Grutterink, beheerder.

Ir. J. de Vries, bedrijfsingenieur-conservator.

a. Laboratorium voor delfstofkunde.

Prof. ir. J. A. Grutterink, beheerder.

b. Laboratorium voor aardkunde.

Prof. dr. ir. J. A. A. Mekel, beheerder.

c. Laboratorium voor historische geologie en palaeontologie.

Prof. dr. J. H. F. Umbgrove, beheerder.

d. Laboratorium voor ertskunde.

Prof. ir. H. F. Grondijs, beheerder.

e. Laboratorium voor docimasie en metallurgie.

Prof. ir. M. H. Caron, beheerder.

f. Museum voor mineralogie en geologie (bevat de verzamelingen bedoeld sub I, 6—13, zie blz. 124).

Dr. P. Kruizinga, conservator.

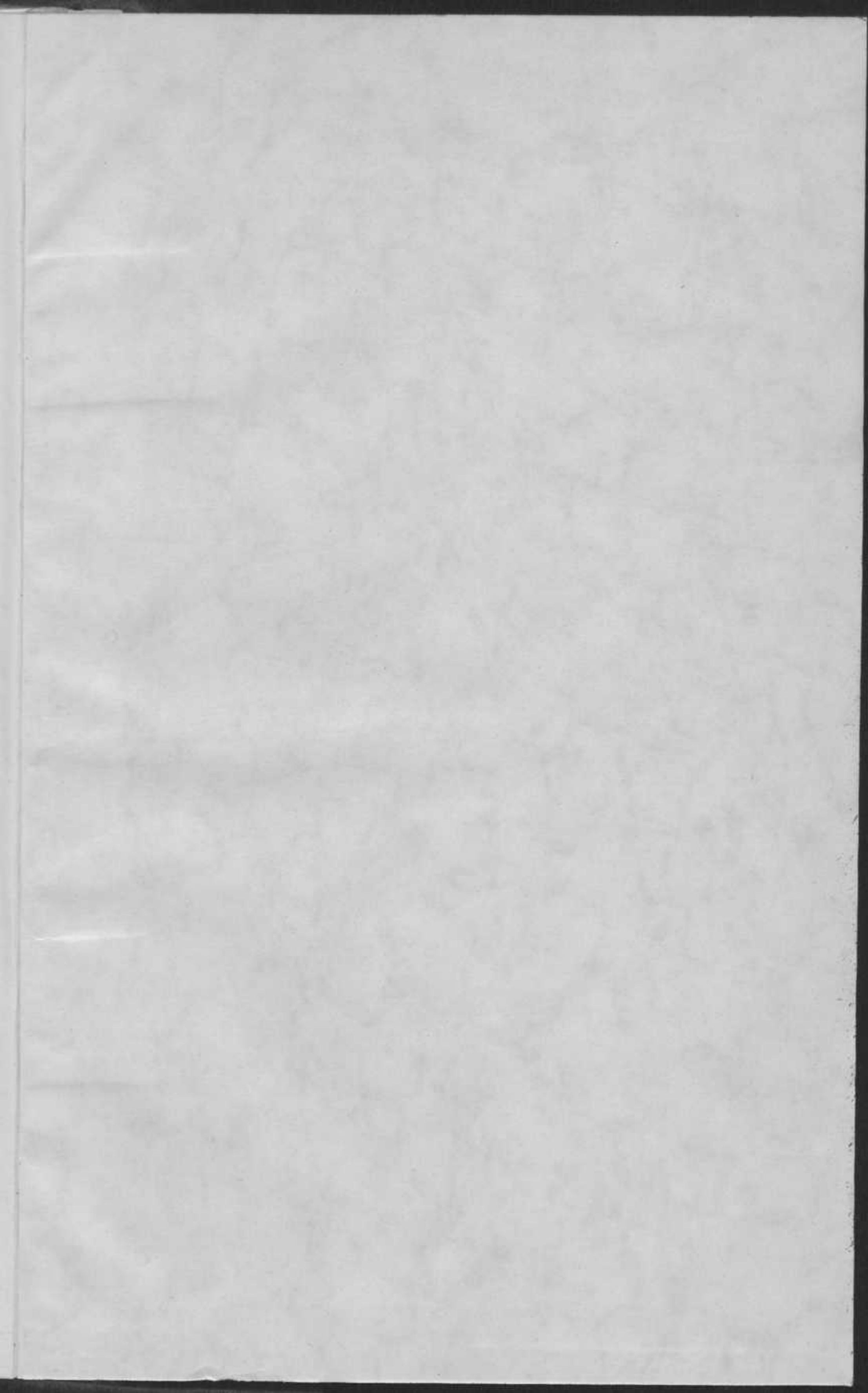
16. Laboratorium voor technische physica (Mijnbouwplein 11).

Prof. dr. C. Zwicker, beheerder.

Ir. P. Bravenboer, bedrijfsingenieur-conservator.

Dr. W. C. Mandersloot, conservator.

1864

1864

1864

1864

1864

1864

1864

1864

1864

1864

1864

